

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

6/2021. (II. 19.) AB határozat	a Kúria Pfv.IV.21.163/2018/4. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 70.P.22-286/2016/13. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	476
7/2021. (II. 19.) AB határozat	a Kúria Pfv.IV.20.636/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról	487
3073/2021. (III. 4.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	511
3074/2021. (III. 4.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	517
3075/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	524
3076/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	529
3077/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	532
3078/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	534
3079/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	538
3080/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	543
3081/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	547
3082/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	550
3083/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	555
3084/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	559
3085/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	563
3086/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	566
3087/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	572
3088/2021. (III. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	575

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 6/2021. (II. 19.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.IV.21.163/2018/4. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 70.P.22-286/2016/13. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Horváth Attila, dr. Pokol Béla, dr. Salamon László és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.21.163/2018/4. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 70.P.22-286/2016/13. számú ítélete alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a IV/572/2020. számú ügy indítványozója (dr. Frivaldszky Gáspár) alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdésének sérelmére hivatkozással a Kúria Pfv.IV.21.163/2018/4. számú ítélete (a továbbiakban: a Kúria ítélete), a IV/706/2020. számú ügy két magánszemély indítványozója jogi képviselőjük (dr. Sobor Dávid ügyvéd) útján 2020. április 15-én benyújtott alkotmányjogi panaszában pedig az Alaptörvény II. cikkének, IX. cikk (4)–(5) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozással a Kúria ugyanezen, fent hivatkozott számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 70.P.22-286/2016/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az indítványozók egy 2016-ban megtartott, a teljes lengyel abortusztilalmat támogató lengyel katolikus egyházi állásfoglalás elleni tüntetésen előadott performansz miatt indítottak keresetet, amelyben azt kérték, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a felperesek személyisége lényeges vonásának minősülő katolikus vallási közösséghez tartozáson keresztül az alperesek megsértették a felperesek emberi méltóságát és a vallás szabad gyakorlásához való jogát azzal, hogy – később az interneten közzétett – előadásuk keretében egyikük áldoztatást imitálva egy „abortusztableta” feliratú zacskóból fehér tablettát helyezett a másik két alperes nyelvére a „Krisztus teste” kijelentés kíséretében. A Fővárosi Törvényszék a keresetet elutasította. A felperesek fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy az alperesek megsértették a felperesek emberi méltóságát és vallásszabadsághoz fűződő jogát. Az alperesek felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletében a másodfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Indoklásában hivatkozik arra, hogy a művi terhességmegszakítás engedélyezése körüli társadalmi vitában a véleményét határozottan kinyilvánító egyház, annak tagjai és az adott vallási közösséghez tartozó hívők is a közszereplőkhöz hasonlóan, szélesebb körben kötelesek a markáns kritikát is tőnni.
- [3] Az indítványozók álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az emberi méltósághoz való jogukat, a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlására vonatkozó alkotmányos korlátozást és a tisztességes eljáráshoz való jogot.

- [4] 2. Az ügyek tárgyi összefüggésére tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

II.

- [5] 1. Az Alaptörvénynek az indítványokban megjelölt rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

(5) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az ilyen közösséghez tartozó személyek – törvényben meghatározottak szerint – jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [6] 2. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) bírósági ítéletben értelmezett rendelkezése:

„2:54. § (5) A közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni. A közösség bármely tagja a jogsértéssel elért vagyoni előny átengedésének kivételével a személyiségi jogok megsértésének valamennyi szankcióját érvényesítheti.”

III.

- [7] Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [8] A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványok határozott kérelmet tartalmaznak, és megfelelnek a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].
- [9] Az indítványozók a bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességét két fő indokkal támasztották alá: egyrészt, a bíróságok nem vették figyelembe, hogy az alperesek sértő cselekményükkel konkrét véleményt nem fejeztek ki; másrészt, a vallási közösség tagjait a közszereplőkhöz hasonló, fokozott tűrés kötelezettséggel terheltek.
- [10] A Kúria ítéletét a IV/572/2020. számú ügy indítványozója 2020. január 2-án vette kézhez, indítványát az elsőfokú bíróság útján 2020. február 17-én, határidőben terjesztette elő. A IV/706/2020. számú ügyben az indítványozók jogi képviselője a Kúria döntését nem vette át, a kézbesítési fikció 2020. január 13-án állt be, ehhez képest az indítványt 2020. március 12-én, szintén határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz. A támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött. Az indítványozók az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére is hivatkoznak; a sérelem az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be velük szemben; a bírósági eljárásban felperesek voltak, ezért érintettnek minősülnek. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették.
- [11] A bírói döntést érdemben befolyásoló és egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül annak az eldöntése, hogy a vallási közösséghez tartozó személyek a vallási közösségüket sértő véleménynyilvánítást milyen mértékben kötelesek eltérni (Abtv. 29. §).

- [12] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön eljárás mellőzésével – befogadta és érdemben elbírálta.

IV.

- [13] Az alkotmányjogi panaszok megalapozottak.

[14] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz elbírálásának kiindulópontjaként hangsúlyozza, hogy „az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz” {lásd 3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12]; illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]; 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ennek megfelelően a jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem azt bírálta el, hogy az indítványozók mint felperesek által kifogásolt konkrét alperesi cselekmény megsértette-e a katolikus vallási közösséget, és ezen keresztül az indítványozók emberi méltóságát. Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálata túlmutat az Alkotmánybíróság hatáskörén. Az alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróságnak a Ptk. és az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek együttes értelmezését kellett elvégeznie, és azt megvizsgálnia, hogy a támadott ítélet mennyiben maradt az alkotmányos értelmezés tartományában.

[15] 2. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.

[16] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy – az indítvány által felvetett összefüggésekben – hogyan értelmezendő a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése az Alaptörvény II. cikkével és IX. cikk (4)–(5) bekezdésével összhangban.

[17] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerint „[a] közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni”.

[18] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése a Polgári Törvénykönyvről szóló T/7971. számú törvényjavaslathoz előterjesztett módosító javaslat(ok) alapján vált a törvény részévé. A T/7971/215. számú bizottsági módosító javaslat a rendelkezést akként állapította volna meg, hogy „[a]z egyén személyiségét meghatározó közösséget érő jogsérelem esetén a közösség bármely tagja jogosult személyiségi jogot érvényesíteni, feltéve, hogy a jogsérelem alkalmas arra, hogy a közösség tagjaiban megalapozottan fenyegetettség érzését keltse”. A javaslat indokolása szerint a rendelkezés megteremti a kollektív defamáció elleni polgári jogi védelem lehetőségét. A rendelkezés végleges – ma is hatályos – szövege azonban a T/7971/226. számú, zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadásával került a törvénybe. A módosító javaslat indokolása szerint „[a] kollektív személyiségi jogvédelmet csak bizonyos alapjogok esetében indokolt lehetővé tenni, ellenkező esetben a véleménynyilvánítás szabadsága szenvedne sérelmet. A kollektív személyiségi jogvédelmet korlátok közé kell szorítani, vagyis biztosítani kell, hogy csak indokolt és kirívó jogsértés kerüljön szankcionálásra.” A jogérvényesítési lehetőséget korlátozó egyes feltételek célját az indokolás a következők szerint határozta meg: „a) A »személyisége lényeges vonásának minősülő« jogsértés szöveg beiktatása azért szükséges, hogy csak komoly esetben és csak ténylegesen a közösséghez tartozók kapjanak jogvédelmet. b) A »nagy nyilvánosság előtt« fordulat alkalmazása azt a célt szolgálja, hogy perszonális kapcsolatok és magánbeszélgetések ezen a címen ne kerüljenek bírósági tárgyalóterembe. c) A »súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó« jogsérelem szöveg alkalmazása azért szükséges, mert a kritika bizonyos szintjét egy közösségnek is túrnie kell. d) Harmincnapos jogvesztő határidő közé szükséges szorítani az igényérvényesítést a parttalan perlés veszélye miatt, ugyanis az elévülési időn belül a közösség akár minden tagja ugyanazon a jogcímen számtalan pert indíthatna. A határidő bevezetésével a perek száma ésszerűen korlátozható és a perek egyesíthetőek; tekintettel arra, hogy az érvényesíteni kívánt jog ugyanaz.”

- [19] Az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdésének hatályos szövegét Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) állapította meg. A Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításáról szóló T/9929. számú javaslat indokolása kifejti, hogy „[a] Javaslat alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítási szabadság külső korlátja lehet az emberi méltóság, másrészt meg kívánja teremteni az alkotmányos alapjait annak, hogy a közösségek méltóságának megsértése esetén polgári jogi eszközökkel lehessen szankcionálni a gyűlölködő megnyilvánulások bizonyos eseteit. Az Alkotmánybíróság erre vonatkozó korábbi gyakorlata világossá tette, hogy törvényi szinten nem biztosítható hatékony fellépés a gyűlöletbeszéddel szemben, ezért azt az Alaptörvény módosításával indokolt megalapozni. A Javaslat a rendelkezésben felsorolt közösségek méltóságát sértő közlésekkel szemben igénybe vehető jogi eszközök kialakításának az alkotmányos szabályait rögzíti. A hazai bíróságok egységesnek mondható jogalkalmazási gyakorlata a személyiségi jogok megsértését csak abban az esetben tartja megállapíthatónak, ha a jogsértő magatartásából közvetlenül vagy közvetve, de egyedileg megállapítható a sértett személye. Ily módon, ha valaki a gyűlöletbeszéd címzettjének tekinti magát, de a személye a gyűlölködő megnyilvánulás alapján nem válik egyedileg beazonosíthatóvá, eszik a polgári jogi igényérvényesítés lehetőségétől. A Javaslat ezért rögzíti, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. A Javaslat alapján az ilyen, a közösségeket sértő megnyilvánulások esetén lehet az emberi méltóság megsértése miatti igényeket bíróság előtt érvényesíteni. A Javaslat alapján lehetőség nyílik arra, hogy a polgári jog szabályai szerint a sérelmet szenvedettek személyiségi jogaik megsértése miatt fellépjenek.”
- [20] Az Alaptörvény módosításának indokolása a „gyűlöletbeszéd” mellett a „gyűlölködő megnyilvánulás” kifejezést is használja. Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódóan rámutat, hogy joggyakorlata szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánítás joga „magában foglal a szóbeli vagy írásbeli kommunikáción túli aktusokat is”; „a véleménynyilvánító nemcsak szavakkal, hanem például képek, szimbólumok használatával vagy ruhadarabok viselésével is megoszthatja gondolatait – a jelképhasználatban megnyilvánuló szimbolikus beszéd a véleményszabadság klasszikus kérdései közé tartozhat [vö. legutóbb 4/2013. (II. 21.) AB határozat]” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [25]}. Mint ahogy a véleménynyilvánítás eszköztára és a véleménynyilvánítás jogának a hatálya is szélesebb a verbális kifejezéseknél, úgy az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdése az egyének, illetve a közösségek méltóságát a hétköznapi „szólásokon” túli más kommunikatív tettekkel szemben is védelemben részesíti. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy „annak megítélése, hogy az adott kommunikatív cselekmény valóban a szólásszabadság hatálya alá tartozik-e, több tényező összetett értékelése alapján dönthető csak el. [...] [E]gy tett véleménynyilvánításként kezelésének szükséges, de semmiképp sem elégséges feltétele, hogy a cselekményt elkövető a véleménye kifejezésének céljából cselekedjen – annak ellenére, hogy egy tett véleményszabadság oldaláról történő megítélése szempontjából a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy a cselekvőnek mi volt a célja, illetve motívuma a cselekvése során. A véleményszabadság alkalmazásához ugyanis az is szükséges, hogy a közlés választott formája objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője legyen gondolatok közlésének [1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [36]].” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [26]}
- [21] Az Alkotmánybíróság eddig még érdemben nem alkalmazta az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését, de a cikk (4) bekezdését már több határozatában is értelmezte. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdését egyazon Alaptörvény-módosítás iktatta be, mindkét rendelkezésnek – közvetlenül vagy közvetve – egyaránt az emberi méltóság védelme a célja, valamint a két rendelkezés hasonló megszővegezését alapul véve („[a] véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat [mások, illetve meghatározott közösségek] méltóságának a megsértésére”) az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése értelmezésekor kiindulópontnak tekintette a (4) bekezdésre vonatkozó joggyakorlatát.
- [22] Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését értelmező döntésekben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, jó hírnév [...] a véleményszabadság és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan igazolható korlátját jelenti. Nyilvánvaló emellett az is, hogy nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó, vagy sértő kifejezéseket. Ennek megfelelően az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság a közéleti vita szabadságának határvonalát jelöli ki. A közügyeket vitató szólásnak az emberi méltóság e korlátozhatatlan, az emberi státuszt meghatározó lényege előtt kell engednie.” [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; 3348/2018. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [26]} Az Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint „[a] véleményszabadság nemcsak bizonyos felfogások vagy eszmék, hanem magának a véleménynyilvánításnak a lehetősége előtt nyit szabad utat. [...] A közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása érdekében pedig bizonyos fokú túlzást, provokációt is

- magukban foglalhatnak. Éppen ez adja ugyanis a plurális és sokszínű demokratikus berendezkedésű társadalmak alapját. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel, a korábbi alkotmánybírói gyakorlatokhoz képest hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. Vagyis a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása {vö. [...] 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]}. Ezen kívül nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet {vö. [...] a 7/2014. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [60] és [62]}. {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; megerősíti: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [59] és [65]} Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését értelmező újabb határozatában arra is rámutatott, hogy „a rendelkezés a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, ez a határ ugyanakkor nem valakinek a megsértése, hanem az emberi méltóság megsértése. A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikke védi.” {3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [31]}
- [23] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének szövegére, céljára, illetve az Alkotmánybíróság fent idézett joggyakorlatára figyelemmel megállapítható, hogy a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji és vallási közösségek méltósága védelmében a véleménynyilvánítás szabadsága és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan korlátozható. A véleményszabadság már nem nyújt védelmet a közösségekkel kapcsolatos olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső közléseknek, amelyek célja a pusztán gyűlölködés, a közösséghez tartozó személyek emberi mivoltában való megalázása, a súlyosan bántó vagy sértő kifejezések használata, illetve más jogsérelem okozása. Ilyen célra nem irányulhat a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása. A közéleti vitában kifejtett vélemény megfogalmazása sem járhat az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának sérelmével, így a közösséghez tartozó személyek emberi státuszának nyilvánvaló és súlyos becsmérlésével.
- [24] A véleménynyilvánítás szabadságának határa ugyanakkor nem valamely közösségnek (illetve a hozzá tartozó egyes személyeknek) a megsértése, hanem a közösség méltóságának megsértése. A közösség méltóságának megsértése nem azonos a közösség megsértésével, s még kevésbé a közösség egyes tagjai érzéseinek megsértésével. A közösséghez tartozó egyén emberi méltóságának a közösséghez való tartozásával összefüggő megsértése természetesen az egyén szubjektív érzéseinek a megsértését is eredményezi. Visszafelé ez azonban nem törvényszerű: a közösség valamely tagja szubjektív értékítéletének, érzelmi beállítottságának vagy esetleges érzékenységének a megsértése nem feltétlenül jelenti az illető emberi méltóságának, illetve a közösség méltóságának a megsértését. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésében nevesített közösségekhez tartozó egyes személyeket szubjektíve esetlegesen sértő, de emberi méltóságuk sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése védi.
- [25] A fenti megállapítások fényében értelmezhető az Alaptörvénnyel összhangban a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése. A kifejtettekre tekintettel feltétlenül „súlyosan sértő”-nek, illetve „kifejezésmódjában indokolatlanul bántó”-nak minősíthető a közlés, ha a közösség tagjai emberi méltóságának korlátozhatatlan magját sérti, illetve ha egyébként öncélúan a közösség, illetve tagjai méltóságának a megsértésére irányul.
- [26] További vizsgálatot igényel azonban, hogy milyen esetben minősül „kifejezésmódjában indokolatlanul bántó”-nak egy olyan vélemény, amely kifejtésének célja valamely közügy megvitatása. Az egyik lehetséges megközelítés szerint kimeríti a fenti fordulatot, ha a véleménynyilvánító keresetelt volna az adott közösség szempontjából semleges vagy nem bántó kifejezési formát is a vélemény közlésére. Ez a megközelítés azonban több szempontból sem védhető. Egyrészt, a véleménynyilvánítás szabadságának aránytalan korlátozásához vezetne, ha csak olyan vélemények lennének jogszerűek, amelyeket az elképzelhető legkevésbé bántó stílusban és formában fogalmaznak meg. Másrészt, ez a megközelítés figyelmen kívül hagyja, hogy a közlés gondolati tartalma és a formája még verbális kommunikáció esetén is szorosan összefügg egymással, képek és kommunikatív tettek esetén pedig kifejezetten a kettő – gyakran szétválaszthatatlan – egysége alkotja a véleményt. Harmadrészt, ez a megközelítés nem támasztható alá a törvény szövegével sem, ugyanis az nem minden sértő vagy kifejezésmódjában bántó közléssel, hanem csak a súlyosan sértővel és az indokolatlanul bántóval szemben nyújt védelmet.
- [27] Egy másik lehetséges megközelítés szerint – közügy megvitatása esetén, különösen, ha a közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása a cél – a vélemény kifejezésének a választott formája, stílusa nem lehet következtlenül vagy túlzóan bántó, de a bírálat, irónia, bizonyos fokú provokáció, adott esetben enyhén sértő vagy bántó közlések is a véleménynyilvánítás szabadsá-

gának védelme alatt maradnak. Ez az értelmezés illeszkedik a törvény szövegéhez, figyelembe veszi a véleményalkotó stílusválasztási szabadságát, és nem vezet a véleménynyilvánítás szabadságának aránytalan korlátozásához sem. Az Alkotmánybíróság felhívja továbbá a rendelkezést alkalmazó bíróságok figyelmét, hogy adott közlés üzenetét, célját, illetve sértő vagy bántó voltának mértékét a vitatott közlés tartalma és formája mellett az adott médiumon belüli kontextusára, valamint a társadalmi környezetre tekintettel lehet kellő alapos-sággal megítélni. Ha egy közösséget hazánkban történetileg súlyos sérelmek értek, illetve ha a jelenkorban ismétlődő támadásoknak van kitéve, akkor az adott közösségnek a társadalmon belüli méltósága sérülékenyebbnek tekinthető.

- [28] Az Alkotmánybíróság a vallási közösségek vonatkozásában külön hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése nemcsak a társadalmon belül kisebbségben lévő vallási közösségeknek nyújt védelmet, hanem olyan közösségnek is, amelyhez tartozó személyek a társadalom egészéhez viszonyítva adott esetben többséget alkotnak. Ez következik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőség elvéből és a hátrányos megkülönböztetés tilalmából is, amelyek alapján a jognak az érintetteket azonos méltóságú személyként kell kezelnie. Az Alaptörvény a Nemzeti Hitvallásban kifejezésre juttatja, hogy „[e]l ismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét”, és „[b]ecsüljük országunk különböző vallási hagyományait”. Mindezekre figyelemmel a keresztény vallási közösségek méltóságát – számarányuktól függetlenül – is kétségtelenül megilleti ugyanaz a szintű jogvédelem, amelyben más vallási közösségek részesülnek.
- [29] 3. Az Alkotmánybíróság ezek után a bemutatott alkotmányos mércéből kiindulva, az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyedi ügygel összefüggésben értékelte, hogy a támadott ítéletekbe foglalt jogértelmezés összhangban áll-e az emberi méltósághoz való jognak az Alaptörvény II. cikkében, illetve ezzel összefüggésben IX. cikk (5) bekezdésében garantált védelmével.
- [30] Az elsőfokú bíróság ítéletével az indítványozók keresetét elutasította. Az ítélet szerint az alperesek a kifogásolt tevékenységüket egy közéleti kérdéshez – a lengyelországi abortusztörvény elfogadásához – kapcsolódóan szervezett, a gyülekezési jog által védett rendezvényen, közéleti vita keretében fejtették ki. A megmozdulás keretében előadott színjáték a katolikus egyház abortusszal kapcsolatos nézeteinek kritikája, a lengyel katolikus egyház ugyanis a lengyelországi abortusztörvény körüli társadalmi, politikai vitában határozottan állást foglalt. A bíróság szerint, mivel „a katolikus egyház az abortuszvitában meglehetősen markáns véleményt képvisel, így a katolikus vallással azonosuló személyeknek a hasonlóan erőteljes kritikát is tűrniük kell”. A bíróság szerint „[a]mennyiben szimbolikus jellegű cselekményekkel történik a vélemény kifejezése, szükségszerű, hogy a vélemény tárgyát képező szervezet vagy közösség, jelen esetben a katolikus egyház szimbólumait kell felhasználni az előadás jelképrendszerében, ezért a ruházat, a liturgiai elemek felhasználása nem volt öncélú”. A bíróság úgy ítélte meg, hogy „[a]z alperesek szándéka nem a katolikus hit gyalázása, hanem a katolikus egyháznak és a hívők közösségének az abortuszvitában elfoglalt álláspontját érintő éles, gúnyos kritikája volt, amely a véleménynyilvánítási jog által védett magatartásforma”. Az elsőfokú bíróság végül arra a következtetésre jutott, hogy „az előadás nem valósította meg a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésében írt súlyos sérelmet, illetve megjelenésmódjában nem volt olyan mértékben indokolatlanul bántó, hogy az alperesek közéleti vitában történő véleménynyilvánításhoz fűződő jogának korlátozását indokolja” {lásd a Kúria ítélete, Indokolás [6]}.
- [31] A másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, megállapította a jogsértést, és jogkövetkezményeket is megállapított. Az ügyben érintett alapjogok ütközése és korlátozásának mérlegelése eredményeként a másodfokú bíróság arra a meggyőződésre jutott, hogy „önmagában kétségbe vonható az is, hogy az alperesek sérelmezett magatartása értékelhető-e egyáltalán az abortusz kérdéskörében kifejtett véleményként”. A bíróság szerint „[a]zt a felperesek sem vitatták, hogy az ún. abortuszvita közéleti vita, annak tárgyát a művi terhességmegszakítás engedélyezése, illetve tiltása képezi. A katolikus egyház képviselői közismerten ellenzik és elítélik a művi terhességmegszakítást. Az alperesek nem voltak elzárva attól, hogy a közéleti vita keretében kifejtsék ezzel szemben álló véleményüket. Az adott esetben egy olyan performansz bemutatására került azonban sor, amely még a katolikus egyházi szertartásokat kevéssé ismerő személyek számára is érthető módon gyalázkodó, sértő, megalázó tartalommal bírt. A katolikus vallás liturgiájának részét képező szentáldozás központi eleme az, amikor a hívők a szertartásban Jézus Krisztus testét veszik magukhoz. Az alperesek az áldozás szertartását gyalázták meg akkor, amikor a Krisztus testét jelképező ostyát »abortusztablettára« cserélve a tablettát az I. rendű alperes »Krisztus teste« kijelentés kíséretében a II. rendű alperes és más résztvevők nyelvére helyezte, a II. rendű alperes a szertartásban résztvevő híveket utánozva a tablettát elfogadta, míg a III. rendű alperes a jelenet felhangosításában, annak nagy nyilvánossághoz való eljuttatásában segédkezett. Ezen magatartások súlyosan sértették a katolikus egyház tagjainak személyiségjegyét, miután számukra Jézus

maga az élet, az abortusztabletta használata pedig a bűn, az a »Ne ölj!« parancsolat megszegését jelenti. A sérelmezett magatartás objektív szemléletmóddal való megítélése alapján egyértelműen a vallás meggyalázásának minősül. Ugyanakkor a gúnyolódó cselekmény nem mutatta meg az alperesek abortuszkérdésben elfoglalt álláspontját. Az előadás részeként az abortusztabletta nyelvre helyezése a Krisztus teste közlés kíséretében nem volt értelmezhető az egyház abortuszvitában elfoglalt álláspontjának a kritikájaként. Ezért az abortusztablettával történő »áldoztatás« kifejezetten a felperesek vallását gyalázó magatartásként volt értékelhető, amely a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésében meghatározott feltételeket kimerítette, a katolikus közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértette.” (Lásd a Kúria ítélete, Indokolás [8])

- [32] A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria döntése az alkalmazandó alaptörvényi és törvényi rendelkezések, valamint a Ptk. 2:54. §-ának (5) bekezdéséhez fűzött törvényi indoklás ismertetését követően megállapította, hogy „az alperesek a kifogásolt előadásukkal a művi terhességmegszakítás (abortusz) engedélyezése vagy tiltása körül kialakult társadalmi, közéleti vitában jelenítettek meg az álláspontjukat”. A bíróság értékelése szerint „[a]z abortusztilalom ellen szervezett megmozdulásból a külső szemlélő számára érzékelhető volt, hogy a pap beszédét és az előadott jelenetet ironikusan kellett értelmezni. Az alperesek az adott közéleti vitában a katolikus egyházzal szemben képviselt álláspontjukat a gúny eszközével fejezték ki”; s „[a] vélemény kifejezésének egyik eszköze lehet a gúny”. Az ítélet idézte az Alkotmánybíróság több határozatát is, köztük a 8/2018. (VII. 5.) AB határozatot, amely alapján „az egyházi tisztséget viselők is kötelesek a kritikát fokozottabban tűrni, ha saját egyéni döntésük alapján a vallási közösségük életéhez szorosabban kötődő szférából kilépve, a közéleti vitákban és a politikai történésekben aktív szerepet vállalva vesznek részt”. A Kúria a döntése során kiemelt jelentőséget tulajdonított az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által az *Otto-Preminger-Institut kontra Ausztria* (13470/87) 1994. szeptember 20. ügyben (a továbbiakban: *Otto-Preminger-Institut* ügy) hozott ítéletnek, amelyre az alapügyben mindkét fél hivatkozott.
- [33] A Kúria az ítélet alapján rögzíti, hogy az EJEB szerint „a véleménynyilvánítás szabadsága egyike a demokratikus társadalom alapjainak, amely alkalmazandó nem csupán azon információkra és elképzelésekre, amelyek kedvezőek vagy ártalmatlanok, illetve amelyek csupán véleménykülönbséget fejeznek ki, hanem azokra is, amelyek sokkolják, sértik vagy zavarják az államot vagy lakosság bármely részét. Ugyanakkor e jog gyakorlása szükségképpen együtt kell, hogy járjon azzal a kötelezettséggel is, hogy amennyire lehetséges elkerüljék az olyan kifejezéseket, amelyek szükségtelenül támadóak és nem járulnak hozzá a közügyek szabad megvitatásához.” A Kúria szerint az EJEB „a véleménynyilvánítás szabadságának a védelmét fontos vizsgálandó kritériumok teljesüléséhez kötötte; [e]zek többek között a közügyek szabad megvitatásához való hozzájárulás ténye, a lealacsonyítás és az öncélú vallásgyalázás hiánya, a nyilvánosság terjedelme és a konkrét helyszín és helyi tényezők figyelembevétel; [m]indezen együttes értékelésével a Kúria az *Otto-Preminger-Institute* és a jelen ügy alapvető különbségét állapította meg, olyan különbséget, amely az utóbbi esetben nem igényli a véleménynyilvánítás szabadságának állami korlátozását.” A fentiekből következően a Kúria az elsőfokú bírósághoz hasonlóan arra az álláspontra helyezkedett, hogy „a művi terhességmegszakítás engedélyezése körül kialakult társadalmi vitában a véleményét határozottan kinyilvánító egyház, annak tagjai, és értelemszerűen az adott vallási közösséghez tartozó hívők is szélesebb körben, mintegy a közszereplőkhöz hasonlóan kötelesek az ugyancsak markáns kritikát tűrni, függetlenül attól, hogy nem minősülnek közszereplőnek”. A Kúria abban is egyetértett az elsőfokú bírósággal, hogy „a katolikus egyházzal szemben megfogalmazott álláspont megjelenítéséhez a katolikus szertartás egyes kellékeinek felhasználása a vélemény kifejezéséhez indokolt volt, [...] nem volt öncélú”. A jogsérelem megítélésénél a Kúria – egyebek mellett – azt is figyelembe vette, hogy „az alperesek magatartása vallási békétlenséget nem idézett elő, vallásellenes érzelmeket nem szított, jelentős társadalmi hatása nem volt”. Mindezek alapján a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli esetben „az alperesek részéről a véleményük kifejezéséhez a vallási szertartás megjelenítéséhez az egyes liturgiai elemek felhasználása az adott vallási közösséghez tartozók számára lehet ugyan sértő, miután azonban a szertartás megjelenítése nem volt az objektív mérce” – tehát nem „az érintett személy egyéni érzékenysége”, hanem a „társadalmi közfelfogás” – „szerint súlyosan sértő, vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó, a jogsérelem nem állapítható meg” (lásd a Kúria ítélete, Indokolás [13]–[29]).
- [34] A bírósági döntések vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a támadott bírósági ítéletek felismerték az ügy alapjogi összefüggéseit, azonosították az Alaptörvény alkalmazandó rendelkezéseit, tekintetbe vették a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos alkotmánybírósági joggyakorlat főbb tételeit, s a Kúria figyelemmel volt a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének céljára is. A támadott ítéletek az Alkotmánybíróság által a jelen határozatban korábban kifejtettekkel összhangban rögzítették, hogy a jogsértés megítélése szempontjából jelentősége van a vitatott közlés céljának, hogy annak kifejtésére közéleti vita keretében kerül sor,

továbbá hogy a véleménynyilvánítót megilleti a stílusválasztás szabadsága is. A két támadott ítélet – részben eltérő megfogalmazásban – úgy foglalt állást, hogy a közéleti kérdésben megnyilvánuló vallási közösség tagjai kötelesek eltérni az erőteljes kritikát. Ez az értelmezés annyiban helytálló, hogy „mivel a politikai véleményszabadság fókuszában elsősorban maguk a közügyek, nem pedig a közszereplők állnak, a közügyekre vonatkozó szólnások mindegyike fokozott védelem alá tartozik”, ezért a közügyek vitatása adott esetben – a konkrét társadalmi vita erejéig – a közszereplőknél szélesebb személyi kört érinthet {vö. 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}. Az előbbiekből következően a közéleti kérdésben megnyilvánuló vallási közösséget érő értékelések és bírálatok áttételesen természetesen a vallási közösségnek a nyilvánosság előtti vitában részt nem vevő tagjaira is kihathatnak. Nem igazolható azonban, hogy általában a vallási közösség tagjainak méltóságát – önmagában a közösséghez tartozásuk miatt – a jognak ugyanazokkal a megszorításokkal kellene védenie, mint akár a vallási közösség közszereplést vállaló képviselőinek személyiségi jogait {vö. 8/2018. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság arra is felhívja a figyelmet, hogy a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti {vö. 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]}; ehhez hasonlóan a vallási közösségek tagjai sem kötelesek a közösségük hitelveit, szertartásait és gyakorlatait – a közügyek vitatásától függetlenül, öncélúan – sértő vagy bántó közléseket eltérni. A jelen ügyben hozott bírósági döntések megállapításával egyetértve, a vallási közösségnek a közügyek megvitatásával összefüggő kritikája során – különösen a vélemény képi vagy kommunikatív tettek útján történő kifejezése esetén – nem eleve öncélú és jogsértő a vallási közösség jelképeinek felhasználása (az indítványozók a kritikus színjáték jogszerűségét általánosságban nem is vonták kétségbe). Ugyanakkor, ahogy azt az Alkotmánybíróság korábban megállapította, nem verbális kifejezések esetén a véleményszabadság alkalmazásának feltétele, hogy „a közlés választott formája objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője legyen gondolatok közlésének” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [26]}.

- [35] A másodfokú bíróság ítélete kétségbe vonta, hogy az alperesek sérelmezett magatartása (az abortusztablettával történő „áldoztatás”) értelmezhető lett volna az alperesek abortuszkérdésben elfoglalt álláspontjaként vagy az egyház álláspontjának kritikájaként. Az elsőfokú bíróság és a Kúria ítélete az alperesek teljes előadását egységesen közügy megvitatásaként értékelte, a sérelmezett magatartás véleménytartalmát külön nem vizsgálta. Ugyan egy vitatott közlés megítélésénél támpontot nyújt annak kontextusa, azonban egy egyébként sértő vagy bántó kifejezés használatát nem teszi jogszerűvé annak egy társadalmi vita keretében történő közlése, ha értékelhető véleményt nem hordoz, vagy ha a vitába következetesen nem illeszkedik. Ilyen esetekben – egyéb azonosítható cél hiányában – felmerül annak lehetősége is, hogy a közlés valójában az érintett közösség méltóságának a megsértésére irányul, amit az Alaptörvény kifejezetten tilt; de ilyen irányultság megállapításának hiányában is indokolatlanul bántónak minősíthető.
- [36] Az előbbiekkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság megjegyzi: az Otto-Preminger-Institut ügyben – ahogyan azt a Kúria is idézte – az EJEB a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlásánál megkövetelte, hogy „amennyire lehetséges elkerüljék az olyan kifejezéseket, amelyek szükségtelenül támadóak és nem járulnak hozzá a közügyek szabad megvitatásához”; mindazonáltal a támadott bírósági ítéletek ezeknek a kritériumoknak a teljesülését a lényegileg sérelmezett magatartás vonatkozásában nem vizsgálták meg. Összefoglalva: a támadott ítéletek elismerték az indítványozókat vallási közösségükön keresztül ért sérelem létét; ugyanakkor a sértő közlést alkotmányosan védett véleménynyilvánításnak fogadták el, anélkül, hogy a konkrétan sérelmezett magatartás véleménytartalmát és a közügy megvitatásához való hozzájárulását megvizsgálták volna; ebből következően nem vizsgált(hat)ták meg kellő körültekintéssel azt sem, hogy a vitatott közlés nem az érintett közösség megsértésére irányult-e; a sértő közlés vonatkozásában pedig a vallási közösség tagjai számára a közszereplőkhöz hasonlóan széles tűrési kötelezettséget állapítottak meg. Ezek következtében az indítványozók vallási közössége méltóságának védelme – a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlásával nem indokolhatóan – csorbát szenvedett.
- [37] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete, valamint az elsőfokú bíróság ítélete megsértette az indítványozóknak az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összefüggésben a II. cikkben rögzített jogát, ezért a támadott ítéleteket az Abtv. 43. § (1) és (4) bekezdése alapján megsemmisítette.
- [38] Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy hatáskörének korlátai miatt nem arról foglalt állást, hogy a jelen ügyben az indítványozók által kifogásolt konkrét cselekmény súlyosan sértette vagy indokolatlanul bántotta-e a katolikus vallási közösséget és ezen keresztül az indítványozók emberi méltóságát. Ezeknek a kérdéseknek a megítélése – valamint jogsértés esetén a jogkövetkezmények megállapítása – a történeti tényállás egészét figyelembe véve a bíróságok feladata lesz a jelen határozat következtében lefolytatandó bírósági eljárásban;

amely során azonban az Abtv. 43. § (3) bekezdése alapján alkotmányjogi kérdésekben a jelen határozat szerint kell eljárni.

- [39] 4. A jelen határozat indokolásban részletesen kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság kiemeli: ha egy intézményszerű vallási közösség egy közéleti kérdésben megnyilvánul, akkor a vallási közösség véleménye is vitatható, sőt alkotmányosan védett az is, ha a kritika a gúny formáját ölti. Különbséget kell azonban tenni a vallási közösség kritizálása és magának a vallásnak a kigúnyolása között. A vallási hitelt, vallási jelképet, vallásos cselekményt vagy szertartást kigúnyoló véleménynyilvánítás a vallási közösség, illetve annak tagjai méltóságának védelme érdekében korlátozható az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján.
- [40] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy mind a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága, mind pedig a lelkiismeret és a vallás szabadsága az európai civilizáció és a magyar alkotmányos hagyomány alapvető értékei közé tartoznak. Az Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének alkalmazásakor a bíróságoknak, illetve legfőbb bírósági szervként a Kúriának, valamint – az Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezés kérdésében – végső soron az Alkotmánybíróságnak felelőssége a közbeszédet a méltányosság és mértékletesség olyan középvezetési gyakorlati, amely egyaránt biztosítja a közügyek demokratikus megvitatását és a vallási közösségeknek a társadalmon belüli békés együttélését.
- [41] 5. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összhangban álló bírósági ítélezési gyakorlat kialakításának elősegítése érdekében az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján elrendelte a határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcell
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [42] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, ugyanakkor lényegesnek tartom az alábbiak kiemelését.
- [43] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése – az Alaptörvény negyedik módosításával kiegészített rendelkezésével – egyértelművé teszi, hogy „[a] véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére”. E rendelkezés célja, hogy megteremtse annak alkotmányos alapjait, hogy a közösségek méltóságának megsértése esetén polgári jogi eszközökkel lehessen szankcionálni a gyűlölködő megnyilvánulások bizonyos eseteit. Az Alaptörvény módosítására pedig azért volt szükség, mert „[a]z Alkotmánybíróság erre vonatkozó korábbi gyakorlata világossá tette, hogy törvényi szinten nem biztosítható hatékony fellépés a gyűlöletbeszéddel szemben” (lásd az Alaptörvény negyedik módosításának normaszöveg-javaslatához fűzött indokolást).
- [44] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének különleges jelentősége abban áll, hogy alaptörvényi háttérrel ad a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására azokban az esetekben, amikor az gyűlölködő megnyilvánulásokban ölt testet. A véleménynyilvánítás szabadsága ugyanakkor ennek következtében nem veszíti el kiemelten védett alapjogi jellegét.
- [45] Az Alkotmánybíróság évtizedek óta töretlen gyakorlata szerint ugyanis a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A demokratikus jogállamokban alapvető követelmény, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejthesse ki gondolatait, szabadon válhasson a közvélemény alakítójává. A társadalmi és politikai, vagyis a közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény, és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. Az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában hangsúlyozta, hogy a szabad véleménynyilvánítás a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171].
- [46] Az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlatára figyelemmel ezért különös jelentősége van azoknak az – a jelen ügyben kidolgozott – értelmezési szempontoknak, amelyek a véleménynyilvánítási szabadság korlátját eredményezhetik.
- [47] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összefüggésben is elsősorban arról szükséges dönten, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig vizsgálni kell a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, társadalmi kontextusát.
- [48] Ezen szempontok alapján úgy gondolom, hogy a jelen ügyben az Alkotmánybíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a támadott ítéletek alaptörvény-ellenesek. A bíróságok ugyanis az ügyben vizsgált közlés társadalmi kontextusát nem értékelték kellő súlyal, és nem mérlegelték, hogy az alperesek magatartása a katolikus közösség méltóságát mennyiben érintette, illetve sértette. Az alperesek kifogásolt magatartása a katolikus vallás liturgiájának központi elemét használta fel arra, hogy közéleti vitában véleményt közvetítsen. Azt ugyanakkor az eljáró bíróságok nem vizsgálták, hogy az alperesek részéről kifejtett magatartás alkalmas volt-e az adott közéleti vitában elfoglalt álláspont közvetítésére.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [49] A rendelkező részi megsemmisítést támogattam, de az indokolás egy részét így nem tudtam elfogadni, így párhuzamos indokolásban fejtem ki álláspontomat.
- [50] Hibásnak látom az indokolásnak azt a kiindulópontját, hogy ha egy magatartás tiltását az egyszerű törvényhozási jog és e felett az alaptörvényi szabályozás is rögzíti – ahogy a jelen esetben –, akkor az alkotmánybíró-sági vizsgálatot már kirekesztené az adott magatartás vizsgálatából, és ezt kizárólagosan a rendes bíróság hatáskörében hagyná meg. Ehhez képest az én álláspontom az, hogy bár ilyenkor a magatartás tényeit és ennek bizonyítékait teljes terjedelemben valóban csak a rendes bíróságnak kell vizsgálnia, de az alaptörvényi norma tényeinek kereteit az általa biztosított alapjog fényében az Alkotmánybíróságnak is meg kell vizsgálnia szükség esetén, és ettől nem lehet eltiltva. Így az indokolás kezdő részét a IV/1. pontban (Indokolás [14]) teljes mértékben elhibáztam tartom.
- [51] Ebből ered, hogy én az alaptörvény-ellenességet nem azért állapítottam volna meg, mert a támadott bírói döntések „a sértő közlést alkotmányosan védett véleménynyilvánításnak fogadták el, anélkül, hogy a konkrétan sérelmezett magatartás véleménytartalmát és a közügy megvitatásához való hozzájárulását megvizsgálták volna; ebből következően nem vizsgál(hat)ták meg kellő alaposággal azt sem, hogy a vitatott közlés nem az érintett vallási közösség megsértésére irányult-e” (lásd az indokolás IV/3. pontját, Indokolás [29] és köv.) Ez ugyanis impliciten relativizálja a vallási közösségek megsértési lehetőségét, amennyiben a felmerült közügy megvitatásához való hozzájárulása megállapítható lenne. Ezzel szemben az én álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak elvi érveléssel kellett volna most mondania, hogy az egyes vallási közösségek hitrendszere számára lényeges szimbólumok és liturgiai eljárások még közügyek vitatása közben sem tehetők gúny tárgyává. Tudva, hogy ezzel a formulával az egyes vallási közösségek között nagy különbséget ismerne el az Alkotmánybíróság, mert az egyes vallási közösségek között nagy eltérés van a képi szimbólumok és liturgikus eljárások vallási hitrendszerük általi alkalmazásához. Például a különböző protestáns egyházak és a katolikus egyház eltérése kézenfekvő itt, de az iszlám vallás fokozott érzékenysége a szimbólumai szentségét illetően naponta tapasztalható vitákat váltanak ki Nyugat-Európa országaiban, de ezek a viták hozzánk is áttérhetnek, és már a mostani formula megfogalmazásakor ezt számba kell venni.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

- [52] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/572/2020.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 25. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 7/2021. (II. 19.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.IV.20.636/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó, dr. Juhász Miklós és dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Handó Tünde, dr. Horváth Attila, dr. Juhász Imre, dr. Salamon László és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.636/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszékre benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.IV.20.636/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény II. cikkének, VII. cikk (1) bekezdésének, IX. cikk (4) bekezdésének és IX. cikk (5) bekezdésének sérelmére hivatkozva.
- [2] Az eljárás megindításának előzményeként az indítványozó előadta, hogy mint felperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. §-a és 2:54. § (5) bekezdése alapján keresetet nyújtott be az alperes kiadó ellen személyiségi jogai megsértése miatt, mert a kiadó „Nagy Harácsony” címmel megjelentetett címlapján Gerard Von Honthorst: A pásztorok imádása (1622) című festményének átalakított változatát ábrázolta, amelyen az eredeti szereplők arca helyére közszerelők arca került, a gyermek Jézus képét pedig egy halom aranypénzzel cserélte ki. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy a jogsérelmet a keresztény, katolikus közösséghez tartozásával összefüggésben szenvedte el. Keresetében a bíróságtól a jogsértés megállapítását, az alperesnek a jogsértés abbahagyására és a további jogsértéstől való eltiltására, valamint bocsánatkérő közlemények közzétételére kötelezését kérte, továbbá ötszázezer forint sérelemdíjra, annak kamataira és perköltségére tartott igényt. Keresetét az elsőfokú bíróság elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Ezt követően a felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ezt követően fordult az indítványozó az Alkotmánybírósághoz.
- [3] Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét abban látja, hogy szerinte a címlap a vallásos érzületet sértő, indokolatlanul bántó módon – keresztény szimbólumokat a harácsolás és a pénzimádat jelképeként beállítva – ábrázolta Jézus születésének jelenetét, így az indítványozó katolikus, keresztény identitására tekintettel megsértette az emberi méltóságát. A vallás, illetve közösséghez való tartozás ugyanis az Alkotmánybíróság korábbi joggyakorlata alapján az ember személyiségének meghatározó jelentőségű eleme lehet [4/1993. (II. 12.) AB határozat; 96/2008. (VII. 3.) AB határozat]. Álláspontja szerint vallásszabadságának – vallása szimbólumainak és liturgiájának tiszteletben tartására, valamint közösségi térben való háborítatlan gyakorlására vonatkozó alapvető jogának – sérelme is bekövetkezett azáltal, hogy a bíróság az alperes véleménynyilvánítási szabadságára hivatkozással megengedhetőnek tartotta a vallási közösséggel szembeni súlyosan sértő és indokolatlanul bántó közlést.
- [4] Az indítvány indokolása szerint a sérelmezett bírói döntés alaptörvény-ellenességét az okozza, hogy a bíróság kritika nélkül elfogadta azt az alperesi érvelést, hogy a sérelmezett közlés kizárólag az érintett politikusok kritikáját célozta, és annak nem volt vallásellenes célzata. Az eljáró bíróságok átsiklottak azon kérdés felett, hogy megengedhető-e, hogy a közbeszédben egy adott vallás jelképei elítélendőnek tartott magatartásformák megbélyegzésének eszközevé váljanak; továbbá nem tárták fel a társadalmi-történelmi kontextust, az indítványozó-

nak mind a vallásüldözésről szerzett személyes tapasztalatait, mind az elsőfokú eljárásban becsatolt szovjet vallásellenes propagandaképeket figyelmen kívül hagyták. Az indítványozó szerint a bíróságok elmulasztották annak vizsgálatát, hogy a címlap gyűlölet keltésére alkalmas módon használt keresztény jelképeket. A támadott ítélet logikájából szerinte az következik, hogy a bíróságok minden olyan esetben megtagadhatják a jogvédelmet, amikor a blaszfémikus közlés megfogalmazója arra hivatkozik, hogy mögöttes célja társadalmi vagy politikai üzenet megfogalmazása volt; ez a vallási közösséget védő törvényi rendelkezést alkalmazhatatlanná teszi. Az indítványozó szerint a Kúria ítélete sérti a vallási közösségek méltóságának védelme érdekében a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására vonatkozó, az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdésébe foglalt szabályokat is, mert azt kellett volna vizsgálnia, hogy a kifogásolt közlés a közfelfogás szerint alkalmas-e arra, hogy az adott közösségek tagjainak méltóságába gázoljon. Az ítélet véleménye szerint sérti a Ptk. vonatkozó szakaszát is, mert a bíróság a közösség sérelmét nem csupán az adott közösség szempontjából, hanem teljes társadalmi, jogi, politikai kontextusban tekintette értékelendőnek.

II.

[5] 1. Az Alaptörvénynek az indítványban megjelölt rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”

„IX. cikk (4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

(5) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. Az ilyen közösséghez tartozó személyek – törvényben meghatározottak szerint – jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni.”

[6] 2. A Ptk.-nak a bírósági ítéletben értelmezett rendelkezése:

„2:54. § (5) A közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezőmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni. A közösség bármely tagja a jogsértéssel elért vagyoni előny átengedésének kivételével a személyiségi jogok megsértésének valamennyi szankcióját érvényesítheti.”

III.

[7] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[8] A vizsgálat során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, és megfelel a törvényben előírt alaki és tartalmi követelményeknek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés, (5)–(6) bekezdés].

[9] Az indítványozó saját adatainak nyilvánosságához nem járult hozzá.

- [10] Az alkotmányjogi panasz a törvényi határidőn belül érkezett be az ügyben eljáró bíróságra. A támadott bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság még nem döntött.
- [11] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak – II. cikk, VII. cikk – sérelmére is hivatkozik. Az Alaptörvény IX. cikk (4)–(5) bekezdése a IX. cikkbe foglalt véleménynyilvánítási szabadság korlátozásával kapcsolatban állapít meg speciális szabályokat, de éppen a II. cikkbe foglalt emberi méltósághoz való joggal összefüggésben, ezért az előbbieket esetleges megsértése az emberi méltósághoz való jog sérelmére vonatkozó vizsgálat keretén belül vehető figyelembe.
- [12] Az indítványozó által állított sérelem az ügy érdemében hozott döntés folytán következett be vele szemben; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettnek minősül. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [13] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy hogyan értelmezendő a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése – Alaptörvény IX. cikk (4)–(5) bekezdésére is figyelemmel – az Alaptörvény II. cikkével összhangban (Abtv. 29. §).
- [14] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése által vallásszabadságának sérelmével összefüggésben önálló, részletes alkotmányjogi indokolást nem terjesztett elő, ezért az indítványnak ezt a részét nem bírálta el érdemben.

IV.

- [16] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [17] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz elbírálásának kiindulópontjaként hangsúlyozza, hogy „az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e jogági dogmatika elfogadott szabályaihoz” {ld. 3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12], illetve 3067/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [18]; 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ennek megfelelően a jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem értékelhette az indítványozónak a vallásüldözésről szerzett személyes tapasztalatait, az indítványozó által említett szovjet vallásellenes propagandaképeket, és abban sem foglalhatott állást, hogy az indítványozó által kifogásolt konkrét folyóiratcímlap sérti-e a keresztény vallási közösséget és ezen keresztül az indítványozó emberi méltóságát. Ezeknek a kérdéseknek a vizsgálta túlmutat az Alkotmánybíróság hatáskörén. Az alapügyben nem volt vitatott az indítványozónak a vallási közösséghez tartozása, ennek a személyisége lényeges vonásának minősülése, valamint a sérelmezett közlés nagy nyilvánossága, ezért az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz eljárásban a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése „a közösséget [...] súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem” fordulatának és az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek együttes értelmezését kellett elvégeznie, és azt megvizsgálnia, hogy a támadott ítélet mennyiben maradt az alkotmányos értelmezés tartományában.
- [18] 2. Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.
- [19] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy – az indítvány által felvetett összefüggésekben – hogyan értelmezendő a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése az Alaptörvény II. cikkével és IX. cikk (4)–(5) bekezdésével összhangban.
- [20] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerint „[a] közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni”.

- [21] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése a Polgári Törvénykönyvről szóló T/7971. számú törvényjavaslathoz előterjesztett módosító javaslat(ok) alapján vált a törvény részévé. A T/7971/215. számú bizottsági módosító javaslat a rendelkezést akként állapította volna meg, hogy „[a]z egyén személyiségét meghatározó közösséget érő jogsérelem esetén a közösség bármely tagja jogosult személyiségi jogot érvényesíteni, feltéve, hogy a jogsérelem alkalmas arra, hogy a közösség tagjaiban megalapozottan fenyegetettség érzését keltse”. A javaslat indokolása szerint a rendelkezés megteremti a kollektív defamáció elleni polgári jogi védelem lehetőségét. A rendelkezés végleges – ma is hatályos – szövege azonban a T/7971/226. számú zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadásával került a törvénybe. A módosító javaslat indokolása szerint „[a] kollektív személyiségi jogvédelmet csak bizonyos alapjogok esetében indokolt lehetővé tenni, ellenkező esetben a véleménynyilvánítás szabadsága szenvedne sérelmet. A kollektív személyiségi jogvédelmet korlátok közé kell szorítani, vagyis biztosítani kell, hogy csak indokolt és kirívó jogsértés kerüljön szankcionálásra.”
- [22] A jogérvényesítési lehetőséget korlátozó egyes feltételek célját az indokolás a következők szerint határozta meg: „a) A »személyisége lényeges vonásának minősülő« jogsértés szöveg beiktatása azért szükséges, hogy csak komoly esetben és csak ténylegesen a közösséghez tartozók kapjanak jogvédelmet. b) A »nagy nyilvánosság előtt« fordulat alkalmazása azt a célt szolgálja, hogy perszonális kapcsolatok és magánbeszélgetések ezen a címen ne kerüljenek bírósági tárgyalóterembe. c) A »súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó« jogsérelem szöveg alkalmazása azért szükséges, mert a kritika bizonyos szintjét egy közösségnek is túrnie kell. d) Harmincnapos jogvesztő határidő közé szükséges szorítani az igényérvényesítést a parttalan perlés veszélye miatt, ugyanis az elévülési időn belül a közösség akár minden tagja ugyanazon a jogcímen számtalan pert indíthatna. A határidő bevezetésével a perek száma ésszerűen korlátozható és a perek egyesíthetőek; tekintettel arra, hogy az érvényesíteni kívánt jog ugyanaz.”
- [23] Az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdésének hatályos szövegét Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) állapította meg. Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításáról szóló T/9929. számú javaslat indokolása kifejti, hogy „[a] Javaslat alaptörvényi szinten kívánja rögzíteni, hogy a véleménynyilvánítási szabadság külső korlátja lehet az emberi méltóság, másrészt meg kívánja teremteni az alkotmányos alapjait annak, hogy a közösségek méltóságának megsértése esetén polgári jogi eszközökkel lehessen szankcionálni a gyűlölködő megnyilvánulások bizonyos eseteit. Az Alkotmánybíróság erre vonatkozó korábbi gyakorlata világossá tette, hogy törvényi szinten nem biztosítható hatékony fellépés a gyűlöletbeszéddel szemben, ezért azt az Alaptörvény módosításával indokolt megalapozni. A Javaslat a rendelkezésben felsorolt közösségek méltóságát sértő közlésekkel szemben igénybe vehető jogi eszközök kialakításának az alkotmányos szabályait rögzíti. A hazai bíróságok egységesnek mondható jogalkalmazási gyakorlata a személyiségi jogok megsértését csak abban az esetben tartja megállapíthatónak, ha a jogsértő magatartásából közvetlenül vagy közvetve, de egyedileg megállapítható a sértett személye. Ily módon, ha valaki a gyűlöletbeszéd címzettjének tekinti magát, de a személye a gyűlölködő megnyilvánulás alapján nem válik egyedileg beazonosíthatóvá, el-esik a polgári jogi igényérvényesítés lehetőségétől. A Javaslat ezért rögzíti, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére. A Javaslat alapján az ilyen, a közösségeket sértő megnyilvánulások esetén lehet az emberi méltóság megsértése miatti igényeket bíróság előtt érvényesíteni. A Javaslat alapján lehetőség nyílik arra, hogy a polgári jog szabályai szerint a sérelmet szenvedettek személyiségi jogaik megsértése miatt fellépjenek.”
- [24] Az Alaptörvény módosításának indokolása a „gyűlöletbeszéd” mellett a „gyűlölködő megnyilvánulás” kifejezést is használja. Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódóan rámutat, hogy joggyakorlata szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerinti véleménynyilvánítás joga „magában foglal a szóbeli vagy írásbeli kommunikáción túli aktusokat is”; „a véleménynyilvánító nemcsak szavakkal, hanem például képek, szimbólumok használatával vagy ruhadarabok viselésével is megoszthatja gondolatait – a jelképhasználatban megnyilvánuló szimbolikus beszéd a véleményszabadság klasszikus kérdései közé tartozhat [vö. legutóbb 4/2013. (II. 21.) AB határozat]” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [25]}. Mint ahogy a véleménynyilvánítás eszköztára és a véleménynyilvánítás jogának a hatálya is szélesebb a verbális kifejezéseknél, úgy az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdése az egyének, illetve a közösségek méltóságát a hétköznapi „szólásokon” túli más kommunikatív tettekkel szemben is védelemben részesíti. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy „annak megítélése, hogy az adott kommunikatív cselekmény valóban a szólásszabadság hatálya alá tartozik-e, több tényező összetett értékelése alapján dönthető csak el. [...] egy tett véleménynyilvánításként kezelésének szükséges, de semmiképp sem elégséges feltétele, hogy a cselekményt elkövető a véleménye kifejezé-

sének céljából cselekedjen – annak ellenére, hogy egy tett véleményszabadság oldaláról történő megítélése szempontjából a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy a cselekvőnek mi volt a célja, illetve motívuma a cselekvése során. A véleményszabadság alkalmazásához ugyanis az is szükséges, hogy a közlés választott formája objektív módon is alkalmasnak tekinthető eszköze, közvetítője legyen gondolatok közlésének {1/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [36]}.” {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [26]}

- [25] Az Alkotmánybíróság eddig még érdemben nem alkalmazta az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését, de a cikk (4) bekezdését már több határozatában is értelmezte. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdését egyazon Alaptörvény-módosítás iktatta be, mindkét rendelkezésnek – közvetlenül vagy közvetve – egyaránt az emberi méltóság védelme a célja, valamint a két rendelkezés hasonló megszővegezését alapul véve („[a] véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat [mások, illetve meghatározott közösségek] méltóságának a megsértésére”), az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése értelmezésekor kiindulópontnak tekintette a (4) bekezdésére vonatkozó joggyakorlatát.
- [26] Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését értelmező döntésekben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, jó hírnév [...] a véleményszabadság és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan igazolható korlátját jelenti. Nyilvánvaló emellett az is, hogy nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó, vagy sértő kifejezéseket. Ennek megfelelően az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság a közéleti vita szabadságának határvonalát jelöli ki. A közügyeket vitató szólásnak az emberi méltóság e korlátozhatatlan, az emberi státuszt meghatározó lényege előtt kell engednie.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; 3348/2018. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint „[a] véleményszabadság nemcsak bizonyos felfogások vagy eszmék, hanem magának a véleménynyilvánításnak a lehetősége előtt nyit szabad utat. [...] A közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása érdekében pedig bizonyos fokú túlzást, provokációt is magukban foglalhatnak. Éppen ez adja ugyanis a plurális és sokszínű demokratikus berendezkedésű társadalmak alapját. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel, a korábbi alkotmánybírósági gyakorlathoz képest hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. Vagyis a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása {vö. [...] 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]}. Ezen kívül nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsümlésében öltenek testet {vö. [...] 7/2014. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [60] és [62]}.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; megerősíti: 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [59] és [65]}
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését értelmező újabb határozatában arra is rámutatott, hogy „a rendelkezés a véleménynyilvánítás szabadságának határát jelöli ki, ez a határ ugyanakkor nem valakinek a megsértése, hanem az emberi méltóság megsértése. A személyiséget szubjektíve sértő, de az emberi méltóság sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikke védi.” {3048/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [31]}
- [29] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének szövegére, céljára, illetve az Alkotmánybíróság fent idézett joggyakorlatára figyelemmel megállapítható, a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji és vallási közösségek méltósága védelmében a véleménynyilvánítás szabadsága és így a közügyeket érintő szólás alkotmányosan korlátozható. A véleményszabadság már nem nyújt védelmet a közösségekkel kapcsolatos olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső közléseknek, amelyek célja a pusztán gyűlölködés, a közösséghez tartozó személyek emberi mivoltában való megalázása, a súlyosan bántó vagy sértő kifejezések használata, illetve más jogsérelem okozása. Ilyen célra nem irányulhat a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása. A közéleti vitában kifejtett vélemény megfogalmazása sem járhat az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának sérelmével, így a közösséghez tartozó személyek emberi státuszának nyilvánvaló és súlyos becsümlésével. A véleménynyilvánítás szabadságának határa ugyanakkor nem valamely közösségnek (illetve a hozzá tartozó egyes személyeknek) a megsértése, hanem a közösség méltóságának megsértése. A közösség méltóságának megsértése nem azonos a közösség megsértésével, s még kevésbé a közösség egyes tagjai érzéseinek megsértésével. A közösséghez tartozó egyén emberi méltóságának a közösséghez való tartozásával összefüggő megsértése természetesen az egyén szubjektív érzéseinek a megsértését is eredményezi. Visszafelé ez azonban nem törvényszere-

rú: a közösség valamely tagja szubjektív értékítéletének, érzelmi beállítottságának vagy esetleges érzékenységének a megsértése nem feltétlenül jelenti az illető emberi méltóságának, illetve a közösség méltóságának a megsértését. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésében nevesített közösségekhez tartozó egyes személyeket szubjektíve esetlegesen sértő, de emberi méltóságuk sérelmét el nem érő kifejezéseket az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése védi.

- [30] A fenti megállapítások fényében értelmezhető az Alaptörvénnyel összhangban a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése. A kifejtettek tekintettel feltétlenül „súlyosan sértő”-nek, illetve „kifejezőmódjában indokolatlanul bántó”-nak minősíthető a közlés, ha a közösség tagjai emberi méltóságának korlátozhatatlan magját sérti, illetve ha egyébként öncélúan a közösség, illetve tagjai méltóságának a megsértésére irányul.
- [31] További vizsgálatot igényel azonban, hogy milyen esetben minősül „kifejezőmódjában indokolatlanul bántó”-nak egy olyan vélemény, amely kifejtésének célja valamely közügy megvitatása. Az egyik lehetséges megközelítés szerint kimeríti a fenti fordulatot, ha a véleménynyilvánító kereshetett volna az adott közösség szempontból semleges, vagy nem bántó kifejezési formát is a vélemény közlésére. Ez a megközelítés azonban több szempontból sem védhető. Egyrészt, a véleménynyilvánítás szabadságának aránytalan korlátozásához vezetne, ha csak olyan vélemények lennének jogszerűek, amelyeket az elképzelhető legkevésbé bántó stílusban és formában fogalmaznak meg. Másrészt, ez a megközelítés figyelmen kívül hagyja, hogy a közlés gondolati tartalma és a formája még verbális kommunikáció esetén is szorosan összefügg egymással, képek és kommunikatív tettek esetén pedig kifejezetten a kettő – gyakran szétválaszthatatlan – egysége alkotja a véleményt. Harmadrészt, ez a megközelítés nem támasztható alá a törvény szövegével sem, ugyanis az nem minden sértő vagy kifejezőmódjában bántó közléssel, hanem csak a súlyosan sértővel és az indokolatlanul bántóval szemben nyújt védelmet. Egy másik lehetséges megközelítés szerint – közügy megvitatása esetén, különösen, ha a közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása a cél – a vélemény kifejezésének a választott formája, stílusa nem lehet következetlenül vagy túlzóan bántó, de a bírálat, ironia, bizonyos fokú provokáció, adott esetben enyhén sértő vagy bántó közlések is a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt maradnak. Ez az értelmezés illeszkedik a törvény szövegéhez, figyelembe veszi a véleményalkotó stílusválasztási szabadságát, és nem vezet a véleménynyilvánítás szabadságának aránytalan korlátozásához sem. Az Alkotmánybíróság felhívja továbbá a rendelkezést alkalmazó bíróságok figyelmét, hogy adott közlés üzenetét, célját, illetve sértő vagy bántó voltának mértékét a vitatott közlés tartalma és formája mellett az adott médiumon belüli kontextusára, valamint a társadalmi környezetre tekintettel lehet kellő alaposággal megítélni. Ha egy közösséget hazánkban történetileg súlyos sérelmek értek, illetve ha a jelenkorban ismétlődő támadásoknak van kitéve, akkor az adott közösségnek a társadalmon belüli méltósága sérülékenyebbnek tekinthető.
- [32] Az Alkotmánybíróság a vallási közösségek vonatkozásában külön hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése nemcsak a társadalmon belül kisebbségben lévő vallási közösségeknek nyújt védelmet, hanem olyan közösségnek is, amelyhez tartozó személyek a társadalom egészéhez viszonyítva adott esetben többséget alkotnak. Ez következik az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőség elvéből és a hátrányos megkülönböztetés tilalmából is, amelyek alapján a jognak az érintetteket azonos méltóságú személyként kell kezelnie. Az Alaptörvény a Nemzeti Hitvallásban kifejezésre juttatja, hogy „[e]lismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét” és „[b]ecsüljük országunk különböző vallási hagyományait”. Mindezekre figyelemmel a keresztény vallási közösségek méltóságát – számarányuktól függetlenül – is kétségtelenül megilleti ugyanaz a szintű jogvédelem, amelyben más vallási közösségek részesülnek.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság ezek után a bemutatott alkotmányos mércéből kiindulva az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló egyedi ügygel összefüggésben értékelte, hogy a Kúria ítéletébe foglalt jogértelmezés összhangban áll-e az emberi méltósághoz való jognak az Alaptörvény II. cikkében, illetve ezzel összefüggésben IX. cikk (5) bekezdésében garantált védelmével.
- [34] Az elsőfokú bíróság értelmezése szerint a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerinti jogsértő magatartásnak mindenképpen az adott közösség ellen kell irányulnia, ami e körben valamilyen szintű tudatosságot feltételez; közvetlen célzatosság nélkül, véletlenül, gondatlanságból ilyenfajta jogsértés nehezen képzelhető el. Ehhez képest megállapította, hogy a címlap tárgya az ott szerepeltetett vezető politikusok magatartása volt; a címlap pusztán vallási jelképeket használt fel hasonlatként, ez pedig a bíróság szerint önmagában nem lehet jogsértő. A bíróság nem vitatta, hogy voltak olyanok, akik felháborodtak vagy megbotránkoztak a címlap láttán, ez azonban nem jelenti azt, hogy az a közösséget sértette volna.

- [35] A másodfokú bíróság ítélete rögzítette, hogy a rendelkezés kifejezetten nem tartalmaz célzatosságot, azonban az alkalmazásához szükséges, hogy a közösséget ért jogsérelem mintegy „átsugárazzon” a keresetet indító személyre. Ehhez képest a bíróság szerint a politikusokat érintő, őket gúnyoló címlap megjelentetése miatt a felperest a katolikus közösség tagjaként jogsérelem nem érte.
- [36] A Kúria ítéletében rámutatott, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése újdonságából fakadóan a rendelkezésre vonatkozó széles körű bírói gyakorlat még nem alakult ki, a Kúria elé is első esetben jutott ilyen ügy. Az ítélet indokolása felidézte, hogy az Alkotmánybíróság joggyakorlata alapján a véleménynyilvánítás szabadsága a kifejtett véleményt értéktartalmától függetlenül védi, közéleti kérdésekben a véleménynyilvánítás éles és meghökkentő tartalmú is lehet. A Kúria értelmezése szerint a jogszabály a jogsértés megvalósulásához célzatosságot nem ír elő, alapvetően „eredménycentrikus” szabályozásról van szó, azt azonban nemcsak az adott közösség szempontjából, hanem teljes társadalmi, jogi, politikai kontextusban kell értékelni. A Kúria egyetértett a jogerős ítélettel abban, hogy a kérdéses közlést nem a felperes szubjektív érzékenysége oldaláról, hanem külső objektív szemléletmód alapján kell megítélni. Ez alapján a vitatott címlap alapvetően közszereplő politikusok személyére, tevékenységére vonatkozó karakteres véleménynyilvánítás (ti. azt fejezi ki, hogy a szerzők véleménye szerint az ábrázolt személyek már-már vallásos áhítattal viseltetnek az anyagi gyarapodás iránt); ugyanakkor sem a címlap, sem a lap belső tartalma nem foglalkozik a vallásos étellel, a hívők magatartásával vagy megítélésével. A Kúria szerint külső objektív szemléletmód alapján a kifejtett vélemény és annak ábrázolása nem irányult a keresztény vallás, a hívők közössége megalázására, a vallási közösséget nem sértette meg (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [4]–[6], [7], [11], [13]–[15]).
- [37] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alapügyben eljáró bíróságok helyesen ismerték fel a közlés célja vizsgálatának jelentőségét [hiszen az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése határt szab az ott nevesített közösségek megsértésére irányuló véleményeknek]. Nem áll ugyanakkor összhangban az Alaptörvénnyel az elsőfokú bíróságnak az a következtetése, hogy ha a véleménynyilvánítás közügyek megvitatására irányul, akkor ebben a körben egy adott vallás jelképeinek bármely felhasználása feltétlenül jogszerű. Egy vallási közösség méltóságának a megsértése nem kizárólag ilyen célzattal, hanem elvileg valamely közügy megvitatásával összefüggésben, akár a vallási közösség közvetlen kritikája, akár a vallási tartalom (jelképek) eszközjellegű felhasználása esetén is megvalósulhat. A Kúria ehhez képest annyiban – helyesen – pontosította az értelmezést, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése kifejezett célzat hiányában is alkalmazható, a közlés annak irányultságától függetlenül sem eredményezheti a vallási közösség tagjainak súlyos megsértését, megalázását. A Kúria által alkalmazott „külső objektív szemléletmód” mint vizsgálati módszer alapján egyrészt a közösség tagjai sérelemérzetéből nem következik szükségszerűen a jogsértés megállapítása; másrészt azonban a bíróságok nem is tagadhatják meg a jogvédelmet pusztán amiatt, hogy a közösséget súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó közlés megfogalmazója arra hivatkozik, hogy mögöttes célja társadalmi vagy politikai üzenet megfogalmazása volt. A Kúria a kérdéses címlapot – a lap belső tartalmára is tekintettel – megvizsgálva egyrészt megállapította, hogy az sem nem irányult a keresztények megsértésére, sem nem közvetített a hívőkkel kapcsolatos negatív értékítéletet. Másrészt, a Kúria azonosította a szerzők által közvetített konkrét politikai véleményt, amelynek kifejezési formáját – a képileg megjelenített vallási hasonlatot – a vélemény tartalmához képest nem találta önkényesnek, indokolhatatlannak. Mivel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését ezt megelőzően érdemben még nem alkalmazta, ezért az alapügyben eljáró bíróságok nyilvánvalóan nem lehettek figyelemmel a jelen határozatban részletesen kifejtett – és a jövőbeli bírósági döntésekre nézve irányadó – értelmezési szempontokra. A Kúria ítéletének indokolását figyelembe véve azonban a fentiek szerint megállapítható, hogy a támadott ítélet az alkotmányos értelmezés tartományán belül maradt.
- [38] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria döntésével nem sértette meg az indítványozónak az Alaptörvény II. cikkében, valamint IX. cikk (5) bekezdésében rögzített jogát, ezért az indítványt elutasította.
- [39] Az Alkotmánybíróság ismételen hangsúlyozza: hatáskörének korlátjai miatt nem arról foglalt állást, hogy a jelen ügyben az indítványozó által kifogásolt konkrét folyóiratcímlap súlyosan sértette vagy indokolatlanul bántotta-e a katolikus vallási közösséget és ezen keresztül az indítványozó emberi méltóságát.
- [40] Az Alkotmánybíróság egyúttal arra is rámutat, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésével nem ellentétes, ámde valamely közösséget enyhén sértő vagy bántó, adott esetben etikátlannak vagy ízléstelennek tartott közlésekkel kapcsolatban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján bárki, így az érintett közösség tagjai, a sajtó vagy közszereplők is kifejtethetik kritikus véleményüket.

[41] 5. A jelen határozat indokolásban részletesen kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság kiemeli: a vallási jelképet, a vallási tisztelet tárgyát öncélúan sértő vagy egyébként súlyosan sértő véleménynyilvánítás a vallási közösség, illetve annak tagjai méltóságának védelme érdekében korlátozható az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján. Ugyanakkor közügyek – adott esetben kritikus – megvitatásával összefüggésben nem eleve jogellenes a vallási vonatkozású tartalom képi formában történő, a közölt vélemény tartalmához okszerűen igazodó felhasználása, azonban a közlés kifejezőmódja ilyen esetben sem lehet az adott vallásra, illetve vallási közösségre nézve indokolatlanul bántó.

[42] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy mind a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága, mind pedig a lelkiismeret és a vallás szabadsága az európai civilizáció és a magyar alkotmányos hagyomány alapvető értékei közé tartoznak. A Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének alkalmazásakor a bíróságoknak, illetve legfőbb bírósági szervként a Kúriának, valamint – az Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezés kérdésében – végső soron az Alkotmánybíróságnak felelőssége a közbeszédet a méltányosság és mértékletesség olyan középvonalán tartani, amely egyaránt biztosítja a közügyek demokratikus megvitatását és a vallási közösségeknek a társadalmon belüli békés együttélését.

[43] 6. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összhangban álló bírósági ítélezési gyakorlat kialakításának elősegítése érdekében az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján elrendelte a határozatnak a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [44] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, ugyanakkor lényegesnek tartom az alábbiak kiemelését.
- [45] 1. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése – az Alaptörvény negyedik módosításával kiegészített rendelkezésével – egyértelművé teszi, hogy „[a] véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére”. E rendelkezés célja, hogy megteremtse annak alkotmányos alapjait, hogy a közösségek méltóságának megsértése esetén polgári jogi eszközökkel lehessen szankcionálni a gyűlölködő megnyilvánulások bizonyos eseteit. Az Alaptörvény módosítására pedig azért volt szükség, mert „[a]z Alkotmánybíróság erre vonatkozó korábbi gyakorlata világossá tette, hogy törvényi szinten nem biztosítható hatékony fellépés a gyűlöletbeszéddel szemben” (lásd: az Alaptörvény negyedik módosításának normaszöveg-javaslatához fűzött indokolást).
- [46] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének különleges jelentősége abban áll, hogy alaptörvényi háttérrel ad a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására azokban az esetekben, amikor az gyűlölködő megnyilvánulásokban ölt testet. A véleménynyilvánítás szabadsága ugyanakkor ennek következtében nem veszíti el kiemelten védett alapjogi jellegét.
- [47] Az Alkotmánybíróság évtizedek óta töretlen gyakorlata szerint ugyanis a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A demokratikus jogállamokban alapvető követelmény, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejthesse ki gondolatait, szabadon válhasson a közvélemény alakítójává. A társadalmi és politikai, vagyis a közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}. Az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában hangsúlyozta, hogy a szabad véleménynyilvánítás a demokratikus közvélemény kialakításának és fenntartásának kiemelt garanciája, amely egyben a pluralizmuson alapuló társadalom nélkülözhetetlen forrása. Történelmi tapasztalat ugyanis, hogy „mindannyiszor, amikor a véleménynyilvánítás szabadságát korlátozták, sérelmet szenvedett a társadalmi igazságosság, az emberi kreativitás, csökkent az emberben rejlő képességek kibontakozásának lehetősége. A káros következmények nem csupán az individuum, hanem a társadalom életében is megmutakoztak és az emberiség fejlődésének sok szenvedéssel járó zsákutcájához vezettek. Az eszmék, nézetek szabad kifejtése, a mégoly népszerűtlen vagy sajátos elképzelések szabad megnyilvánulása a fejlődni képes és valóban eleven társadalom létezésének alapfeltétele.” [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170–171]
- [48] Az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlatára figyelemmel ezért különös jelentősége van azoknak – a jelen ügyben kidolgozott – értelmezési szempontoknak, amelyek a véleménynyilvánítási szabadság korlátját eredményezhetik.
- [49] 2. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének értelmezési szempontjait összegezve – kiemelte, hogy a közügyek megvitatásával összefüggésben nem eleve jogellenes a vallási vonatkozású tartalom képi formában történő, a közölt vélemény tartalmához okszerűen igazodó felhasználása, azonban a közlés kifejezőmódja ilyen esetben sem lehet az adott vallásra, illetve vallási közösségre nézve indokolatlanul bántó.
- [50] Az Alkotmánybíróság tehát az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének alkalmazása során annak tulajdonít meghatározó jelentőséget, hogy a vallási vonatkozású tartalom közlése összefüggésben áll-e közéleti vitával (közügygel), ahhoz okszerűen igazodik-e, és hogy kifejezőmódjában nem minősül-e indokolatlanul bántónak. Ezen értelmezési szempontok, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát tükrözik vissza {lásd például 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; 3145/2018. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [59] és [65]}, és a nemzetközi ítélkezési gyakorlatban – különösen az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) döntéseiben – is megjelennek.
- [51] Az EJEB ugyanis több döntésében rámutatott, hogy a közéleti vitának széles tere van egy demokratikus jogállamban [*Wingrove kontra Egyesült Királyság* (17419/90), 1996. november 25., 52. bekezdés], és a közéleti vitával összefüggésben álló kritika megengedett, ha az nem szükségtelenül sértő [*Giniewski kontra Franciaország* (64016/00), 2006. január 31, 51–52. bekezdés]. A közéleti vita keretein belül maradó, és a vallási közösség tagjait indokolatlanul nem sértő megnyilvánulások a véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartoznak [*Klein kontra Szlovákia* (72208/01), 2006. október 31, 47. bekezdés]. Annak vizsgálata pedig nem lehet formális, hogy

adott megnyilvánulás valamely közéleti vitával összefüggésben áll-e, hanem mindig társadalmi kontextusában kell értékelni [Tagiyev és Huseynov kontra Azerbajdzsán (13274/08), 2019. december 5., 45. bekezdés].

- [52] A fentiek alapján tehát az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összefüggésben is elsősorban arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig vizsgálni kell a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát. Lényeges vizsgálódási szempont továbbá a közlés apropóját adó esemény, annak tartalma, stílusa, illetve a közlés aktualitása és célja.
- [53] 3. A fenti szempontok alapján, úgy gondolom, hogy a jelen ügyben az Alkotmánybíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a Kúria ítélete az alkotmányos értelmezés tartományán belül maradt. A Kúria ugyanis azonosította a szerzők által közvetített közéleti kérdést, amelynek kifejezési formáját – a képileg megjelenített vallási hasonlatot – a vélemény tartalmához képest nem találta önkényesnek, indokolhatatlannak.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [54] Egyetértek a határozattal, annak rendelkező részével és indokolásával egyaránt. A határozathoz a következő párhuzamos indokolást csatolom.
- [55] 1. A jelen határozat, valamint a párhuzamosan folytatott eljárások alapján vele egyidőben, a 6/2021. (II. 19.) AB határozatban nemcsak hasonló, hanem jogazonos tárgyban hozott döntések, mindkettő a Magyar Közlönyben is közzétételre került. Ennek oka az, hogy első alkalommal nyilvánult meg az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdései alapján a vallási közösségek méltóságának védelmében az őket kollektíven sértő magatartásokkal szemben, és állapította meg azokat az alkotmányos követelményeket indokolásában, amelyeket már ezekben az ügyekben is alkalmazott, és hasonló ügyekben a bíróságok eljárásaiban eszerint fog megítélni. Az elvi jelentőségű és precedensértékű határozattal eldöntött jogazonos ügyekben alkalmazott jogkövetkezmények eltérőek. Mindez álláspontom szerint felveti a célszerűségét annak, hogy a jogalkalmazás egységének biztosításáért felelős Kúria a hasonló esetek értelmezésénél és tényállásaiknak a véleménynyilvánítási és vallási közösség kollektív személyi jogosultságának védelme elhatárolásakor ezen határozatok alapján a bíróságok által követendő alkotmányos jogalkalmazás szempontjait kialakítsa. Egy ilyen megjegyzésnek a jelen határozat indokolásába foglalását saját eljárásunk során kezdeményeztem is, elfogadására az előadó alkotmánybíró hajlandóságot mutatott, a többség azonban nem támogatta azt.
- [56] 2. Személyes szubjektív véleményem megegyezik a jelen határozat rendelkező részét elfogadni nem tudó, kisebbségi álláspontot különvéleményeikben megjelenítő alkotmánybírói társaim nézőpontjával. Az ügy alapjául szolgáló képi ábrázolás ízléstelen, és szerzőjének cselekedetét erkölcsileg elítélem. Kénytelen vagyok azonban jogilag elfogadni azt, hogy ez az ügy, ellentétben a másik, a következő pontban hivatkozott ügygel, tényállásának és a képi ábrázolásában felismerhető célzatánál fogva az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdéséből levezethető új alkotmányos követelmények alapján sem alkalmas arra, hogy a Kúria minősítését, a képi ábrázolásra vonatkozó megállapítását az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek tekintse. A Kúria indokolása ugyanis az itt tárgyalt új követelményeknek is a keretein belül maradt.
- [57] Egyetértek tehát azzal, hogy a jelen ügyben a kérdéses címlap nem a keresztények megsértésére irányult, és nem közvetített a hívőkkel kapcsolatos negatív értékelést. Ellenkezőleg: közéleti szereplőkkel szemben fejezett ki olyan konkrét politikai véleményt, amelynek kifejezési formája megítélése a véleménynyilvánítás alkalmazása körébe tartozik, így a Kúria döntése elleni panaszt az előzőek alapján el kellett utasítani.
- [58] Ezért élvezte maradéktalan támogatásomat az a megoldás, hogy az új, egységes szempontrendszer tükröző, hasonló ügyben jogazonos magatartásokra eltérő jogkövetkezményeket alkalmazó és egy időben tárgyalt mindkét határozatunk ugyanazon alkalommal kerüljön majd közzétételre a Magyar Közlönyben. Ily módon szemlél-

tethető mindenki számára leginkább az az elhatárolás, amely szerint az egyik esetben a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozóan az Alaptörvény IX. cikkében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni, míg a másik esetben kifejezetten és kizárólag csak a IX. cikk (5) bekezdésének az a fordulata alkalmazandó, amelyik a vallási közösség kollektív méltóságának védelméről szól.

- [59] A jelen határozat elfogadja a Kúria ítéletét, míg a 6/2021. (II. 19.) AB határozat a jogazonos ügyben megsemmisíti azt. Utóbbi a jelen határozatától eltérő jogkövetkezmény alkalmazását a véleménynyilvánítás szabadsága alapjogával való visszaélést és a magatartás célzatosságát utasítja vissza döntésével, kifejezetten az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésére hivatkozva. Az új szempontrendszernek megfelelően azt állapítja meg a határozat, hogy a vallási hitelt, vallási jelképet kigúnyoló véleménynyilvánításra, ha az öncélúan és súlyosan sértő, az Alaptörvény e rendelkezése az alkotmányosan alkalmazandó. Ami azt jelenti, hogy ezen az alkotmányos jogalapon kell ezt és a jövőbeni hasonló ügyeket, tehát a vallási közösség és tagjai méltóságának sérelmére irányuló, a véleménynyilvánítással visszaélő magatartásokat a bíróságoknak megítélnie.
- [60] 3. Álláspontom szerint a párhuzamos indokolásomban hivatkozott és a megfelelő elhatárolás céljából tett lényegi megállapításaival és azok precedensértékű megfogalmazásaival a két határozat egyenrangúan kezeli a „véleménynyilvánítás és szólásszabadság”, illetőleg a „lelkiismereti és vallásszabadság” fogalomkörét, az azok terén elkövetett jogsértéseket. Ezzel felszámolja a 7/2014. (III. 7.) AB határozatból eredően az előbbi szabadságjog alkalmazási elsőbbségét, a rendes bírósági, valamint az alkotmánybírósági eljárásokban egyaránt.
- [61] Következésképpen célszerűnek tartanám, ha a Kúria az itt tárgyalt két alkotmánybírósági határozatból kiindulva gyakorlatának továbbfejlesztése során saját tapasztalatai és észlelései alapján, kiegészítéseivel hasznosítaná az egységes bírói gyakorlat kialakítása érdekében az új alkotmányos értelmezési szempontokat. Meglátásom szerint a jogalkalmazás egységessége különösen a közlés, illetőleg annak módja és a védett közösség kapcsolatában használt liturgikus és egyéb szimbolikus elemek vizsgálata tekintetében kívánják meg a két szabadság alkalmazási körének megnyugtató módon történő, egymástól való elhatárolását. Ebben a vonatkozásban teljes mértékben egyetérték *dr. Juhász Miklós* alkotmánybírónak a határozathoz csatolt párhuzamos indokolásában foglaltakkal, amelyek figyelembevételét szintén indokoltnak tartanám.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [62] Támogathatónak tartom úgy a többségi határozat rendelkező részét, mint annak indokolását, mivel az abban foglalt okfejtés illeszkedik az Alkotmánybíróság gyakorlatába: a vallási közösség objektív mérce szerinti méltóságsérelme készítheti hátrálásra a vélemény szabadságának jogát.
- [63] Az alkotmányjogi panasz eljárásban meghozott döntés mindig egy konkrét ügyre vonatkozik, és nem társadalmi folyamatokra, tendenciákra reflektál. Nem lehet elmenni tehát szó nélkül azon közlések, nyilvános megjelenések, cselekmények és gesztusok mellett, amelyek egyre gyakrabban és tendenciózusnak tűnő módon alkalmaznak keresztény szakrális szimbólumokat a negatív tartalmú véleménykifejezés eszközeként. Erodálva ezzel a hitbeli elkötelezettséget, a hívő ember, a hívő közösség („kisebbség”) társadalmi elfogadottságát.
- [64] Az ilyen vélemények közvéleményformáló ereje nagy, a sajtó/médiumok által többszörözött, felerősített hatása miatt alkalmas lehet arra, hogy egy-egy hívő közösséget stigmatizáljon. Végső fokon alkalmas arra, hogy megkérdőjelezhetővé váljon a hívő közösséghez tartozók identitásválasztáshoz, önmeghatározáshoz való joga. Az ilyen, a szabad gondolkodást korlátozó, lehetséges folyamatoknak Európában különösen, de a világon mindenhol rossz az üzenetértéke.
- [65] Ezért véleményem szerint az ilyen megnyilvánulások problematizálása, „kibeszélése” közügy. Ezek a magatartások a tolerancia hiányára mutatnak, és folyamatként ellentétesek a demokratikus jogállam értékrendjével.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
 az Alkotmánybíróság elnöke
 az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
 alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [66] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, azonban szükségesnek vélem az indokolás kiegészítését az alábbi elemekkel.
- [67] 1. A határozat többségi indokolása szerint a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének alkalmazása során a bíróságoknak a közlés öncélúságát kell megítélnie, tehát azt, hogy hordoz-e értékelhető véleményt a konkrét kifejezés, megjelenítés, cselekmény, illeszkedik-e a vitába, a konkrét közéleti kérdéshez. Ezen túl azonban álláspontom szerint más szempontokat is meg kellett volna jeleníteni az indokolásban, nevezetesen a következőket.
- [68] A különvéleményt megfogalmazókhöz hasonlóan magam is úgy gondolom, hogy amennyiben az adott közösséghez tartozás esszenciáját kifejező jelképet, liturgikus elemet érint a kifogásolt közlés, akkor vélelmezni kell, hogy az ilyen szimbolika, liturgikus elem felhasználására érzékenyen reagálnak a vallási közösséghez tartozók, ezért indokolt feltételezni, hogy a közlés sérti a közösséghez tartozók méltóságát. Álláspontom szerint mindemellett fontos, hogy egy átlagos olvasó, néző (a véleménnyel találkozó, hívő) számára egyértelműen, nyilvánvalóan és közvetlenül azonosítható legyen a közlés és a védett közösség számára fontos szimbolika, liturgikus elem közötti kapcsolat. Ezt azért is vélem lényegesnek, mert a szimbolikus elemek gyakran művészi ábrázolás révén jelennek meg, s ezek eleve magukban hordozzák alkotójuk szubjektív viszonyulását a témához. Amennyiben ilyen közvetlen és egyértelmű összefüggés megállapítható, felmerül a vallási közösség méltóságának sérelme, s a véleménynyilvánítás adott módjának korlátozása. A vallási ünnepekhez számos képi és egyéb megjelenítés kötődik (például karácsonyfa, húsvéti tojás), amelyeket társítani lehet egy vallási szimbólummal, de pusztán egy lehetséges asszociáció nem elegendő arra, hogy közvetlen kapcsolatot teremtsen a közlés és a védett közösség, illetve védettségét megalapozó jellemzője (vallás) között.
- [69] A jelen esetben egy művészi alkotás parafrázált változatán keresztül került kifejezésre a vélemény. A megjelenés időpontja (év végi dupla szám), a közlés mellett megjelenő szóképzés miatt nyilvánvalóan lehet asszociálni a keresztények (és sok más, nem keresztény ember) számára fontos ünnepre, de véleményem szerint az eredeti festmény ismeretének hiányában egy átlagos olvasó, néző, a véleménnyel találkozó hívő számára nem áll fenn nyilvánvaló, közvetlen és egyértelmű összefüggés a címlapon megjelenő közlés és a Jézus születését ábrázoló, a szimbolikát közvetítő festmény között. Ezért támogattam a többségi álláspontot.
- [70] 2. A „(vallási) közösség(ek) méltósága” terminológia tartalmát az emberi (egyéni) méltósággal összefüggésben kialakult gyakorlat alapján, analógiával közelíti meg a többségi indokolás, az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése értelmezésekor kiindulópontnak tekintette a (4) bekezdésére vonatkozó joggyakorlatát. Az egyéni és közösségi méltóság egymáshoz való viszonyáról azonban nem foglal állást, az azok közötti releváns dogmatikai különbséget nem vizsgálja. Ezt azért tartom kiemelten fontosnak, mert az Alkotmánybíróság első alkalommal értelmezte az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését, ráadásul akként, hogy a közösségek méltóságának mibenlétét sem az Alaptörvény negyedik módosításához, sem a Ptk. 2:54. §-ához fűzött jogalkotói indokolás sem tisztázta.
- [71] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény hatálybalépése előtt is megjelent a közösségek méltóságára történő hivatkozás [30/1992. (V. 26.) AB határozat, 12/1999. (V. 21.) AB határozat, 14/2000. (V. 12.) AB határozat, 18/2004. (V. 25.) AB határozat, 96/2008. (VII. 3.) AB határozat], noha az nem esett egységes megítélés alá. A közösség méltóságának létét elismerte – de nem definiálta – a 30/1992. (V. 26.) AB határozat, a 96/2008. (VII. 3.) AB határozat azonban elvetette a kategória létezését, hangsúlyozva, hogy méltóság kizárólag az emberhez köthető. Összefoglalva: stabil kapaszkodót tehát az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata sem kínál.
- [72] Az Alaptörvény negyedik módosítása csak részben rendezte – sokkal inkább más fókuszba helyezte – a közösségek méltóságával kapcsolatos kérdéseket. Egyértelművé vált, hogy a kategória Alaptörvénybe emelésével a korábbi alkotmánybíróági gyakorlat azon elemei, amelyek a közösség méltóságának létezését vonták kétségbe, nem tekinthetők irányadónak. Nem tisztázott azonban, hogy a IX. cikk (5) bekezdése alapján a közösségek önálló, „saját jogú” méltóságáig [vö. 4/2013. (II. 21.) AB határozat, *dr. Lenkovics Barnabás* alkotmánybíró külön-

véleménye] el lehet-e jutni, vagy az a tagjainak az összetartozásukból eredő, és a tagok személyes méltóságából összeadódó közös méltóságát jelenti [lásd: Varga Zs. András: Méltóság és közösség, in: Halustyik Anna – Klicsu László (szerk.), Cooperatrici Veritatis: Ünnepi kötet Tersztyánszkyné Vasadi Éva 80. születésnapja alkalmából, PPKE-JÁK, Budapest, 2015, 83–92. oldal], esetleg a bekezdés csak „a sértett személy kollektív defamációval szembeni polgári eljárásbeli kereshetőségi jogát teszi vitathatatlanná” {96/2008. (VII. 3.) AB határozat, dr. Trócsányi László alkotmánybíró párhuzamos indokolása (az idézett rész eredetileg az abban a határozatban elbírált Ptk.-beli rendelkezésre vonatkozik, de megfelelően vonatkoztatható az Alaptörvény szövegére is)}. A közösség méltósága ebben az értelemben a tagjainak az adott közösségbe tartozásából fakadó különleges méltósága (lásd hasonlóan: Koltay András: A közösségek méltóságának védelme, Iustum-Aequum-Salutare I. 2005/1. 147–169. oldal).

- [73] Ezen értelmezés előnyének tartom, hogy a közösség méltóságának létét formálisan elismeri (ezzel ellentétes álláspont az Alaptörvény negyedik módosításának hatálybalépése óta amúgy is tarthatatlan lenne, hiszen az Alaptörvény egy rendelkezését kiüresítené), de megőrzi a méltóság fogalmának kizárólag emberhez köthető jellegét [lásd: 14/2000. (V. 12.) AB határozat, dr. Kukorelli István alkotmánybíró különvéleménye], méghozzá akként, hogy az Alaptörvény közösségcentrikus emberképével és az egyén közösségért viselt felelősségével {2/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [93]} is összhangban marad. Utóbbiból könnyen levezethető a közösségek véleménynyilvánítással szembeni védelmével kapcsolatos elvárás is, tehát biztosítható a közösség méltóságára vonatkozó alaptörvényi fordulat érvényesülése.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [74] Egyetértek a határozat központi gondolatával, hogy el kell határolni a véleménynyilvánítás szabadságának védett gyakorlását az olyan közléstől, amely az emberi méltóságot a személy vallási meggyőződésén keresztül sérti. A jelen ügy alapjául szolgáló vitában nem maga a vallási tartalom a gúny tárgya, hanem a karikatúrában a vallási tartalom eszközjelleggel jelenik meg, a karikírozás sajátos eszközeivel a kereszténység üzenetével szembesíti az ábrázoltakat, így a gúnynak nem tárgya, hanem eszköze a kereszténység, illetve egy, a keresztény hithez kötődő tartalom. Ez – esetleges ízléstelensége mellett – is a szólásszabadság védelmét élvezzi. Egyetértek azzal is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának határa nem valamely közösségnek (illetve a hozzá tartozó egyes személyeknek) a megsértése, hanem a közösség méltóságának megsértése. Különbséget kell tennünk egy vallás kigúnyolása, a világnézeti meggyőződés célzatos megsértése és közéleti szereplőknek akár világnézeti tárgyú kérdésekben történő karikírozása között. Ha közéleti szereplők maguk teszik a róluk alkotott kép részévé vallásukat, akkor tűrniük kell azt is, ha ez a meggyőződésük kritika vagy akár élcélődés tárgyává válik, alappal vagy alaptalanul, akár bántóan és igazságtalanul is, de számon kérik rajtuk szavaik és tetteik összhangját. Így a kritika célkeresztjében nem a keresztények világnézeti meggyőződése áll, hanem adott közszereplők magatartása. A közéleti szereplők ilyen módon történő ábrázolása nem „sugárzik át” az adott vallási közösséghez tartozó más személyekre, nem érinti az ő méltóságukat.
- [75] Az Alaptörvény R) cikk (4) bekezdése minden állami szerv kötelezettségévé teszi Magyarország keresztény kultúrájának védelmét. Paradox módon a karikatúra éppen azt is jelzi, hogy Magyarországnak van keresztény kultúrája: ellenkező esetben a kép a szemlélők számára értelmezhetetlen lenne.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Handó Tünde alkotmánybíró különvéleménye

- [76] A határozat rendelkező részével és indokolásának jelentős részével nem értek egyet. Az Alkotmánybíróságnak a Kúria ítéletét meg kellett volna semmisíteni.
- [77] A határozat helyesen fogalmazza meg azt, hogy az Alkotmánybíróságnak kétirányú vizsgálatot kell folytatnia az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányossági panasz eljárásban. Az egyik a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezése. Az Alkotmánybíróság vizsgálatának másik iránya, hogy az ítélet mennyire maradt az „alkotmányos értelmezés tartományában”. A határozat mindkét tekintetben kétségbe vonható következtetésekre jutott.
- [78] 1. Az alkotmánybírósági vizsgálat során nem lehetett volna figyelmen kívül hagyni azt, hogy a Kúria fel sem ismerte az ügy alapjogi vonatkozásait, ebből következően ítélete nem is maradhatott az „alkotmányos értelmezés tartományában”.
- [79] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja szerint az Alkotmánybíróság „alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az alaptörvénnyel való összhangját”. Ennek megítélésekor az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt a kérdést vizsgálja, hogy a bíróság felismerte-e az ügy alapjogi vonatkozásait. Ezt az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban rögzítette: „Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [...]. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítani kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie. A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvényellenes.” (Indokolás [17]–[18])
- [80] A következő kérdés, hogy a bírói döntés ezekre az alapjogi vonatkozásokra figyelemmel, az érintett alapjog alkotmányos tartalmát érvényre juttatva értelmezte-e az alkalmazandó jogszabályokat. Éppen itt ragadható meg a Kúria ítéletének az a hibája, amely miatt a megsemmisítésnek lett volna helye. Hogyan is fogalmaz a Kúria? „Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam, a II. cikk értelmében az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. A VII. cikk értelmében mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa. A IX. cikk (1) bekezdés szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (2) bekezdés szerint Magyarország elismeri és védi a sajtószabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakuláshoz szükséges szabad tájékozódás feltételeit.” (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [12]). Látható, hogy a Kúria meg sem hivatkozza az Alaptörvénynek az ügyben releváns IX. cikk (4) és (5) bekezdését, holott ebben a bekezdésben épp a döntése alapjogi vonatkozásait veszi számba. Az alkalmazandó Ptk. 2:54. § (5) bekezdésére közvetlenül vonatkoztatható Alaptörvényi rendelkezésekre való hivatkozás a Kúria ítéletének egészéből hiányzik. Nem csupán a tételes hivatkozás hiánya kifogásolható, hanem az is, hogy a törvényi rendelkezés értelmezéséhez közvetlenül kapcsolódó Alaptörvényi rendelkezéseket tartalmilag sem vette figyelembe.
- [81] A Kúria teljesen figyelmen kívül hagyta Magyarország Alaptörvényének negyedik módosításába (2013. március 25.) foglalt alapjogi tételeket. Ebből következik a Kúria döntésének a harmadik hiányossága, ami abban áll, hogy elmulasztotta a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének a konkuráló alapjogok szerinti értelmezését. Kizárólag a közéleti vitában, a közéleti szereplőket érintő véleménynyilvánítási szabadsággal foglalkozott. Ebben a körben is csak a 36/1998. (VI. 24.) AB határozatra tudott hivatkozni. A Kúria ezzel az Alaptörvény záró és vegyes rendelkezésének 5. pontját is negligálta. Ennél aggályosabb azonban, hogy érdektelennek tartotta a vélemény-

nyilvánítás és az emberi méltóság ütközésének [Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdés] megítélésére vonatkozó Alkotmánybírósági gyakorlatot, és elmulasztotta az alapjogok ütközésének a mérlegelését. A többségi határozat ebben a körben helyesen idézi fel a véleményszabadságnak korlátot szabó emberi méltóság alapjogi erejét kibontó alkotmánybírósági gyakorlatot. Ezeket kiegészítendő azonban fontos hangsúlyozni, hogy az emberi méltósághoz való jog nem egyszerűen versengő alapjog, hanem kiemelten védett alapjog: „A véleménynyilvánítás szabadsága szintén az Alaptörvényben rögzített alapjog, mely a IX. cikk értelmében mindenki számára biztosított. Mint alapvető jog, korlátozására az Alaptörvény I. cikkében rögzített módon kerülhet sor, tehát más alapvető jog érvényesülése, vagy alkotmányos érték védelme céljából, a szükségesség, arányosság megtartásával, a másik alapvető jog lényeges tartalmára tekintettel történhet. Az emberi méltósághoz való jog azonban nem egyszerű versengő alapjogként szerepel, hanem azt az Alaptörvény IV. módosítása értelmében, mintegy kiemelten védett alapjogot a véleménynyilvánítás elé helyezve kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.” {1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [32]}

- [82] A többségi határozat az érvelésében nem jut el az ún. közvetlen arányossági teszt mibenlétéhez, s annak vizsgálatához sem, hogy az ítéletben megjelent-e a konkuráló alapjogi pozíciók kíméletes kiegyenlítése. Ez annak ellenére maradt el, hogy az Alkotmánybíróságnak egyértelmű gyakorlata van a magánjogi jogalanyok egymás közötti, mellérendelt viszonyában felmerült alapjogi kollízió megítélésére. Az Alkotmánybíróság a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatában ezt a következőképpen foglalta össze: „az államnak az alapvető jogok védelmére vonatkozóan tevőleges védelmi kötelezettsége áll fenn [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]. Ezzel összefüggésben az Alaptörvény 28. cikkének első mondata [...] a bíróságok – mint az igazságszolgáltatási funkció ellátásán keresztül állami hatalmat gyakorló közhatalmi szervek – kötelezettségévé tette, hogy az alapjogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel a bíróságok ítélkező tevékenysége ténylegesen is alkotmányjogilag kötötté vált, tevőleges védelmi kötelezettségük keletkezett az alapjogvédelem terén.

Az Alaptörvény említett rendelkezései tehát azt a kötelezettséget róják a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat. [...]

Az Alkotmánybíróság tehát egyértelművé tette azt, hogy a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy »[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (fair balance, schonender Ausgleich). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol« {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]}.

Abban az esetben tehát, ha a bíróságoknak olyan jogvitában kell eljárniuk, amelyben az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti, a fentiekben meghatározott szempontok szerint az érintett alapvető jogok védelmi körének feltárásával és az érintett alapvető jogok összemérésével (»kíméletes kiegyenlítésével és méltányos egyensúlyba hozásával«) kell döntésüket meghozniuk. Ennek során a bíróságok számára lényeges szempont, hogy az érintett alapvető jogok lényeges tartalma nem üresíthető ki, és az alapvető jogoknak az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó védelmi kötelezettségét biztosítani kell.” (Indokolás [66]–[70]) {Lásd még hasonlóan: 14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]–[66]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]; 3212/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [52]}

- [83] Az Alkotmánybíróság jelen esetben elmulasztotta a Kúria ítéletének a fentiek szerinti vizsgálatát. Ezekben a vizsgálati szempontokon átlépve az Alkotmánybíróság többsége valójában csupán arra alapította a döntését, hogy egyetértett a Kúria azon ténymegállapításával, hogy a címlap nem irányult a keresztények megsértésére, sem nem közvetített a hívőkkel kapcsolatos negatív értékítéletet. Egyetértett azzal is, ahogyan a Kúria azonosította a szerzők által közvetített konkrét politikai véleményt, amelynek kifejezési formáját – a képileg megjelenített vallási hasonlatot – a vélemény tartalmához képest nem találta önkényesnek.

- [84] A Kúria döntése többszörösen is figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény rendelkezéseit, s ezzel együtt az alapjogi vonatkozások felismerésére, az alapjogok ütközésének mérlegelésére vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatot. Ezért helytelen és teljesen megalapozatlan az a következtetés, hogy „a támadott ítélet az alkotmányos értelmezés tartományán belül maradt”.
- [85] 2. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének és a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésére vonatkozatható értelmezésével az Alkotmánybíróság még nem foglalkozott. Ezért lett volna fontos, hogy a határozat az emberi méltóság, a vallásszabadság, a vallási közösség méltósága, a vallási közösség méltóságának sérelméből eredeztethető – a vallási közösség tagját érintő – személyiségi jogsérelem fogalmát és egymáshoz való kapcsolódásának mikéntjét világosan kifejtse.
- [86] A többségi határozat elmulasztja a vallási közösség méltóságának mibenlétét megfogalmazni, de hiányzik belőle az arról való állásfoglalás is, hogy miként viszonyul egymáshoz a közösség és az egyén méltósága. Mindezeknek azért van jelentősége, mert ennek meghatározása nélkül aligha ítéltető meg az, hogy a véleménynyilvánítás a vallási közösség méltóságát érinti-e, hogy annak megsértésére irányult-e. Ennek elmaradása vezetett oda, hogy az Alkotmánybíróság többsége – ahogyan a Kúria is – pusztán annyit látott az ügyben, hogy a véleménynyilvánításra egy újkori festmény felhasználásával került sor. A véleménynyilvánítás szabadsága melletti elköteleződés azonban nem vihető az elvakultságig. Nem lehet, hogy ne lássuk meg, ne ismerjük fel azt, ha egy szólásnak több üzenete van, vagy akár a választott üzenethordozó eszköz, a kifejezőmód önmagában is üzenetté válik. Utóbbi tagadása annak elfogadását jelentené, hogy „a cél szentesíti az eszközt”. Holott az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdése nyilvánvalóan korlátot állít a véleményszabadsággal szemben.
- [87] Ahhoz, hogy érthetővé váljon a hivatkozott Alaptörvényi rendelkezések mögött álló paradigma, érdemes visszább lépni, és távolabbról is megközelíteni a kérdést. Elsőként is fel kell ismernünk, hogy az Alaptörvény az emberi méltóság védelmét kiemeli az alapjogok közül. Így az emberi méltóság egyszerre értelmezhető egy az emberi lényegét megjelenítő transzcendens dimenzióban, értelmezhető innen az alapjogok eredőjének, más megközelítésben az általános személyiségi jogok összességének is, de önálló tartalommal bíró alapjognak is. Az értelmezéshez szolgál támpontul a Nemzeti Hitvallás is, mely szerint „[v]alljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság”. Másodikként gondolnunk kell arra, hogy az Alaptörvény a közösségbe illesztett egyénből indul ki: „Valljuk, hogy egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki.” Ezekből következően abból kell kiindulnunk, hogy a jog nem önérték, hanem eszköz, mégpedig a közösség önvédelmének és békéjének az eszköze. Figyelembe kell venni, hogy a társadalom nem statisztikai egyedek sokasága, hanem közösség, amelynek az összetartozás folytán van a tagjai személyes méltóságából fakadó közös méltósága.
- [88] A paradigma értelméhez a harmadik út a gyűlöletbeszéd tilalmán keresztül vezet. Európában, Magyarországon a XX. század olyan eseményekkel volt tele, amelynek során emberek milliói váltak áldozatokká valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásuk okán. Erre vezethető vissza, hogy az egyes államok jogrendjei különféle eszközökkel igyekeznek védeni e közösségeket, azok tagjait. A legerősebb állami fellépés a gyűlöletbeszédrel szemben jelenik meg. Az ilyen megnyilvánulásokkal szemben az állam a büntetőjog eszközével is felléphet. Vannak azonban a közösséget, s ezáltal a közösség tagját érintő olyan megnyilvánulások, amelyek sérthetik a közösség, a közösség tagjának méltóságát, azzal, hogy számukra megaláztatást jelentenek, de nem érik el a bűncselekmény súlyosságát. Ilyen esetben az állam annak lehetőségét teremti meg, hogy a bekövetett személyiségi jogsérelem kiküszöböléséhez megnyissa a polgári jogi igényérvényesítés útját, azaz a jogkérdést a magánjog területére utalja. A jogorvoslat hatékonyságának a biztosítását szolgálta, hogy a törvényhozás egyidejűleg módosította az Alaptörvénynek a IX. cikkét, a Ptk., valamint a polgári perrendtartásról szóló törvény vonatkozó részeit. A korábbi jogszabályi környezetben ugyanis a bírói gyakorlat nem ismerte el, hogy az egyének – az adott közösséghez fűződő szoros kapcsolatánál fogva – akkor is keletkezhet személyiségi jogi jogsérelem, ha a sértő közlés őt nem személyében közvetlenül beazonosítható módon illette, hanem a közösségre vonatkozott. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése éppen a félreérthetlenség okán fogalmazza meg azt is, hogy „[a]z ilyen közösséghez tartozó személyek – törvényben meghatározottak szerint – jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni”.
- [89] A negyedik megközelítés hazánk közelmúltbeli történelméből indulhat. A rendszerváltás előtt a vallásos érzületet, mint tudománytalan, kihalásra ítélt csökevényt szabad, sőt ajánlatos volt gúnyolni. A kommunista államokban a marxizmus-leninizmus ateista világnézete gyakorlatilag az államvallás szerepét töltötte be. Ennek az ideológiának az egyik névadója a következőképpen fogalmazott: „A vallás a nép ópiuma. A vallást, mint a nép illuzorikus boldogságát megszüntetni annyi, mint a nép valóságos boldogságát követelni. Az állapotáról

táplált illúziók feladását követelni annyi, mint amaz állapot feladását követelni, amely rászorul az illúziókra.” Ennek az ideológiának a jegyében a magyarországi egyházak, egyházi személyiségek és egyszerű hívők számos üldöztetést és megaláztatást szenvedtek el. A többségi határozat ugyan utalást tesz erre a történelmi sajátosságra, mégis megtagadja, hogy a keresztény vallási közösség érintettségét azonosítsa az ügyben.

- [90] Álláspontom szerint az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének csak olyan értelmezése fogadható el, amely alapvetésnek tartja, hogy a vallás az ember lelki, szellemi, erkölcsi valójának egészét átjárja, s minden más gondolatnál vagy eszménél bensőségebben határozza meg a személyiséget. A vallás az ember méltóságának különösen belső szférájához tartozik. Ez a bensőség azonban nem csupán egy szubjektív érzet, hanem éppen a vallás sajátosságainál fogva objektív módon is meghatározható. Ennek a tárgyilagos megközelítésnek abból kell kiindulnia, hogy a vallás egy transzcendentális hit és valamely rituális cselekvés egysége. Ebből következően az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése úgy értelmezendő, hogy az korlátot állít a véleménynyilvánítás elé, ha az a vallási közösség hitelvi lényegéhez tartozó gondolatok, jelképek, liturgiai elemek gyalázásaként azonosítható, vagy ilyen jelképek és liturgiai elemek öncélú és megalázó felhasználásaként azonosítható.
- [91] Hazánk nem válhat olyan országgá, ahol a vallási közösségek, azok tagjai e közösséghez tartozásuk okán megaláztatást szenvedhetnek el, s azok megtörténte esetén nem számíthatnak hatékony jogorvoslatra. Ez az alaptörvényi védelem az izraelita, a muszlim, a buddhista, a Krisna-tudatú hívőket és más, Magyarországon működő vallási közösség tagjait egyaránt megilleti. A kereszténység – nem vallásként, hanem a hívein túlmutató kisugárzásában – annyiban élvez előnyt, hogy a keresztény kultúra védelmét az Alaptörvény R) cikk (4) bekezdése külön is kiemeli: „Magyarország alkotmányos önazonosságának és keresztény kultúrájának védelme az állam minden szervének kötelessége.”
- [92] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének és IX. cikk (5) bekezdésének egybevetését el kellett volna végeznie. Ennek alapján ki kellett volna mondania, hogy az egyes vallási közösségek hitrendszerre számára lényeges hitelveket megjelenítő jelképek, liturgiai cselekmények nem tehetők az emberi méltóságot megalázó közlés tárgyává és eszközévé.
- [93] 3. Tévesnek tartom a Kúriai ítéletben megjelenő, és közvetve az Alkotmánybíróság többsége által is megerősített jogtételt, mely szerint egy közlésnek csak egy üzenete lehet, és a vallási közösség méltóságának sérelme nem merülhet fel ott, ahol a közlés közéleti kérdéssel foglalkozik, s közéleti szereplőkkel szemben nyilvánít véleményt. A Kúria kritika nélkül elfogadta azt az érvelést, hogy a közlés kizárólag az érintett politikusok kritikáját célozta, s annak nem volt vallásellenes irányultsága. Átsiklott azon a kérdésen is, hogy megengedhető-e, hogy a közbeszédben az adott vallás jelképei elitelendőnek tartott magatartásformák megbélyegzésének eszközévé váljanak.
- [94] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezése feltételezte volna, hogy azonosításra kerüljön a vallási közösség, illetve a vallási közösség méltóságának az ügyben releváns lényegi magja. Az indítványozó felperes kezdetektől hivatkozott arra, hogy mit jelent Jézus, Isten Fiának emberként való megszületése a keresztény vallásban, s hivatkozott arra, hogy a születés csodájának a hagyományok szerinti ábrázolása milyen lényegi jelentéssel bír a hívők számára. Ezt Ferenc pápa *Admirabile signum* kezdetű apostoli levelében így foglalja össze: „A betlehem csodálatos jele, mely annyira kedves a keresztény népnek, mindig ámulatba ejt és csodálkozással tölt el bennünket. Amikor megjelenítjük Jézus születésének eseményét, akkor voltaképpen egyszerűen és örömmel Isten Fia megtestesülésének titkát hirdetjük.” A határozatban is hivatkozott „külső objektív szemléletmód” valójában az érintett hitelvi lényeg tárgyilagos, de a hit belső lényegéből eredően meghatározható objektív szemléletét jelenti.
- [95] Előbbi meghatározása után lehet azt feltárni, hogy az adott közlés tartalmilag, vagy a tartalom minőségét is elérő közlésmódjában okozhatott-e jogsérelmet. Itt azonban helytelen volna a sérelmet az átlagember viszonyulásához mérni, hiszen a személyiségi jogsérelem lényege, hogy annak az adott személy vonatkozásában kell megvalósulnia. Nem ahhoz kell tehát igazítani a mércét, hogy egy átlagember mit értékel sérelmesnek, hanem ahhoz, hogy egy vallási közösséghez tartozó hívő ember számára mi okoz sérelmet. Innen ítélhető az meg, hogy jelent-e sérelmet, megaláztatást a keresztény hívő számára, ha Jézust egy rakás aranytömbként ábrázolják, s ha a Jézus iránti áhítatot a pénz imádatához hasonlítják.
- [96] Csak előbbieket vizsgálata, meghatározása és megállapítása után kell és lehet azt mérlegelni, hogy az adott közlés „súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó” volt-e, illetve nagy nyilvánosság előtt történt-e.
- [97] Kétségbevonhatatlan, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága védett alapjognak tekintendő. Ez a jog azonban nem korlátlan. A szólásszabadság gyakorlása kötelezettségekkel és felelősséggel is jár. A bíróságok felelőssége

pedig az, hogy a közbeszédet lehetőleg a méltányosság és a mértékletesség középvonalán tartsák. Ezért amikor a véleményszabadság és az emberi méltóság jogát kell mérlegre tenniük, abból kell kiindulni, hogy az emberi méltóság mindig nagyobb súllyal esik a latba.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

[98] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró különvéleménye

- [99] Nem értek egyet a rendelkező résszel, a támadott döntés megsemmisítését tartom az Alaptörvénnyel összhangban lévő döntésnek.
- [100] Álláspontom szerint a Kúria az ügy alapjogi megítélésekor, a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése értelmezésekor nem vette figyelembe az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában foglaltakat, az R) cikk (3) bekezdését és a IX. cikk (5) bekezdését.
- [101] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása szerint „[b]üszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette. Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait. Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság. Valljuk, hogy a történeti alkotmányunkban gyökerező önazonosságunk védelmezése az állam alapvető kötelessége.”
- [102] Az Alkotmánybíróság testületének többsége által támogatott határozat ugyan idézi a Nemzeti Hitvallás ezen szövegét, azonban azt a konkrét ügyben nem vonatkoztatja az az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének értelmezésére, miközben az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése értelmében ez kötelessége lenne. Következésképpen álláspontom szerint az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésének alkotmánybírói értelmezése a jelen ügyben nincs összhangban az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásával.
- [103] Az alapügyben nem volt vitatott az indítványozónak a vallási közösséghez tartozása, ennek a személyisége lényeges vonásának minősülése, valamint a sérelmezett közlés nagy nyilvánossága. Ellentmondásosnak tartom, hogy a testület többsége által támogatott határozat miközben deklarálja, hogy „az Alkotmánybíróság nem értékelhette [...] az indítványozó által kifogásolt folyóirat-címlap sérti-e a keresztény vallási közösséget és ezen keresztül az indítványozó emberi méltóságát”, pár oldallal később már akként foglalt állást, hogy „[a] közösség méltóságának megsértése nem azonos a közösség megsértésével, s még kevésbé a közösség egyes tagjai érzéseinek megsértésével”. Amennyiben az Alkotmánybíróság ezt az ellentmondásos értelmezést kívánja a jövőben a joggyakorlat alapjaként elfogadni, akkor azon túl, hogy ezen értelmezés az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdését sértő módon nem áll összhangban a Nemzeti Hitvallással, azzal is számolni kell, hogy az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése teljes mértékben kiüresedik. Az Alaptörvény ezen rendelkezése kifejezetten szövegszerűen elismeri egy adott vallási közösséghez tartozó személy azon alapjogát, hogy a vallási közösségét sértő véleménynyilvánítások ellen emberi méltóságára hivatkozással bíróság előtt felléphessen.
- [104] Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság jelen ügyben hozott döntése az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését tartalmatlanná teszi, amellyel nem tudok azonosulni, mivel nézetem szerint az Alaptörvény értelmében vallási jelképeket nem szabad tudatosan és provokatív módon kigúnyolni. Ez sérti a vallásszabadságot, az adott vallásban hívők jogait. A politikai véleménynyilvánításnak számtalan módja lehetséges, amelynek nem szükséges

eszköze a blaszfémia. Mindehhez hozzájárul az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása által is elismert azon sajátos magyar társadalmi és történelmi kontextus, amelynek következtében Magyarországon a vallásos emberek érzékenyebben reagálnak a vallási jelképeket sértő megnyilvánulásokra, hiszen a szocializmus időszakában a hívő emberek nem csak üldözésnek, hanem folyamatos gúnyolódásoknak voltak kitéve.

- [105] Álláspontom szerint a jelen ügyben vizsgált kúriai ítélet a vallásszabadságot mint alapjogot nem védelmezte, érdemben figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének értelmezése során.
- [106] A Kúria ítélete szerint „külső objektív szemléletmód” alapján a kifejtett vélemény és annak ábrázolása nem irányult a keresztény vallás, a hívők közössége megalázására, a vallási közösséget nem sértette meg (ld. a Kúria ítélete, Indokolás [4]–[6], [7], [11], [13]–[15] bekezdés).
- [107] Álláspontom szerint a kúriai ítélet nem ad számot arról, hogy mit ért „külső objektív szemléletmód” alatt, ezen alapvető hiányosságtól eltekintve sem áll az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével összhangban az az értelmezés, mely szerint nem kell vizsgálni, hogy a keresztény emberek számára mit jelent a Karácsony, az adventi időszak, illetve a képen megjelenő Jézus születése.
- [108] Véleményem szerint a Kúria a „külső objektív szemléletmód” vizsgálatát túlságosan, aránytalanul előtérbe helyezte az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésével szemben és a vallási közösség, jelen esetben a keresztény hívők sérelemérzetének, vallási hagyományának, Jézus születésének szentségét nem vette figyelembe. A Kúria az Alaptörvénynek a kereszténység, a keresztény közösség tagjainak méltóságát is elismerő, a Nemzeti Hitvallásban szereplő elvek melletti elköteleződést figyelmen kívül hagyta. Véleményem szerint az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján nem áll a véleménynyilvánítás szabadságának a védelme alatt, ha a kereszténység egyik jelentős vallási szimbóluma, Jézus születése és Mária, valamint a kereszténységben megjelenő személyek alakja és az általuk képviselt érték valamilyen közéleti, társadalmi jelenséggel kapcsolatos bírálat, gúny eszközöként kerül felhasználásra. A Kúria döntése meghozatalakor nem vette figyelembe továbbá, hogy a kép karácsonykor, adventi időszakban jelent meg, amely hatásaiban még erőteljesebben érinti a vallási közösség tagjait, megbotránkoztatást kelthet bennük, hiszen az a vallási ünnepükre és Jézus tiszteletére vonatkozóan indokolatlanul bántó és lealacsonyító hatású. Véleményem szerint a támadott döntés nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az ábrázolás a közügyön túlmutató keresztény értékeket, jelképeket is sérthet, és így egy vallási közösség értékrendjét, hitelveit is gúny tárgyává teheti. A kifejezőmód bántó jellege nem indokolható a közügy megvitatásával.
- [109] Mindezekre tekintettel vallási közösség megsértése esetén a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésének „súlyosan sértő vagy kifejezőmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén” fordulat értelmezésekor az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése és a Nemzeti Hitvallás alapján a vallást és a vallási jelképeket tudatosan és provokatívan sértő véleménynyilvánítás a vallásszabadsággal mint alapjoggal nem egyeztethető össze, ezért nem értek egyet a többségi állásponttal.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

- [110] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre alkotmánybíró különvéleménye

- [111] A határozat rendelkező részével és jelentős részben annak indokolásával nem értek egyet. Határozott álláspontom szerint az alkotmányjogi panasz tárgyát képező határozatot meg kellett volna semmisíteni, az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján szükséges vizsgálat lefolytatásának teljes mellőzése miatt.
- [112] 1. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdését korábban érdemben még nem értelmezte, ezért a többségi határozat e cikk vonatkozásában az első érdemi döntése. Ez a helyzet különösen körültekintő vizsgálatot követelt volna meg. Az Alkotmánybíróság mint az Alaptörvény legfőbb őre nem lehet tekintettel arra, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nyilvánvalóan nem lehettek figyelemmel az Alkotmánybíróság gyakorlatára, mert döntéshozataluk időpontjában az még nem állt rendelkezésre. A Kúria ítéletében rámutatott, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdése újdonságából fakadóan a rendelkezésre vonatkozó széles körű bírói gyakorlat még nem alakult ki, a Kúria elé is első esetben jutott ilyen ügy. Ezek tények, amelyeket a többségi határozat is rögzít, de megjegyezni kívánom, hogy minden jogszabályi rendelkezés alkalmazásakor vannak precedens nélküli döntések, amelyek vonatkozásában a jogalkalmazókat különös felelősség terheli.
- [113] A Ptk. 2:54. § (5) bekezdése szerint „[a] közösség bármely tagja jogosult a személyisége lényeges vonásának minősülő, a magyar nemzethez, illetve valamely nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösséghez tartozásával összefüggésben a közösséget nagy nyilvánosság előtt súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem esetén a jogsértés megtörténtétől számított harmincnapos jogvesztő határidőn belül személyiségi jogát érvényesíteni”.
- [114] A fentiekből is következően a bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna a Ptk. irányadó rendelkezésének tartalmi elemeit az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései, kiemelten a IX. cikk (5) bekezdése összefüggésrendszerében is.
- [115] 2. A többségi határozat rögzíti: „Az Alkotmánybíróság egyúttal arra is rámutat, hogy a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésével nem ellentétes, ámde valamely közösséget enyhén sértő vagy bántó, adott esetben etikátlannak vagy ízléstelennek tartott közlésekkel kapcsolatban az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján bárki, így az érintett közösség tagjai, a sajtó vagy közszereplők is kifejtethetik kritikus véleményüket.” (Indokolás [40])
- [116] Egyetértek azzal, hogy a kritikát is magában foglaló vita logikus és lehetséges. Meggyőződésem szerint azonban e vita az Alkotmánybíróságot nem mentesíti az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése értelmezésének kötelezettsége alól.
- [117] A többségi határozat leszögezi: „Az alapügyben nem volt vitatott az indítványozónak a vallási közösséghez tartozása, ennek a személyisége lényeges vonásának minősülése, valamint a sérelmezett közlés nagy nyilvánossága, ezért az alkotmányjogi panasz eljárásban »a közösséget [...] súlyosan sértő vagy kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem« fordulat alkotmányos értelmét kellett feltárni.” (Indokolás [17])
- [118] A többségi határozat végül arra – az általam a fentiek okán is elfogadhatatlan és támogathatatlan – következtetésre jut, hogy: „A Kúria ítéletének indokolását figyelembe véve azonban a fentiek szerint megállapítható, hogy a támadott ítélet az alkotmányos értelmezés tartományán belül maradt.” (Indokolás [37])
- [119] Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése szerinti vizsgálat hiányában, illetve a bírósági vizsgálatban alkalmazott jogszabályok alaptörvényi értelmezési hiányosságai folytán a fenti megállapítás nem megalapozott.
- [120] Meggyőződésem, hogy a Kúriai ítélet – az Alaptörvénnyel összhangban – annyiban helyesen értelmezte a Ptk. 2:54. § (5) bekezdését, hogy az kifejezett célzat hiányában is alkalmazható, illetve a közlés annak irányultságától függetlenül sem eredményezheti a vallási közösség tagjainak súlyos megsértését, megalázását. Emellett azonban a Kúria – bár erre ígéretet tett – adós maradt annak kifejtésével, hogy milyen lehet a vallási közösséget kifejezésmódjában indokolatlanul bántó jogsérelem. A kérdést másik irányból megközelítve, e hiátus mellett felmerül az igény a „vallási közösséget kifejezésmódjában indokoltan bántó jogsérelem” definiálására is, ami nyilvánvalóan nonszensz, de a többségi határozat nem észleli ezt az ellentmondást.
- [121] Álláspontom szerint a Kúria által alkalmazott „külső objektív szemléletmód” mint vizsgálati módszer alapján is vannak elvek, amelyeket a jogalkalmazónak az Alaptörvény II. cikke és IX. cikk (5) bekezdése értelmezésének alapján tiszteletben kell tartania.
- [122] Meggyőződésem, hogy az Alkotmánybíróság az emberek egymás iránti tisztelete és nem a gúny támogatása mellett kéne, hogy letegye a voksát. Az emberiséget számtalan törésvonal osztja meg, amelyeknek a mentén az emberek eltérő tulajdonságokkal bírnak. A „másság” ezért fogalmilag nehezen fogható meg, de, amennyiben

a tisztelet tárgyaként tekintünk rá, akkor tisztelete azoknak is kijár, akik abban eltérőek másoktól, hogy hitelvekben hisznek, vallási közösségként nyilvánulnak meg, és e megnyilvánulásuk adott esetben közéleti kérdést is érint.

- [123] Az emberi méltóság tiszteletét az Alaptörvény minden viszonyrendszerben megköveteli: az állam, a közösségek, az egyes emberek részéről, a közösségek és egyes emberek viszonylatában. Minden ember más, minden ember egyedi, és ember mivoltában joga van a másoktól eltérő voltának elismerésére. Az egyének közösségeket hozhatnak létre (a vallási közösségeket is ideértve) és e közösségek tagjaként nem szűnnek meg embernek lenni, ily módon emberi méltóságuk tiszteletét továbbra is elősegítenie, támogatnia kell az alkotmányozó vagy a jogalkotó mellett a jogalkalmazónak is. Megjegyzendő, hogy senki sem (legyen az ismert nemzetközi hálózattal rendelkező „jogvédő szervezet” vagy emberi méltóságának megsértését elszenvedő egyén) jogosult arra, hogy magának vindikálja a kizárólagos jogot a védendő „másságok” és a védelemre nem vagy nem azonos szinten jogosult „másságok” meghatározására.
- [124] Határozott elvi álláspontom szerint az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján nem áll a véleménynyilvánítás szabadságának a védelme alatt az, ha bármely vallás emblematikus személyiségét vagy a vallási közösség más jelentős vallási szimbólumát valamilyen közéleti, társadalmi jelenséggel kapcsolatos karikatúra, mém, gesztus, verbális közlés vagy írott szöveg útján ironikus bíráló eszközöként használják. Az egyet nem értés, a kritika kifejezésére olyan tartalmú véleménynyilvánítási technikát kell választani, amely nem minősül a közösséget sértőnek, a közösséghez tartozó személyek emberi méltósága megsértésének. Az Alkotmánybíróságnak pedig örködnie kell e tekintetben is.
- [125] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint: „Az Alaptörvény II. cikke kimondja, hogy az emberi méltóság sérthetetlen, míg a VI. cikkben külön nevesítve említi, hogy mindenkinek joga van a jó hírvének tiszteletben tartására. Az I. cikkben szerepel, hogy az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani, annak védelme az állam kötelessége. Alapvető jog korlátozására pedig csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a szükségesség, arányosság és az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával kerülhet sor.” {Lásd pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}
- [126] Szeretném hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban foglalt elveket a jelen ügyben is figyelembe kellett volna venni. E vonatkozásban kiemelendő a fentiekben már idézett határozat további okfejtése:
- [127] „A véleménynyilvánítás szabadsága szintén az Alaptörvényben rögzített alapjog, mely a IX. cikk értelmében mindenki számára biztosított. Mint alapvető jog, korlátozására az Alaptörvény I. cikkében rögzített módon kerülhet sor, tehát más alapvető jog érvényesülése, vagy alkotmányos érték védelme céljából, a szükségesség, arányosság megtartásával, a másik alapvető jog lényeges tartalmára tekintettel történhet. Az emberi méltósághoz való jog azonban nem egyszerű versengő alapjogként szerepel, hanem azt az Alaptörvény IV. módosítása értelmében, mintegy kiemelten védett alapjogot a véleménynyilvánítás elé helyezve kimondja, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.” {Lásd pl. 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [32]}
- [128] Egyetértek annak felidézésével, hogy az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését értelmező döntésekben az Alkotmánybíróság megállapította: „az emberi méltóságból fakadó becsületvédelem, jó hírnév [...] a véleményszabadság és így a közügyeket érintő szólnak alkotmányosan igazolható korlátját jelenti. Nyilvánvaló emellett az is, hogy nem a közéleti véleménynyilvánítás szabadságával él, aki a másik személy emberi mivoltában való megalkalmazása érdekében használ súlyosan bántó, vagy sértő kifejezéseket. Ennek megfelelően az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság a közéleti vita szabadságának határvonalát jelöli ki. A közügyeket vitató szólnak az emberi méltóság e korlátozhatatlan, az emberi státuszt meghatározó lényege előtt kell engednie.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]; 3348/2018. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [26]}
- [129] Álláspontom szerint ugyanakkor nem igazolható a fentiekből kirajzolódó elvi megközelítésnek a félretétele, még akkor sem, ha a jogsértés a konkrét ügyben nem verbális vagy írott kommunikáció, hanem az ezeknél sokszor hatékonyabb karikatúra vagy mém formájában jelenik meg. Meggyőződésem szerint a többségi határozatnak ezt elvi szinten is ki kellett volna mondania.
- [130] A többségi határozatnak mérlegelnie kellett volna, hogy a vallási közösségek tiszteletének hiánya nem csak a történelemlétkönyvekben olvasható konfliktusokhoz vezetett, hanem számos országban napjainkban is sajnálatosan gyakori kiváltó oka a tágabb közösségen belüli erőszaknak. Rég nem látott feszültségekhez, sőt terrorcselekményekhez vezet(ett) Európa nyugati felén a véleménynyilvánítás szabadságának szinte korlátlan kultusza. E cselekményeknek egyre többször célpontja a vallásos emberek közössége, közösségi terei, vallásgyakorlás

céljára létrehozott egyházi épületei. Határozott álláspontom, hogy ebből is adódóan e tárgyban a magyar Alkotmánybíróságnak kategorikusan állást kell foglalnia. Ennek során nem kerülhető meg, hogy szoros összefüggés mutatkozik a vallási jelképeket, vallásalapítókat, és általában a vallásos embereket nem kímélő, provokatív sajtóközlemények (mémek, gúnyrajzok, karikatúrák stb.) és az érintett (sértett) vallásos személyek széles skálán mozgó reakciói között. A keresztény vallások legüldözöttebbekké válásához az is hozzájárult, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának szélsőséges felfogása okán a sajtó útján nagy publicitást kapó blaszfémia egyre növekvő mértékben a keresztény vallások, illetve e vallások hívei ellen fordítja a vallásos érzületeikben megsértett muzulmánok egy részét.

- [131] Az elmúlt évek történései ugyanis azt a feltételezést is alátámaszthatják, hogy a keresztény közösségeket ért direkt és sorozatos támadások mellett, a vallási eredetű sérelmek levezetésére a – muzulmán szemszögből a kereszténységgel még mindig azonosított – „nyugati világ” bármely szimbolikus intézménye elleni akciók is alkalmas terepnek tűnnek.
- [132] Meggyőződésem, hogy az Alkotmánybíróság alaptörvény-védelmi hatáskörén keresztül – legalábbis hazánkban – tenni tudna a fentiek megelőzése és elkerülése érdekében. Erre a már hivatkozott alaptörvényi cikkek mellett felhatalmazza és kötelezi a Nemzeti Hitvallás, amely rögzíti, hogy „[e]llismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.”
- [133] 3. Az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján szükséges vizsgálat lefolytatásának mellőzése miatt a bírósági határozat megsemmisítésének lett volna helye.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

- [134] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [135] Nem értek egyet a többségi határozatnak az alkotmányjogi panaszt elutasító rendelkezésével, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [136] 1. A többségi határozat maga is megállapítja, hogy „[h]a egy közösséget hazánkban történetileg súlyos sérelmek értek, illetve, ha a jelenkorban ismétlődő támadásoknak van kitéve, akkor az adott közösségnek a társadalmon belüli méltósága sérülékenyebbnek tekinthető”. Ezen kívül azt is rögzíti, az indokolás hogy „a vallási jelképet, a vallási tisztelet tárgyát öncélúan sértő vagy egyébként súlyosan sértő véleménynyilvánítás a vallási közösség, illetve annak tagjai méltóságának védelme érdekében korlátozható az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján” (Indokolás [41]).
- [137] A többségi határozat mégsem veszi figyelembe megfelelő súllyal az idézett szempontokat, körülményeket arra való hivatkozással, hogy az inkriminált címlapkép a közügyek megvitatásával van összefüggésben, okszerűen igazodik a közügyeket érintő vélemény tartalmához és arra a következtetésre jut, hogy az adott vallásra, illetve vallási közösségre nézve nem minősül indokolatlanul bántónak a kifejezőmódja sem.
- [138] A többségi határozat sajnálatos módon az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában rögzített azon megállapításoknak sem tulajdonított jelentőséget, amelyek szerint „[b]üszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer

évvel ezelőtt [...] hazánkat a keresztény Európa részévé tette”, illetve „[e]lismernük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.”

- [139] Határozott meggyőződésem, hogy az Alaptörvény nem ad lehetőséget semmilyen vallás értékeinek a megsértésére, meggyalázására, legyen szó a keresztény, az izraelita, az iszlám, a buddhista vagy más vallásról. Ugyanakkor a keresztény kultúra (és részeként bármely keresztény jelkép) Magyarország Alaptörvénye szerint kiemelt védelmet élvez, ugyanis az R) cikk egyértelművé teszi, hogy a keresztény kultúra védelme az állam minden szervének kötelessége. E kötelezettség pedig ugyanúgy vonatkozik az alapügyben eljáró bíróságokra, mint az Alkotmánybíróságra. Elfogadhatatlan számomra, hogy jelen ügyben a többségi határozat a véleményesszabadság elsőbbségére hivatkozással nem nyújtott védelmet az egyik legfontosabb – Jézus Krisztus születését ábrázoló – keresztény szimbólumnak, miközben Európában azt tapasztaljuk, hogy az iszlám szélsőséges ága a legkisebb vallási jelképsértést is a legdurvább módszerekkel torolja meg. A többségi határozat arra a kérdésre sem ad meggyőző választ, hogy az összes vallás közül miért éppen a kereszténységnek kellene túrnia a jelképei meggyalázását.
- [140] A fentiekben kifejtettek alapján határozott álláspontom szerint – a többségi határozatban szereplő érvekkel szemben – az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdése alapján nem áll a véleménynyilvánítás szabadságának a védelme alatt, ha a kereszténység egyik jelentős vallási szimbólumát valamilyen közéleti, társadalmi jelenséggel kapcsolatos ironikus bíráló eszközöként használják. Az ezáltal kiváltott „hatás” ugyanis elkerülhetetlenül érinti az adott vallási közösség tagjait is, azaz az szükségszerűen a vallási közösség méltóságának a megsértésére is irányul. Márpedig jelen esetben a vallási közösség tagjai – így az indítványozó – számára az ilyen közlés indokolatlanul bántó, lealacsonyító hatású, azaz emberi méltóságukat sérti.
- [141] 2. Nem mehetek el szó nélkül amellett sem, hogy a jelen határozat elfogadásával megegyező napon döntött az Alkotmánybíróság egy olyan ügyben, ahol hasonló alkotmányos probléma merült fel [lásd 6/2021. (II. 19.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróságnak abban az ügyben is az Alaptörvény IX. cikk (5) bekezdésében rögzített garanciális rendelkezést kellett értelmeznie és álláspontom szerint abban az ügyben mindezt helyesen tette. Megállapította ugyanis, hogy „a közéleti kérdésben megnyilvánuló vallási közösséget érő értékelések és bírálatok áttételesen természetesen a vallási közösségnek a nyilvánosság előtti vitában részt nem vevő tagjaira is kihathatnak [...] a vallási közösségek tagjai sem kötelesek a közösségük hitelveit, szertartásait és gyakorlatait – a közügyek vitatásától függetlenül, öncélúan – sértő vagy bántó közléseket eltűníteni. [...] Ugyan egy vitatott közlés megítélésénél támpontot nyújt annak kontextusa, azonban egy egyébként sértő vagy bántó kifejezés használatát nem teszi jogszerűvé annak egy társadalmi vita keretében történő közlése, ha értékelhető véleményt nem hordoz, vagy ha a vitába következetesen nem illeszkedik. Ilyen esetekben – egyéb azonosítható cél hiányában – felmerül annak lehetősége is, hogy a közlés valójában az érintett közösség méltóságának a megsértésére irányul, amit az Alaptörvény kifejezetten tilt; de ilyen irányultság megállapításának hiányában is indokolatlanul bántónak minősíthető.” (Indokolás [34]–[35])
- [142] Meggyőződésem, hogy az alapügyben vizsgált címlapkép közzététele – még ha az valóban egy társadalmi vitát szolgált is – nem áll az Alaptörvény védelme alatt, mivel arra egy fontos keresztény szimbólum bántó és sértő ábrázolásával került sor, és nem illeszkedik következetesen az okot adó társadalmi vitába, az kizárólag olyan öncélú megjelenítés, ami kifejezetten az érintett közösség megsértésére és az emberi méltóság meggyalázására irányult.
- [143] Álláspontom szerint tehát az Alkotmánybíróság a többségi határozatban nem megfelelően oldotta fel a véleménynyilvánítás szabadságához való jog és a vallási közösségek méltóságához való jog összeütközését. Amennyiben az Alkotmánybíróság jelen ügyben is figyelemmel lett volna a különvéleményemben vázolt körülményekre, illetve a 6/2021. (II. 19.) AB határozatban alkalmazott mércét vette volna alapul jelen ügyben is – nézetem szerint – a támadott kúriai határozat megsemmisítése lett volna a helyes döntés.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

[144] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2021. február 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/139/2017.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 25. számában.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3073/2021. (III. 4.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól szóló 33/2015. (VI. 16.) BM rendelet 38/A. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó, csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője, dr. Balázs Ildikó főtitkár (Tettekreász Magyar Rendőrség Szakszervezete) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól szóló 33/2015. (VI. 16.) BM rendelet (a továbbiakban: R.) 38/A. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] 2. Az alapul szolgáló ügyet illetően az indítványozó előadta, hogy az R. 38/A. § (2) bekezdés a) pontját beiktató, a 2019. évi egyszeri fegyveres testületi juttatás megállapításával összefüggésben a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól szóló 33/2015. (VI. 16.) BM rendelet módosításáról szóló 51/2019. (XII. 27.) BM rendelet (a továbbiakban: Módr.) 1. § (2) bekezdés a) pontja értelmében nem jogosult a jogszabályban meghatározott, 2019. decemberben esedékes egyszeri juttatásra a rendvédelmi szerv hivatásos állományának azon tagja, aki a kifizetés hónapjának első napján illetményre, illetve távolléti díjra nem jogosult.
- [4] Az indítványozó a Készenléti Rendőrség állományában teljesít szolgálatot 2007. július 1. napjától. Az indítványozó 2019. szeptember 1. napjától a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (továbbiakban: Hszt.) 150. § (1) bekezdés a) pontja alapján gyermek gondozása céljából illetmény nélküli szabadságot vett igénybe, emiatt a támadott rendelkezés alapján az egyszeri juttatásra nem volt jogosult. Álláspontja szerint ezzel sérült az Alaptörvény XV. cikk (2) és (3) bekezdésben foglalt egyenlő bánásmódhoz és esélyegyenlőséghez való joga. Indítványában utalt arra is, hogy az Alaptörvény L cikk (2) bekezdése alapján Magyarország támogatja a gyermekvállalást. Ezentúlmenően hivatkozik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) rendelkezéseire, köztük az Ebktv. 8. § k) és l) pontjára, amely előírások alapján közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt családi állapota, anyasága, terhessége vagy apasága miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amely-

ben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne. Az indítványozó beadványában hivatkozik továbbá az Ebktv. 9. §-a szerinti, közvetett hátrányos megkülönböztetés fogalmára is, azonban konkrét, az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügygel összefüggő alkotmányossági érvelést ebben a vonatkozásban nem adott elő.

- [5] Az Alkotmánybíróság főttkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, mivel beadványa az alapjogsérelmet nem támasztotta alá alapjogi érveléssel is ellátott indokolással, valamint érintettségét az ügyben nem kellően indokolta. Az indítványozó a hiánypótlási felhívásnak határidőben eleget tett, indítványát egységes szerkezetbe foglalva részben megismételte, részben pontosította.
- [6] 3. A belügyminiszter, mint a jogszabály megalkotója, az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot álláspontjáról.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezései:

„L) cikk (2) Magyarország támogatja a gyermekvállalást.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.”

- [8] 2. Az R. indítványban sérelmezett rendelkezése:

„38/A. § (1) A rendvédelmi szerv 2019. december 1. napján hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2019. december hónapban bruttó 500 000 forint mértékű egyszeri fegyveres testületi juttatásra (e § vonatkozásában a továbbiakban: juttatás) jogosult. A juttatást 2019. december 31-ig kell kifizetni.

(2) Nem jogosult a juttatásra a rendvédelmi szerv hivatásos állományának azon tagja,

a) aki a kifizetés hónapjának első napján illetményre, illetve távolléti díjra nem jogosult,

b) akinek a kifizetés hónapjának első napján a Hszt. 165. § (1) bekezdése alapján távolléti díjának 50%-át vagy teljes illetményét vissza kell tartani,

c) aki a kifizetés hónapjának első napján vezénylés jogcímén lát el hivatásos szolgálatot, kivéve, ha az illetményét a Belügyminisztérium vagy a belügyminiszter irányítása alatt álló szervezet állapította meg a Hszt. illetményre vonatkozó szabályai alapján, vagy

d) aki a kifizetés hónapjának első napján felmentési idejét tölti.

(3) A Hszt. 165. § (2) bekezdése szerinti esetben a juttatásra a visszatartott távolléti díj, illetmény utólagos kifizetésekor a rendvédelmi szerv hivatásos állományának tagja jogosulttá válik.

(4) Az (1) bekezdés szerinti juttatásra jogosult továbbá

a) a hivatásos állomány volt tagja, ha a szolgálati viszonya a 2019. január 1. és 2019. december 1. közötti időszakban a szolgálatteljesítés közben elszenvedett sérülés vagy maradandó fogyatékoság következtében szűnt meg,

b) a hivatásos állomány 2019. január 1. és 2019. december 1. közötti időszakban szolgálatteljesítés közben elhunyt tagjának örököse.”

III.

- [9] Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben írt feltételeit, különösen az indítványozó Abtv. 26–27. § szerinti érintettségét, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti feltételek fennállását. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendel-

kezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

- [10] Beadványában az indítványozó megjelöli az Abtv. 26. § (2) bekezdését, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, valamint az indítványozó jogosultságát megalapozza, megjelöli a vizsgálendő jogszabályi rendelkezést és az indítvány szerint az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit; továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz a megsemmisítésre, ezzel részben eleget tett az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltaknak. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (3) bekezdése sérelmét is állította beadványában, valamint megjelölte az L cikk (2) bekezdését azonban e tekintetben az alaptörvény-ellenesség alátámasztására szolgáló alkotmányjogi érvelést nem terjesztett elő, ezért a beadvány ezen részét az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta.
- [11] Az indítványozó, mint a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja, a sérelmezett R. rendelkezései értelmében nem részesülhetett a 2019. decemberi, bruttó 500 000 forint összegű egyszeri fegyveres testületi juttatásban. Érintettsége tehát a jelen alkotmányjogi panasz tekintetében fennáll.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül van lehetőség. Az R. kifogásolt rendelkezései – a Módr. 2. §-a értelmében – 2019. december 28-án léptek hatályba, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2020. június 25-én, a 180 napos törvényi határidőn belül terjesztette elő az Alkotmánybíróságon.
- [13] Az indítványozó beadványában előadta, hogy az R. 1. § (2) bekezdés a) pontjának alkalmazását a Hszt. szerinti jogorvoslat útján szolgálati panasz, illetve bírósági felülvizsgálat útján sérelmezni nem tudja, így az alaptörvény-ellenes jogszabályhely alkalmazása folytán közvetlenül sérültek alapvető jogai. Az Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pontjában előírtaknak megfelelően tehát a fenti, közvetlenül hatályosuló rendelkezéssel szemben az indítványozónak jogorvoslati lehetősége nem volt.
- [14] Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte annak vizsgálatát, hogy az egyszeri, fegyveres testületi juttatásra való jogosultak körének meghatározásakor az indítványozó tekintetében sérült-e az Alaptörvény XV. cikkében rögzített diszkrimináció tilalom elve. (Abtv. 29. §).
- [15] Az Ügyrend 30. § (1) bekezdése értelmében amennyiben a panasz visszautasításának feltételei nem állapíthatók meg, a panaszt be kell fogadni, míg a 31. § (6) bekezdése alapján az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé.

IV.

- [16] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [17] 1. Az indítványozó álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, amely révén nem részesülhetett az egyszeri juttatásból, az Alaptörvénybe ütköző diszkriminációt valósított meg.
- [18] Az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat során az indítványozó azon kérelmét, mely szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütközik, az indítvány tartalma szerint úgy értékelte, hogy az a XV. cikk (1) bekezdésébe foglalt jogegyenlőséget érinti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az érdemi vizsgálatot ebben a körben folytatta le. Az e téren kialakított következetes gyakorlata értelmében a diszkrimináció alkotmányossági vizsgálata során alkalmazandó teszteket összefoglalóan legutóbb a 3108/2020. (V. 8.) AB határozatában rögzítette. E szerint: az Alkotmánybíróság más mércét alkalmaz az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségesség/arányosság tesztjét –, s más mércét arra az esetre, ha a diszkrimináció-tilalmat az alapjogokon kívüli egyéb jogok tekintetében vizsgálja. Ez utóbbi esetben akkor állapít meg az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis az önkényesnek minősül {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [166]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [89]; 3087/2013. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [37]; 23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [87]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság több határozatában megerősítette, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, vagyis azonos

tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [53]; 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [96]–[97]}. Ugyanakkor azt is kifejtette az Alkotmánybíróság, hogy nem minősül megengedhetetlen megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket. Az egyenlőség követelménye a jog általi egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv, amely az azonos (homogén) szabályozási körbe vont jogalanyoknak a jogokból való egyenlő részesedését védi. Ez tehát azt jelenti, hogy abban az esetben minősül alaptörvény-ellenesnek a megkülönböztetés, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; összefoglalóan: 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [40]}.

- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem állította, hogy a hátrányos megkülönböztetés valamely alapvető jogát érintené, ezért az Alkotmánybíróságnak azt kellett megítélnie, hogy az indítványozó által állított, számára hátrányos megkülönböztetésnek – amely abban nyilvánult meg, hogy nem részesülhetett az egyszeri juttatásban – volt-e észszerű indoka.
- [21] A szóban forgó egyszeri juttatásra való jogosultság feltételeként – főszabályként – a jogalkotó azt rögzítette, hogy arra a rendvédelmi szerv 2019. december 1. napján hivatásos szolgálati jogviszonyban álló tagja volt jogosult [R. 38/A. § (1) bekezdés]. A (2) bekezdés értelmében viszont nem volt jogosult a juttatásra a rendvédelmi szerv hivatásos állományának azon tagja, a) aki a kifizetés hónapjának első napján illetményre, illetve távolléti díjra nem volt jogosult, b) akinek a kifizetés hónapjának első napján a Hszt. 165. § (1) bekezdése alapján távolléti díjának 50%-át vagy teljes illetményét vissza kellett tartani, c) aki a kifizetés hónapjának első napján vezénylés jogcímén látta el hivatásos szolgálatot, (kivéve, ha az illetményét a Belügyminisztérium vagy a belügyminiszter irányítása alatt álló szervezet állapította meg a Hszt. illetményre vonatkozó szabályai alapján), vagy d) aki a kifizetés hónapjának első napján felmentési idejét töltötte.
- [22] A jogosulti kör a meghatározás értelmében tehát eleve nem tekinthető olyan homogén csoportnak, mely az indítványozó – apaságára tekintettel történt – hátrányos megkülönböztetésének megállapíthatóságát felvethetné. Ugyanakkor az indítványozó által konkrétan sérelmezett a) pont szerinti meghatározás, azaz az illetményre, vagy távolléti díjra való jogosultság hiánya is több okra vezethető vissza, hiszen más célból is igénybe vehető illetmény nélküli szabadság, tehát az nem csak a hivatásos állomány gyermekek nevelő tagjára vonatkoztatható. A jogalkotó szándéka arra irányult, hogy a tényleges szolgálati tevékenységet végzőket részesítse a tárgybeli juttatásban. Ezt támasztja alá, hogy az arra való jogosultságot kiterjesztette a hivatásos állomány azon volt tagjaira, akiknek a szolgálati viszonya a 2019. január 1. és 2019. december 1. közötti időszakban a szolgálatteljesítés közben elszenvedett sérülés vagy maradandó fogyatékoság következtében szűnt meg, illetve a hivatásos állomány 2019. január 1. és 2019. december 1. közötti időszakban szolgálatteljesítés közben elhunyt tagjának örökösére is. Ugyanakkor az egyszeri juttatásra való jogosultság kiterjedt a hivatásos állomány mind a női, mind a férfi tagjaira, illetve azon gyermekek nevelő tagjaira is, akik nem kérelmezték az illetmény nélküli szabadság igénybevételét.
- [23] 2. A belügyminiszter, mint a jogszabály megalkotója, az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot álláspontjáról. Eszerint a Hszt. 77. § (1) bekezdése értelmében a rendvédelmi szerv hivatásos állományába tartozó, de a rendvédelmi szervnél szolgálati beosztást be nem töltő személyt rendelkezési állományba kell helyezni. Ennek megfelelően a rendvédelmi szerv rendelkezési állományába tartozik a Hszt. 77. § (1) bekezdés j) pontja alapján az is, aki szolgálati feladatait gyermekgondozás céljából igénybe vett illetmény nélküli szabadság miatt nem tudja ellátni, legfeljebb az ok megszűnéséig. Ugyanezen pont hatálya alatt kerülnek rendelkezési állományba a más célból igénybe vett illetmény nélküli szabadságon lévők is. A gyermekgondozás céljából rendelkezési állományba helyezés ideje alatt a hivatásos állomány tagja szolgálati feladatot nem lát el.
- [24] A hivatásos állomány rendelkezési állományba tartozó tagjának illetményére és a részére adható juttatásokra vonatkozó szabályokat a Hszt. keretei között miniszteri rendelet vagy egyes esetekben utasítás állapítja meg. Így a harminc napot meghaladó időtartamú illetmény nélküli szabadság esetén a hivatásos állomány tagja nem részesül például ruházati utánpótlási ellátmányban, illetve cafetéria juttatásban sem. Az illetmény nélküli szabadság alapvető eleme az a tény, hogy az érintett személy nem részesül sem illetményben, sem a foglalkoztatási jogviszonyhoz kapcsolódó juttatásokban, hiszen ezen időszakban az érintett személy nem lát el a foglal-

koztatással összefüggő tevékenységet, éppen ezért annak ellentételezésére sem jogosult. Független ezen tény attól, hogy milyen okból kerül sor az illetmény nélküli szabadság igénybevételére.

- [25] Ezen túlmenően fontosnak tartotta kiemelni, hogy az indítványozó által sérelmezett egyszeri fegyveres testületi juttatásról szóló szabályozást a jogalkotó a „Kedvezmények és támogatások” cím alatt iktatta be, az R. szerinti juttatáshoz tartozó törvényi szabály a Hszt. 90. alcímében – szintén „Kedvezmények és támogatások”- körében található. A törvényi alap a Hszt. 170. § (4) bekezdése {„[a] miniszter rendeletben az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően további szociális, jóléti és kulturális kedvezményeket és támogatásokat állapíthat meg a hivatásos állomány tagja, közeli hozzátartozója, valamint a szolgálati nyugdíjas és közeli hozzátartozója részére”}. Ebben a szabályozási körben pedig jóval szélesebb mérlegelési jogköre van a szabályozónak a tekintetben, hogy miként húzza meg a juttatásra jogosultság feltételrendszerét.
- [26] 3. A fentieket szem előtt tartva az Alkotmánybíróság áttekintette a kedvezmények alkotmányossági megítélése terén kialakított gyakorlatát. Ennek értelmében egy adott kedvezmény biztosítása nem eredeztethető az Alaptörvény valamely rendelkezéséből kényszerítően következőnek, az a jogalkotó saját elhatározásán, az e tekintetben fennálló mérlegelési jogán alapul; vagyis *ex gratia* juttatásnak minősül. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben részletesen kidolgozott gyakorlat áll rendelkezésre az *ex gratia* juttatásokkal összefüggésben a jogalkotó(k) által tehető, alkotmányosan elfogadható megkülönböztetések tekintetében.
- [27] Az Alkotmánybíróság az *ex gratia* jellegű juttatásokkal kapcsolatosan korábban már leszögezte, hogy azok jellemző vonása, hogy a jogalkotó méltányosságból juttat javakat, ezért senkinek sincs joga arra, hogy egy *ex gratia* juttatás meghatározott formájában részesüljön. Ebből következően a jogalkotót széles körű mérlegelési jog illeti meg mind a jogosulti körnek, mind a juttatás mértékének és egyéb feltételeinek a meghatározása tekintetében, ugyanakkor a jogosulti kör, a jogosultság mértéke és egyéb feltételei nem határozhatóak meg önkényes módon [32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [32]; 3047/2017. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [39]; 3285/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [27]]. Az R. indítványozó által sérelmezett rendelkezése révén meghatározott jogosulti kör tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogosulti feltételek szabályozása során a jogalkotó azon túl, hogy a hivatásos állomány tagjai, azt a további feltételt is szabta az indítvány által kifogásolt körben, hogy az R. által meghatározott időszakban tényleges szolgálati tevékenységet láttak el, így az indítványozó által állított megkülönböztetés nem tekinthető homogén csoport tagjai között történt különbségtételnek a panaszban foglalt érvek alapján.
- [28] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. indítványozó által sérelmezett azon rendelkezése, amely értelmében az egyszeri fegyveres testületi juttatásban nem részesülhetett aki a kifizetés hónapjának első napján illetményre, illetve távolléti díjra nem volt jogosult, nem tekinthető indokolatlan, és ezáltal önkényes megkülönböztetésnek, így az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének az indítványozó által vélelmezett sérelme nem valósult meg. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1121/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3074/2021. (III. 4.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 3.Bv.6175/2018/8. számú végzése, továbbá a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 31.Bpkf.10.895/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 436. § (10) bekezdés *b*) pontjának „kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el” mondatrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kavocska Edit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdés és az Abtv. 27. § (1) bekezdés alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az első fokon eljáró bíróság útján az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó mint elítélt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (továbbiakban: EJEB) fordult az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény 3. cikkét sértő fogvatartási körülmények miatt. Az EJEB a kérelmet 2016. március 14-én 13760/16. szám alatt nyilvántartásba vette, de érdemben nem vizsgálta.
- [3] 2017. január 1-jén hatályba lépett a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Módtv.). A Módtv. 42. §-a iktatta be a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontját, amely szerint a kártalanítási igény benyújtására jogosult „*b*) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el”.
- [4] Az indítványozó 2017. május 8-án, 2018. október 9-én és 2019. július 1-jén az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt kártalanítási kérelmeket nyújtott be, amelyeket a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2019. augusztus 26-án kelt 3.Bv.6175/2018/8. számú végzésével elbírált.
- [5] Az indítványozó 1998. április 15. és 2009. augusztus 5. napja közötti fogvatartása tekintetében az elsőfokú bíróság megállapította illetékessége hiányát és az ügyet áttette a Budapest Környéki Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjához. Az indítványozó 2009. december 31. és 2015. május 3. napja közötti fogvatartása vonatkozásában az elsőfokú bíróság a kártalanítási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A 2015. május 4. és 2019. május 12. napja közötti fogvatartás tekintetében az elsőfokú bíróság az indítványozó részére 955 300 Ft kártalanítást állapított meg.

- [6] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2019. október 24-én véglegessé vált 31.Bpkf.10.895/2019/2. számú végzésével az elsőfokú bírósági határozatot helybenhagyta.
- [7] 2. Az indítványozó 2020. január 10-én az elsőfokú bíróságnál az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Bv. tv. 436. § (10) b) bekezdés *b)* pont kivételét megfogalmazó mondatrésze ellen, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 3.Bv.6175/2018/8. számú végzése, továbbá a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 31.Bpkf.10.895/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából.
- [8] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján azt kifogásolta, hogy a Bv. tv. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményéből eredő visszaható hatályú jogalkotás tilalmát. Az indítványozó indokolása szerint a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b)* pontja az EJEH-hez benyújtott kérelmek tekintetében – a 6 hónapos jogvesztő határidő megállapításával – visszamenőleges hatályú rendelkezést tartalmaz.
- [9] Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panaszában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság szerint fogvatartása során 2015. május 4-től kezdve 128 napon keresztül nem valósultak meg az alapjogokat sértő elhelyezési körülmények. Ennek következtében – a 30 napnál hosszabb időtartam folytán – a jogsértés nem tekinthető folyamatosnak. A bíróság álláspontja szerint a hat hónapos benyújtási határidőt a sérelmes elhelyezési körülmények megszűnésétől, vagyis 2015. május 4-től kell számítani. Mivel a törvényben előírt 6 hónapos határidő az indítványozó EJEH-hez benyújtott kérelmének a bejelentéséig – 2016. március 14-ig – már eltelt, így a bíróság a 2009. december 31. és 2015. május 3. napja közötti időszakra vonatkozó kártalanítási igényt érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Az indítványozó álláspontja szerint a Bv. tv. 436. § (1) bekezdés *b)* pontjában rögzített hat hónapos benyújtási határidőt a jogszabály hatályba lépése előtti időszakban nem a sérelmes elhelyezési körülmények megszűnésétől, hanem a jogszabály hatályba lépésének napjától, vagyis 2017. január 1-től kell alkalmazni.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés és a bírósági határozatok sértik továbbá az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alaptalan vagy törvénysértő szabadságkorlátozás miatt bekövetkezett kárának megtérítéséhez való jogát, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt jogegyenlőséget és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„IV. cikk (4) Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [12] 2. A Bv. tv. érintett rendelkezései:

„436. § (10) E törvénynek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított 10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult,

a) akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg,

b) aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el.

(11) A (10) bekezdés esetén a 10/A. § (4) bekezdésben meghatározott jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napjával kezdődik. A (10) bekezdés alapján benyújtott kérelmek elbírálása során a 10/A. § (6) bekezdése nem alkalmazható, továbbá a büntetés-végrehajtási bíró eljárására az 50. § (1) bekezdés d) pontjában megállapított határidő harminc nappal meghosszabbodik.”

III.

- [13] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdés és az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó jogi képviselője a másodfokú bíróság támadott végzését 2019. november 12-én vette át és a panaszt 2020. január 10-én – határidőben – nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz.
- [15] Az indítványozónak az Abtv. 26. § (1) bekezdésén és az Abtv. 27. § (1) bekezdésén alapuló panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket [Abtv. 26. § (1) bekezdés és Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott jogszabályi rendelkezést [Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pont kivételt tartalmazó rendelkezése], és a támadott bírósági döntést [Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 3.Bv.6175/2018/8. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 31.Bpkf.10.895/2019/2. számú végzése], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, IV. cikk (4) bekezdés, XV. cikk (1) és (2) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés], valamint a B) cikk (1) bekezdése tekintetében indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés és a támadott bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntések, illetve a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz alapul szolgáló büntetés-végrehajtási eljárás kérelmezője, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [16] Sem az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, sem pedig az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapozott alkotmányjogi panasz nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdés, XV. cikk (1)–(2) bekezdés, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés tekintetében. Ezért ezen panaszok érdemi vizsgálatának nem volt helye.
- [17] Az indítványozó az előzők mellett az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is alapította a panaszát. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően is fenntartotta gyakorlatát, amely szerint „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [pl. 3221/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [11]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]]. Jelen esetben az indítványozó a visszaható hatályú jogalkotás és a visszaható hatályú jogalkalmazás sérelmére hivatkozott mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, sem pedig az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapozott kérelmeiben. Az Alkotmánybíróság ezért a B) cikk (1) bekezdés vonatkozásában ezeket vizsgálta.
- [18] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontja kivételt tartalmazó mondatrésze azért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét, mert az EJEB-hez címzett kérelem benyújtási idejét a jogsértés megszűnésétől számított hat hónapban rögzíti, és aki 2015. június 10-ét követően ezt a határidőt elmulasztotta, az nem részesülhet a Bv. tv. alapján kártalanításban. Tekintettel arra, hogy a támadott rendelkezés 2017. január 1-jén lépett hatályba, így a 2016. március 14-én az EJEB által nyilvántartásba vett kérelmének benyújtása idején ez a szabály nem volt ismert, vagyis a rendelkezés visszamenőleg állapít meg kötelezettséget.

- [19] Az Alkotmánybíróság a 3295/2018. (X. 1.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már foglalkozott ezzel az alkotmányjogi jelentőségű kérdéssel, vagyis a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében foglalt hatályba léptető rendelkezés és a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdésének első két mondatában foglalt határidő viszonyával. Az Alkotmánybíróság ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában elsőként azt vizsgálta, hogy a *res iudicata* (ítélt dolog) kérdése az Abtv. 26. § (1) bekezdésen alapuló indítvány tekintetében felmerülhet-e.
- [20] Az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerint, ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy a jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányos összefüggésre – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszoknak.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abh.-ben elbírált ügy lényegi tényállási elemei azonosak, vagyis az indítványozó mindkét esetben előbb az EJEB-hez fordult kérelemmel, illetve kártalanítási kérelmét elkésztés miatt utasította el a hazai bíróság. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ben ugyanakkor a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdés első két mondatának, illetve a Bv. tv. 436. § (11) bekezdés első mondatának az Alaptörvénnyel fennálló összhangját vizsgálta. Jelen esetben azonban az indítvány a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b)* pont kivételt tartalmazó rendelkezésére irányul. Ennek következtében a *res iudicata* esete nem állapítható meg.
- [22] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszban a visszaható hatályú jogalkotás és a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmával összefüggésben állított alapjogi sérelem felveti az ügyben folytatott bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenességét, egyúttal a bírói döntést is érdemben befolyásolhatta, ezért az Alaptörvénnyel való összhang érdemi vizsgálata indokolt.
- [24] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, önálló befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [25] A kérelem részben megalapozott.
- [26] 1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdés alapján a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b)* pont kivételt tartalmazó fordulata tekintetében a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának a megsértését állította.
- [27] A Bv. tv. 436. § (10) bekezdés szerint a „10/A. § szerinti kártalanítási igény benyújtására az az elítélt és egyéb jogcímen fogvatartott is jogosult, [...] *b)* aki az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt az EJEB-hez nyújtott be kérelmet, ha a kérelmet az EJEB a módosítás hatálybalépésének napjáig nyilvántartásba vette, kivéve, ha a fogvatartott az EJEB-hez címzett kérelmét 2015. június 10. napját követően nyújtotta be és a kérelem benyújtásakor a jogsértés megszűnésétől számítottan több mint hat hónap telt el”.
- [28] Az indítványozó az Alkotmánybíróság határozatait idézve [pl. Abh., 10/2018. (VII. 18.) AB határozat] maga is utal arra, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megsértéséhez nemcsak az szükséges, hogy a törvényhely visszamenőleg állapítson meg kötelezettségeket, hanem az is, hogy a jogszabály az érintettekre nézve hátrányos legyen. Az indítványozó jelen esetben ezt a hátrányt az EJEB-hez benyújtott kérelmével összevetve a támadott jogszabályi rendelkezésben rögzített hat hónapos benyújtási határidő jogvesztő jellegében jelölte meg.
- [29] Az Alkotmánybíróság utal következetes gyakorlatára, amely szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzulából olvasható ki a jogbiztonság követelménye. E követelmény az Alkotmánybíróság felfogása szerint azt jelenti, hogy a jogrendszer egészének, részterületeinek, valamint egyes szabályainak világosnak, egyértelműnek, hatásukat tekintve kiszámíthatónak, továbbá a norma címzettjei számára előre láthatónak kell lennie és a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat kell hordoznia {38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [84]; 3106/2013. (V. 17.) AB határozat, Indokolás [8]}. A jogi normák előreláthatósága és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és ki-

vételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „[k]övetkezetes az alkotmánybírói gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatályba lépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}. Ugyanakkor a jogbiztonságból fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen és kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad maiem partem*) jogalkotásra irányadó {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}.

- [30] A Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontja a Módtv. hatályba lépése – vagyis 2017. január 1-je előtti időszakra – állapít meg feltételeket, így valóban visszaható hatályú rendelkezéseket tartalmaz. Az erre vonatkozó alkotmányos teszt alapján azonban az Alkotmánybíróságnak azt is vizsgálnia kell, hogy ezek a rendelkezések hátrányosak-e az elítéltekre nézve.
- [31] Az indítványozó azt tartotta hátrálynak, hogy az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűnésétől számított hat hónapos igénybejelentési határidő elmulasztása következtében az elítélt elveszti jogosultságát a kártalanítási igény benyújtására. Ezzel álláspontja szerint a jogalkotó ezen jogvesztő határidő megjelölésével visszamenőlegesen hátrányosabb helyzetbe hozza azokat, akik az EJEB-hez már benyújtották kérelmüket és azt az EJEB nyilvántartásba vette.
- [32] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontjában foglalt rendelkezés folytán az elítéltek és köztük az indítványozó hátrányosabb helyzetbe kerülhetett-e az EJEB eljárásához képest azáltal, hogy a kártalanítási igény benyújtására a jogalkotó az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűnésétől számított hat hónapos jogvesztő határidőt írt elő a hazai jogorvoslati eljárásban. Ennek érdekében áttekintette az EJEB eljárásának ezen részét.
- [33] Az EJEB a *Varga és mások kontra Magyarország* ítélet [(14097/12., 45135/12., 73712/12., 34001/13., 44055/13. és 64586/13.), 2015. március 10-én közzétett és 2015. június 10-én végleges ítélet] rendelkező részének 9. pontjában előírta, hogy Magyarországnak jogorvoslatokat kell bevezetnie a börtönök túlszűfoltóságának a megszüntetése érdekében. Ennek az ún. *pilot judgment* eljárásban hozott ítéletnek a következtében a már benyújtott, függőben lévő ilyen tárgyú kérelmeket az EJEB elbírálta és nem követelte meg ezekben az új, hazai jogorvoslat kimerítését (lásd: hivatkozott ítélet 115–116. bekezdés). Az EJEB ítélet véglegessé válása, vagyis 2015. június 10. után benyújtott kérelmekről azonban a jogalkotónak rendelkeznie kellett. A Bv. tv. támadott rendelkezése szerint az EJEB által 2015. június 10-ét követően benyújtott és az EJEB által nyilvántartásba vett kérelmeket a hazai jogorvoslati eljárásban újra elő kellett terjeszteni.
- [34] Az EJEB eljárása szerint, amennyiben a kérelmező az EJEB-hez fordul, akkor kérelmét először nyilvántartásba veszik (lásd: *Rules of Court* 62. oldal, *Practice Directions, Written Pleadings, I. Filing of Pleadings*). A nyilvántartásba vétel vagy iktatás annak hivatalos igazolására szolgál, hogy a kérelem megérkezett az EJEB-hez. Ezt követi a befogadhatóság vizsgálata, amely a kérelem érdemi vizsgálatra alkalmasságáról (*admissibility*) szóló állásfoglalást tartalmazza. A befogadható (vagy elfogadható) kérelemnek eleget kell tennie – többek között – az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 35. cikk 1. bekezdésében foglalt feltételnek, amely szerint „[a]z ügyet csak akkor lehet a Bíróság elé terjeszteni, ha az összes hazai jogorvoslati lehetőséget már kimerítették a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak megfelelően, és pedig attól az időponttól számított hat hónapon belül, amikor a hazai végleges határozatot meghozták”. Az EJEB ennek a jogvesztő határidőnek az elmulasztása esetén a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.
- [35] A *Varga és mások kontra Magyarország* ítéletben az EJEB rögzítette a kérelem elfogadhatósága körében, hogy mivel álláspontja szerint a létező magyar jogorvoslatok nem hatékonyak, ezért azokat nem kell kimeríteni és a hat hónapos jogvesztő határidő a sérelmes körülmények megszűnésének időpontjától kezdődik. [Vö. pl. hivatkozott ítélet 48. bekezdés: „Amennyiben a kérelmező fogvatartására a 3. cikkben foglalt követelmények megsértésével került sor, a legértékesebb az a jogorvoslati lehetőség, amelyik képes a kérelmezőt érintő jogsértés, embertelen vagy megalázó bánásmód megszüntetésére. Amikor azonban a kérelmező már elhagyta azt az intézetet, ahol a nem megfelelő körülményeknek volt kitéve, jogosulttá válik kártérítésre a már elszenvedett sérelemért (lásd *Sergey Babushkin v. Russia*, no. 5993/08, § 40, 28 November 2013).”]
- [36] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján azt a következtetést vonta le, hogy az EJEB által megkövetelt hazai jogorvoslat szabályai ugyanazokat a feltételeket biztosítják a benyújtott kérelmek befogadhatósági határideje szempontjából, mint azt az EJEB az ilyen típusú ügyekben előírta, vagyis ebben a tekintetben a visszamenőlegesen alkalmazandó kivétel (sérelemes körülmények megszűnéséről számított 6 hónap) nem tekinthető hátrányosabbnak.

- [37] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b)* pontjának kivételt tartalmazó része nem alaptörvény-ellenes, ezért az Abtv. 26. cikk (1) bekezdés alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt elutasítja.
- [38] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a börtönzsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény 2021. január 1-jei hatállyal módosította a Bv. tv.-nek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények (a továbbiakban: sérelmes körülmények) miatti kártalanítási eljárásra vonatkozó szabályait. A módosítás azonban az indítványozó által támadott rendelkezést, vagyis a Bv. tv. 436. § (10) bekezdését változatlanul hagyta, így az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványi elem elbírálása tekintetében a jogszabály-módosítás érdemi változást nem okozott.
- [39] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti indítványában a B) cikk (1) bekezdésére alapozva azt állítja, hogy a bíróságok megszegték a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát azáltal, hogy elkésettség címén érdemi vizsgálat nélkül elutasították a 2009. december 31. és 2015. május 3. közötti időszakra vonatkozó kérelmét. Álláspontja szerint a bírósági ítélet indokolása alapján olyan feltételnek kellett volna megfelelnie, amelyet az adott időszakban még nem ismerhetett.
- [40] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már megállapította, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak visszaható hatályú jogalkotással, hanem a jogszabály visszamenőleges alkalmazásával összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [41] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság megállapította, hogy 2015. május 4. és 2015. szeptember 28. között 128 napon keresztül a 3 négyzetmétert meghaladó mozgástér biztosítva volt az indítványozó részére, így átmenetileg ugyan, de az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. Az elsőfokú bíróság rögzítette azt is, hogy az indítványozó 2015. június 10-ét követően 2016. március 3-án nyújtotta be kérelmét az EJEB-hez, amelyet 2016. március 14-én 13760/16. számon nyilvántartásba vettek. A jogsértés megszűnése és az EJEB-hez címzett kérelem benyújtása között több mint 6 hónap telt el, így a 2009. december 31. és 2015. május 3. közötti időtartamra vonatkozó kérelmi részt az elsőfokú bíróság érdemi vizsgálat nélkül elutasította a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés *b)* pontjában előírt törvényi feltétel teljesülésének hiánya miatt (elsőfokú végzés, 3. oldal utolsó, két bekezdés). A másodfokú bíróság az elsőfokú döntést helybenhagyta azzal, hogy „helyes az az elsőbírői rendelkezés, hogy a jogsértés 2015. május 4. napján történt megszűnése miatt az ezen időpont előtti fogvatartással kapcsolatos sérelmek érdemben nem vizsgálhatók” (másodfokú végzés, 2. oldal, 3. bekezdés).
- [42] Az alkotmányjogi panasz elbírálásának idején hatályban volt szabályozás áttekintésével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Mód. tv. által bevezetett és hatályba lépett kártalanítási jogorvoslat egyik feltétele, hogy a kérelmet csak 2017. január 1-jét követően lehet az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények (a továbbiakban: sérelmes körülmények) megszűnésétől számított hat hónapon belül lehetett előterjeszteni. A sérelmes körülmények megszűnésének minősült az is, ha azok harminc napnál hosszabb ideig már nem álltak fenn. A jogorvoslat másik fontos feltétele volt, hogy az elítéltnak panasszal kellett élnie a fogvatartása idején, ha a sérelmes körülmények harminc napnál hosszabb ideig tartottak, illetve a panaszt meg kellett ismételnie, ha ezek a körülmények három hónapig vagy annál hosszabb ideig fennálltak.
- [43] A Módtv. azonban nemcsak ezeket az általános szabályokat határozta meg, hanem egyidejűleg a Bv. tv.-hez új, átmeneti rendelkezéseket is fűzött. A Bv. tv. 436. § (10) bekezdésben olyan elítéltekre is kiterjesztette a jogorvoslatot, akiknek a sérelmes fogvatartási körülményei nem 2017. január 1. után, hanem már azt megelőzően megszűntek, illetve 2017. január 1. előtt nyilvántartásba vett igényt érvényesítettek az EJEB-nél. Ezen elítéltek esetében a kártalanítás benyújtásának feltételei az általános szabályokhoz képest eltérően alakultak. A Bv. tv. 436. § (10) bekezdés rögzíti, hogy noha 2017. január 1. előtt a sérelmes körülmények egy éven belül már megszűntek, illetve az elítélt az EJEB-nél már nyújtott be kérelmet – a *b)* pontban foglalt kivétellel – a hat hónapos jogvesztő kártalanítási igényérvényesítési határidő csak 2017. január 1-jén kezdődött. A másik lényeges különbség, hogy a fogvatartás időtartama alatti panaszbenyújtási kötelezettséget nem kellett alkalmazni ezekben az esetekben. (Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a támadott bírósági határozatok meghozatalakor az Bv. tv. 144/B. §-ában rögzített panasz benyújtásának kötelezettsége még fennállt, amelyet azonban a börtöntúlzsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény hatályon kívül helyezett.)

- [44] Az Alkotmánybíróság a 3295/2018. (X. 1.) AB határozatában már részletesen kifejtette, hogy miért minősül visszaható hatályúnak, vagyis alaptörvény-ellenesnek a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések alkalmazása a Bv. tv. 10/A. § (4) és (6) bekezdéseiben foglalt általános feltételekkel abban az esetben, ha a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében foglalt speciális hatályba léptető rendelkezés figyelmen kívül marad (Indokolás [25]–[32]).
- [45] Erre is figyelemmel jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésben foglaltaknak a (11) bekezdésben rögzített hatályba léptető szabályait és csak az általános rendelkezéseket alkalmazta. Ennek következtében a sérelmes körülmények megszüntetésének időpontját és így a jogvesztő határidő kezdetét 2017. január 1. helyett – visszamenőlegesen – 2015. május 4-ében állapította meg. Ebben az időpontban azonban a kártalanítási jogorvoslat szabályai még nem voltak hatályban, így annak feltételei sem voltak számon kérhetők.
- [46] Az Alkotmánybíróság 3154/2019. (VII. 3.) AB határozatában kifejtette, hogy amennyiben az eljáró bíróság a vizsgált időszakban még nem létező jogszabályi kötelezettség megkövetelésével, azaz az elbírált időszakban még nem hatályos jogszabály alkalmazásával dönt a kérelmező számára hátrányosan a kártalanítási igényről, abban az esetben ezzel a jogértelmezéssel megsérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát (Indokolás [37]–[39]).
- [47] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 3.Bv.6175/2018/8. számú és a Fővárosi Törvényszék 31.Bpkf.10.895/2019/2. számú, az alkotmányjogi panaszban megsemmisíteni kért végzéseikben az eljáró bíróságok az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményező visszaható hatályú jogalkalmazást valósítottak meg. Ennek alapján – mivel a visszaható hatályú jogalkalmazás alapvetően az elsőfokú végzésben foglalt érvelésen alapul – az Alkotmánybíróság mindkét végzést megsemmisítette.
- [48] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően – a támadott bírói döntések alkotmányosságát az Alaptörvény további, sérülni vélt rendelkezésével [így az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben nem vizsgálta.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/653/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3075/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.538/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) és (2) bekezdései és a 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Székesfehérvári Törvényszék 5.P.20.002/2018/50. számú végzése, a Győri Ítélőtábla Pkf.V.25.363/2018/50. számú végzése, valamint a Kúria Pfv.V.21.538/2019/2. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában nem jelölt meg egyetlen jogszabályt sem, ezen panaszelem tekintetében is a támadott bírói ítéletek alaptörvény-ellenességére hivatkozott. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdése, a XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése megsértését kifogásolta.
- [2] Az indítványozó által támadott perújítási eljárásban hozott bírósági végzések alapjául szolgáló alapügyben az indítványozó azt sérelmezte, hogy a Székesfehérvár 29. számú háziiorvosi körzetére vonatkozóan Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata jogellenesen fogadott el működési engedélyt a Székesfehérvári Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálattól erre a körzetre vonatkozóan, mivel a perbeli körzetben – az indítványozó álláspontja szerint – ő a jogtulajdonos.
- [3] Az indítványozó az alapügyben hozott jogerős ítélettel szemben perújítást kezdeményezett.
- [4] Az első fokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék 5.P.20.002/2018/50. számú végzésével mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította az indítványozó perújítási kérelmét. Az elsőfokú bíróság indokolásában arra hivatkozott, hogy az indítványozó működtetési jogát a bíróság vizsgálta, valamint az indítványozó által hivatkozott egyéb iratok nem tekinthetők olyan alapperbeli ténynek, amelyet a bíróság nem bírált el, továbbá az általa hivatkozott jogszabályok hatálya nem terjed ki az alapper tényállására. Az elsőfokú bíróság szerint az indítványozó által perújítási okként felhozott tények a perújítás feltételeinek nem felelnek meg.
- [5] A másodfokon eljáró Győri Ítélőtábla Pkf.V.25.363/2019/2. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését, mert álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a perújítás törvényi feltételei nem állnak fenn.
- [6] A Kúria Pfv.V.21.538/2019/2. számú végzésében az indítványozó felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította, mert a perújítás megengedhetősége tárgyában meghozott végzés nem érdemi végzés, mivel a jogvitát érdemben nem zárja le, így nem minősül olyan végzésnek, amellyel szemben a főszabály alóli kivételként felülvizsgálatnak lenne helye.
- [7] 2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdéseire, valamint a 27. §-ára alapította alkotmányjogi panaszát, azonban érdemi indokolást csak utóbbi indítványi rész tekintetében terjesztett elő. Az Abtv. 27. §-a alapján alapvetően azt sérelmezte, hogy álláspontja szerint a bíróságok nem fogadták el azon érvelését, miszerint az adott háziiorvosi körzetre vonatkozó működtetési jogot megvásárolta és nem adta el senkinek, az önkormányzat helyett nem állíthat be a helyére, és nem ítélték meg kártérítést a részére. Ezzel összefüggésben a 28/2006. (VI. 21.) AB határozatra és a 29/2006. (VI. 21.) AB határozatra hivatkozott, alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdése, a XII. cikk (1) és (2) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése, továbbá az Alkotmány alapján a diszkrimináció tilalmának, és a jogállamiság megsértésére hivatkozott.

- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a háziorvosi praxisra vonatkozó működtetési jog vonatkozásában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése értelmében érvényesülniük kell a tulajdonhoz való jog körében megállapított garanciáknak, így a perbeli önkormányzatot nem illeti meg munkáltatói jogkör és perképesség. E körben általánosságban kifogásolta a háziorvosokra vonatkozó szabályozást és egy másik háziorvossal történt esetre is hivatkozott.
- [9] Az indítványozó a perújítási eljárással összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok úgy folytatták le az eljárást, hogy az alperes perújítási ellenkérelme nem felelt meg a jogállamiság elvének, mivel az önkormányzat munkáltatói jogkörének fennállására hivatkoztak, amelynek létét az indítványozó tagadja. Az indítványozó e körben kifogásolta továbbá, hogy a rendes bíróságok az Alkotmánybíróság által 2006-ban megsemmisített jogszabályok alapján jártak el, illetve elmulasztották az alperes perképességének vizsgálatát, valamint az indítványozónak nem volt lehetősége a bíróság elé terjesztett megállapításokra reagálni. E tekintetben az 1950. november 4-én, Rómában kelt Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) 6. cikkében foglaltak megsértésére és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára is hivatkozott.
- [10] Az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdésének megsértésével kapcsolatban az indítványozó érdemi indoklást nem adott elő.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] Az Abtv. 27. §-a (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] A testület megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [14] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezésként az Abtv. 27. §-át, ugyanakkor az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdésének formális megjelölésén kívül e tekintetben érdemi érvelést nem terjesztett elő, következésképpen az Alkotmánybíróság az indítványozó alkotmányjogi panaszát – a tartalmi elbírálás elve alapján – Abtv. 27. §-a szerinti indítványként bírálta el.
- [15] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) és (2) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint az EJEE 6. cikkét, ugyanakkor a jogállamiság és a diszkrimináció tilalmának megsértésével összefüggésben csak az Alkotmányra és az ez alapján hozott alkotmánybírósági határozatokra hivatkozott.
- [16] Az Alkotmánybíróság előljáróban utal a 3222/2020. (VI. 19.) AB végzésben megerősített gyakorlatára, amely szerint az Abtv. 27. §-a és az Ügyrend 32. §-a alapján nem minden, a Kúria felülvizsgálati eljárásában hozott döntése ellen nyújtható be alkotmányjogi panasz, hiszen ezen lehetőséget csak az ügy érdemében hozott, illetve a bírósági eljárást befejező döntésekkel szemben biztosítja az Abtv. {3218/2018. (VI. 21.) AB végzés; 3222/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [17] Az indítványozó jogi képviselője a Győri Ítéltábla Pkf.I.25.363/2019/2. számú jogerős végzését 2019. július 16-án vette kézhez, azonban alkotmányjogi panaszát a Kúria Pfv.V.21.538/2019/2. számú végzésének kézhezvételétől – melynek időpontja 2019. december 14-e – számított 60 napon belül nyújtotta be, igazolási kérelmet nem terjesztett elő.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – melyet a 3098/2019. (V. 17.) AB határozat összefoglalt – a perújítási kérelmet elutasító bírósági döntés is támadható alkotmányjogi panasszal az Abtv. 27. §-a alapján, „ebben az esetben azonban kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányossága, így tehát a perújítási indítvány tárgyában hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangja vizsgálható” {3014/2020. (II. 4.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott végzés a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban Pp.) 270. § (2) bekezdése értelmében nem minősül az ügy érdemében hozott végzésnek, ezért azzal szemben nincs helye felülvizsgálat kezdeményezésének. Az indítványozó ügyében erre figyelemmel a Kúria Pfv.V.21.538/2019/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet hiva-

- talból elutasította. A felülvizsgálat törvényi kizártságára figyelemmel az indítványozó a jogerős végzéssel szemben, annak kézhezvételétől számított 60 napon belül fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [20] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet az Alkotmánybíróságnál benyújtani; és ugyan a határidő elmulasztása igazolási kérelemmel kimenthető, a döntés közlésétől számított száznolcvan nap elteltével nincs helye alkotmánybírósági eljárás megindításának [Abtv. 30. § (3) és (4) bekezdései].
- [21] Az indítványozó 2020. február 12-én postára adott alkotmányjogi panasa és a Győri Ítéltábla Pkf.I.25.363/2019/2. számú jogerős végzésének 2019. július 16-ai kézhezvétele alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a jogerős döntés kézbesítésétől számított száznolcvan napon túl került benyújtásra.
- [22] Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján „[h]a a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában”.
- [23] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] jogerős döntés tehát akkor támadható a Kúria nem érdemi döntésén keresztül, ha az indítványozó korábban, a megfelelő határidőben már nyújtott be alkotmányjogi panaszt a jogerős döntéssel szemben, ám a párhuzamosan benyújtott felülvizsgálati kérelem okán az visszautasítására került. A jelen ügyben az indítványozó korábban, a felülvizsgálati kérelemmel párhuzamosan nem nyújtott be alkotmányjogi panaszt, így az Ügyrend 32. § (4) bekezdése jelen ügyben nem alkalmazható.” {3218/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]}
- [24] Mindezekre tekintettel az indítványozó alkotmányjogi panasa a Győri Ítéltábla Pkf.I.25.363/2019/2. számú jogerős végzése vonatkozásában elkésettnek minősül.
- [25] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény sérülni vélt cikkeit megjelölte ugyan, azonban a XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése kivételével, azokhoz érdemi indokolást nem fűzött. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [26] Az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogása kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyonvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze vagyoni perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának.” {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]; 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [27] Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság a perújítási kérelmet elutasító bírósági végzések vonatkozásában már rögzítette, hogy e „végzésekkel összefüggésben megfogalmazott általános kritika nem teszi érdemben felülvizsgálhatóvá a panaszt pusztán azért, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozik” {3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [35]; 3172/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [28] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 30. § (1) és (3) és (4) bekezdéseire, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d* pontjára, valamint 32. §-ára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [29] Egyetértek az alkotmányjogi panasz visszautasításával, ugyanakkor nem értek egyet annak indokaival.
- [30] 1. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság a 3218/2018. (VI. 21.) AB végzésben foglaltakra utalással megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasz a Győri Ítéltábla Pkf.V.25.363/2019/2. számú jogerős végzése vonatkozásában elkésettnek minősül.
- [31] Álláspontom szerint ugyanakkor az adott ügyben az alkotmányjogi panasz visszautasításának nem lehet az az indoka, hogy elkésettnek minősül, mert az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria Pfv.V.21.538/2019/2. számú végzése ellen határidőben benyújtotta. Véleményem szerint az indítvány nem minősülhet részben elkésettnek, részben határidőben benyújtottnak, figyelemmel arra is, hogy az Alkotmánybíróság döntésének rendelkező részében kizárólag a Kúria Pfv.V.21.538/2019/2. számú végzésére utal.
- [32] Álláspontom szerint az adott esetben az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának a jogerős döntés vonatkozásában azért nincs helye, mert a Kúriának – a Pp. szabályai alapján mérlegelést nem engedő rendelkezések alapján meghozott – nem érdemi végzésén keresztül a másodfokú döntés nem vizsgálható [lásd: az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás (a továbbiakban: Tü. állásfoglalás) 1.5. pontjában foglaltakat].
- [33] 2. A fentiek mellett, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróság döntéséből nem tárható fel egyértelműen annak indoka, hogy a Kúria végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság miért nem vizsgálja érdemben.
- [34] A döntés indokolása utal ugyan arra, hogy a perújítási kérelmet elutasító „végzésekkel összefüggésben megfogalmazott általános kritika nem teszi érdemben felülvizsgálhatóvá a panaszt pusztán azért, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozik” {3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [35]; 3172/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [35] Álláspontom szerint ugyanakkor a visszautasítás indoka, hogy a Kúria végzése vonatkozásában az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt határozott kérelem törvényi feltételei nem teljesülnek, mert az alkotmányjogi panasz alkotmányjogilag értékelhető indokolást – ebben a részében – nem tartalmaz.
- [36] 3. Összességében fontosnak tartom kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában fontos értelmezési kérdéskör, hogy a Kúria nem érdemi döntésén keresztül a korábban alkotmányjogi panasszal nem támadott jogerős döntés felülvizsgálható-e.
- [37] A jelen ügyben alkalmazott megoldás szerint ilyenkor külön kell vizsgálni az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőt a jogerős döntés és a kúriai döntés vonatkozásában. Ezzel szemben egy másik ügyben az Alkotmánybíróság arra mutatott rá, hogy nincs szükség igazolási kérelem előterjesztésére, ha a kúriai döntéstől számítottan az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mert „az indítványozó a Kúria végzését követően az alkotmányjogi panaszt határidőben nyújtotta be” {3086/2020. (III. 18.) AB végzés, Indokolás [10]}. Ebben az esetben tehát az Alkotmánybíróság a határidőt egységesen – a Kúria döntésétől – számította.
- [38] Véleményem szerint azokban az esetekben, amikor az indítványozó a jogerős döntést közvetlenül nem támadta meg, nem azt kell vizsgálni, hogy az alkotmányjogi panasz külön a jogerős döntés, és külön a kúriai döntés

vonatkozásában határidőben érkezett-e, hanem azt, hogy a Kúria nem érdemi döntésén keresztül a jogerős döntés alkotmányos felülvizsgálatának van-e helye. Ennek szempontjait pedig a Tü. állásfoglalás tartalmazza.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/364/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3076/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.560/2019/15. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Borsai Nelly ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Bfv.III.560/2019/15. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró bíróságnál.
  - [2] A Fővárosi Törvényszék 2016. március 31-én kelt 15.B.1801/2014/275. számú ítéletével az indítványozót mint II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki egy rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 373. § (2) bekezdés *ba*) és *bc*) pont, (6) bekezdés *b*) pont], egy rendbeli felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettében [Btk. 342. § (1) bekezdés *b*) pont], egy rendbeli felbujtóként elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. §), és 63 rendbeli vesztegetés bűntettében [Btk. 291. § (1), (2) bekezdés *b*) pont]. Ezért az indítványozót halmazati büntetésül 5 év szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. Az indítványozóval szemben 21,6 millió Ft összegben vagyonekkobzást rendelt el.
  - [3] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2017. október 24-én jogerős 2.Bf.54/2017/73. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az indítványozó tekintetében annyiban változtatta meg, hogy a terhére rótt korrupciós bűncselekmény megnevezése helyesen vesztegetés elfogadásának büntette [Btk. 291. § (1) bekezdés, (2) bekezdés *b*) pont első és második fordulat].
  - [4] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.54/2017/73. számú másodfokú ítélete ellen a III. és IV. rendű terhelt tekintetében – az ellenük társtettesként elkövetett vesztegetés büntette miatt folyamatban lévő büntető-eljárás megszüntetése folytán – megnyílt a harmadfokú eljárás lehetősége [a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 386. § (1) bekezdés *c*) pont második fordulat]. A III. és IV. rendű terhelt ennek következtében másodfellebbezést terjesztett elő, amelynek alapján a harmadfokon eljáró Kúria 2018. április 24-én kelt Bhar.I.199/2018/12. számú végzésében a másodfokú ítéletnek a III. és IV. rendű terheltekre vonatkozó részét hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasította. Az új eljárásban a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2019. január 9-én kelt 5.Bf.156/2018/30. számú ítéletében a III. és IV. rendű terhelt tekintetében a csalás bűntettének elkövetési magatartását társtettesről részesre változtatta és a két terhelt büntetését enyhítette.
  - [5] Az indítványozó ezzel az eljárással párhuzamosan, a vele szemben jogerőssé vált, 2.Bf.54/2017/73. számú másodfokú ítélet ellen a Kúriához felülvizsgálati indítványt nyújtott be. A Kúria 2019. december 16-án kelt Bfv. III.560/2019/15. számú végzésével az első- és ezen másodfokú ítéletet az indítványozó tekintetében hatályában fenntartotta.
  - [6] Az indítványozó 2020. február 19-én az Abtv. 27. §-a alapján az első fokon eljáró bíróságnál jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt, majd 2020. október 7-én indítvány-kiegészítést (a továbbiakban együttesen: alkotmányjogi panasz) nyújtott be a Kúria Bfv.III.560/2019/15. számú végzése ellen, amelyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt jogai megsértését állította.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
  - [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve.

Az indítványozó jogi képviselője a Kúria támadott végzését 2020. január 13-án vette át, és az Abtv. 27. §-a szerinti panaszt 2020. február 19-én – határidőben – nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz.

- [9] A panasz eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozatok megjelölését (a Fővárosi Törvényszék 15.B.1801/2014/275. számú, a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Bf.54/2017/73. számú ítéletei, a Kúria Bfv.III.560/2019/15. számú végzése), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás terheltje, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [10] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett bírói indokolási kötelezettséget. Az indítványozó szerint bűncselekményét nem társtettesként, hanem részesként követte el, és ezt a másodfokú ítélet ellen másodfellebbezés alapján lefolytatott másik eljárásban a III. és IV. rendű terhelt tekintetében a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2019. január 9-én kelt 5.Bf.156/2018/30. számú ítéletében foglaltak alátámasztják. Az indítványozó álláspontja szerint a vagyonek elrendeléséhez a terhelt gazdagodásának a mértékét összegszerűen „bírói bizonyossággal” meg kell állapítani. Véleménye szerint ezeket a kérdéseket a bíróságok nem indokolták megfelelően.
- [12] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. A bíróságok indokolási kötelezettségéből továbbá nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozatban, Indokolás [89]}.
- [13] A Fővárosi Törvényszék (támadott ítélete 291. oldal 1. bekezdés), a Fővárosi Ítéltábla (támadott ítélet 31. oldal 2. bekezdés) egyaránt kitért az indítványozó által kifogásolt – társtettesként történő elkövetést megalapozó – indokokra. Az indítványozóval szemben alkalmazott vagyonek elrendelést megalapozó indokokat a bíróságok szintén rögzítették (lásd a Fővárosi Törvényszék ítélete 300. oldal 2. bekezdés, a Fővárosi Ítéltábla ítélete 44. oldal 6. bekezdés).
- [14] A Kúria a támadott felülvizsgálati végzésében rögzítette az indítványozó érvelésének azon részét, amelyben a III. és IV. rendű terhelt tekintetében lefolytatott új eljárásra hivatkozik (támadott végzés, Indokolás [7]). Az indítványozó érvelése szerint a megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság által 2019. január 9-én, a III. és IV. rendű terhelt tekintetében hozott 5.Bf.156/2018/30. számú ítélet más megvilágításba helyezi cselekvőségét és ennek alapján a társtettesi elkövetés részesként történő elkövetésre módosítását tartotta indokoltnak, mivel ő sem volt a hitelkérelmek elbírálása során döntésre jogosult személy.
- [15] A Kúria mindezen körülmények ismeretében rögzítette, hogy az indítványozó cselekvősége nem részesként, hanem társtettesként történő elkövetésnek minősül. Ezen álláspontját alátámasztó tényállási elemeket is megjelölte és jogi érveit is kifejtette (támadott végzés, Indokolás [20]–[30]). Annak mérlegelése és eldöntése, hogy

a konkrét ügy tényállása alapján milyen bűncselekmény valósult meg és abban az elkövetők milyen elkövetői alakzatban vettek részt, nem alkotmányossági kérdés.

- [16] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy amennyiben a bíróságok között véleményeltérés van, annak eldöntése sem az Alkotmánybíróság feladata. A bírósági joggyakorlat egységének biztosítása ugyanis nem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] ezt az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján rögzítette, hogy az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogból levezetett bírói indokolási kötelezettségen keresztül a vele szemben hozott bírói döntés törvényességi és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak.
- [18] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/550/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3077/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.1100/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csicsely Ilona ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján a Kiskunhalasi Járásbíróság 9.B.164/2016/60. számú ítélete, a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bf.85/2018/13. számú, valamint a Kúria Bfv.I.1100/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] A Kiskunhalasi Járásbíróság magánvádas eljárásban 2018. január 17-én kelt 9.B.164/2016/60. számú ítéletével az indítványozót mint I. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki testi sértés vétségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 164. § (1) és (2) bekezdés] és ezért egy évre próbára bocsátotta. A Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 2019. március 26-án jogerős 3.Bf.85/2018/13. számú végzésével az elsőfokú ítéletet az indítványozó tekintetében helybenhagyta. A Kúria 2020. január 21-én kelt Bfv.I.1100/2019/4. számú felülvizsgálati végzésével az első- és másodfokú bírósági határozatot hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó jogi képviselője útján az első fokon eljáró bíróságnál 2020. április 16-án elektronikus úton az Abtv. 27. § (1) bekezdés alapján alkotmányjogi panaszt, majd 2020. augusztus 10-én az Alkotmánybírósághoz indítvány-kiegészítést (a továbbiakban együttesen: alkotmányjogi panasz) nyújtott be a Kiskunhalasi Járásbíróság 9.B.164/2016/60. számú ítélete, a Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bf.85/2018/13. számú, valamint a Kúria Bfv.I.1100/2019/4. számú végzése ellen, amelyben az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1), (2), (4) bekezdései megsértését állította.
- [4] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [5] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó a Kúria támadott végzését 2020. február 18-án vette át és jogi képviselője az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti panaszt 2020. április 16-án – határidőben – nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz.
- [6] A panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozatok megjelölését (Kiskunhalasi Járásbíróság 9.B.164/2016/60. számú ítélet, Kecskeméti Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bf.85/2018/13. számú végzés, Kúria Bfv.I.1100/2019/4. számú végzés), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1), (2), (4) bekezdés], valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás terheltje, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [7] A panasz abban a tekintetben nem tesz eleget a határozott kérelem követelményeinek, hogy az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdésében foglalt jogok sérelmét állítja, mert ennek a rendelkezésnek a címzettjei a bíróságok. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az olyan jogok, amelyek nem tekinthetők az indítványo-

zó Alaptörvényben biztosított jogának, azokra alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd pl. 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]]. Az indítványozó továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése tekintetében alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adott elő. Ilyen indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].

- [8] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság követelményét, a funkciómegosztás elvét és a XXVIII. cikk (2) bekezdésében foglalt ártatlanság véelmét. Az indítványozó mindezen alkotmányos jogok sérelmét azért hívta fel, mert nem ért egyet a bíróságok által a magánvádas eljárásban megállapított tényállással, amely szerint az indítványozó „rálökte” a másik terheltet a sértettre, aki ennek következtében sérült meg. Kifogásolja továbbá a bíróságok által lefolytatott bizonyítást, így különösen a védelemnek a dinamikai szakértő kirendelésére vonatkozó indítványa elutasítását.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, vagyis jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára nem rendelkezik hatáskörrel [elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette például: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]].
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bizonyítékok bírói értékelését és az ennek alapján megállapított tényállást kifogásolja. Az alkotmányjogi panaszban azokat a törvényességi jellegű kérdéseket ismételi meg, amelyeket a büntetőeljárásban igénybe vett jogorvoslati eljárás során már felvetett, és amelyet a bíróságok már megvizsgáltak. Az indítványozó nem jelöl meg olyan tényt vagy körülményt, amely az alaptörvény-ellenesség gyanúját felvetné vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést alapozna meg.
- [12] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/754/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3078/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.222/2020/2. számú végzése alap-törvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az indítványozót a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 2008. február 19-én kihirdetett 6.Fk. 956/2006/112. számú ítéletében életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte, amely a Debreceni Ítéletábla mint másodfokú bíróság Bf.I.452/2008/31. számú ítéletével 2009. január 19-én jogerőre emelkedett. Az alkotmányjogi panaszt előterjesztő indítványozó jelenleg is szabadságvesztés büntetését tölti. Az indítványozó a büntetés-végrehajtási intézetben történt elhelyezésének körülményei miatt az Emberi Jogok Európai Egyezményének 3. cikke alapján 2015. december 28-án az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult, ahol 6792/16. számon kérelmét nyilván-tartásba vették, de annak érdemi elbírálására nem került sor.
- [3] Az indítványozó jogi képviselője útján 2017. május 2-án az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítási kérelmet (a továbbiakban: kártalanítási kérelem) nyújtott be a Szegedi Törvényszékhez a 2006. február 15-től kezdődő fogvatartása miatt.
- [4] A Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 2020. január 22-én kelt 7.Bv.60/2018/15. számú végzésében rögzítette, hogy a 2006. február 15. és 2017. május 2. közötti időszakban az indítványozó fogvatartása olyan zárkákban történt, amelyekben a jogszabályban előírt mozgásteret nem biztosították. A törvényszék megállapította, hogy a kártalanítási kérelem benyújtását megelőzően, illetve azzal egyidejűleg sem a védő, sem az indítványozó nem terjesztett elő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. §-a szerinti panaszt.
- [5] A Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2020. február 20-án kelt 1.Bpkf.222/2020/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó jogi képviselője útján 2020. április 29-én elektronikus úton benyújtotta alkotmányjogi panaszát az első fokon eljáró bíróságnál.
- [7] Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét és ezzel kapcsolatban a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmát azáltal, hogy a Bv. tv. 144/B. §-ában foglalt panasztételi kötelezettséget, amelyet a Bv. tv. 2017. január 1-jén hatályba lépett módosítása vezetett be, fogvatartásának korábbi időszakára kiható módon értelmezték. Álláspontja szerint ez a jogértelmezés az országos bírói gyakorlattal ellentétes és sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőséghez való jogát. Véleménye szerint a támadott bírósági határozatok alapjául szolgáló eljárás sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát is, mert az eljáró bíróságok változatlan jogszabályi háttér mellett változtattak gyakorlatukon, és a jogalkotó nyilvánvaló akaratával szemben, attól eltérően értelmezik a Bv. tv. 436. § (10) és (11) bekezdéseinek a szövegét.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokait [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve.

- Az indítványozó jogi képviselője a másodfokú bíróság támadott végzését 2019. március 4-én vette át és az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panaszt 2019. április 29-én – határidőben – nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz.
- [10] A panasz eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozatok megjelölését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény B cikk (1) bekezdést, a XV. cikk (1) bekezdést, a XXVIII. cikk (1) bekezdést], valamint indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [11] Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz alapul szolgáló büntetés-végrehajtási eljárás terheltje, értelemszerűen jogosultnak és érintettnek minősül, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket is kimerítette.
- [12] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [13] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság azzal, hogy a 2017. január 1. előtti időre eső kártalanítás iránti igény érdemi vizsgálatának feltételül támasztotta az intézet parancsnokához intézett panasz meglétét, a 2017. január 1-jétől hatályos jogszabályi rendelkezést annak hatályba lépése előtti időre, visszamenőlegesen alkalmazta, megsértve a jogállamiság elvét. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések miatt az Alaptörvény B cikk (1) bekezdésére alapított sérelmét a visszamenőleges hatályú jogalkalmazással összefüggésben állította.
- [14] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket a B cikk (1) bekezdése vonatkozásában annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelték az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó – fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztették elő [lásd például: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [27]–[28]; 3225/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [10]].
- [15] Az Alkotmánybíróság utal ugyanakkor arra is, hogy a börtönzsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 2021. január 1-jei hatállyal módosította a Bv. tv.-nek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények (a továbbiakban: sérelmes elhelyezési körülmények) miatti kártalanítási eljárásra vonatkozó szabályait. A Bv. tv. 144/B. §-ban rögzített panasztételi kötelezettség megszűnt (Módtv. 23. § 10–11. pontok). Ennek következtében a hatályba lépés után indult eljárásokban már a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasztételi kötelezettség, mint a kártalanítási kérelem elbírálásának előfeltétele, nem állt fenn. A törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő eljárásokban a panaszt a büntetés-végrehajtási intézet nem bírálja el, továbbá, ha a panasz annak elbírálása miatt korábban nem terjesztette fel a büntetés-végrehajtási bírónak, akkor felterjeszti. A büntetés-végrehajtási bíró a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtását a kártalanítási kérelem feltételeként nem értékeli (Módtv. 21. §).
- [16] Az alkotmányjogi panasz alapját képező kártalanítási kérelem benyújtásakor azonban a Bv. tv. 144/B. §-a még hatályban volt, így a kérelem elbírálásának a feltétele volt a bv. intézethez a sérelmes elhelyezési körülmények miatti panasz benyújtása. Az a körülmény, hogy a jogalkotó időközben az eljárás rendjének megváltoztatása folytán már nem követeli meg az ilyen panasz benyújtását, nem érinti az indítványozó által kifogásolt, a korábbi jogszabályi rendelkezésekkel összhangban álló bírósági határozat megítélését. Az ügyben eljáró bíróság ugyanis a döntés idején hatályos jogszabályok alapján és az Alkotmánybíróság által alkotmányossági szempontból nem kifogásolhatónak tartott bírói értelmezés alapján járt el. Az indítvány ezért ebben az összefüggésben nem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkot-

mányjogi jelentőségű kérdést sem, így a támadott határozatok megsemmisítése alkotmányos szempontból nem indokolt.

- [17] Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy az indítványozó életfogytig tartó szabadságvesztését tölti folyamatosan és a támadott bírósági határozatok érdemi vizsgálat nélkül utasították el kártalanítási igényét, mert nem nyújtott be panaszt.
- [18] Az Alkotmánybíróság rámutatott 3335/2019. (XII. 6.) AB határozatában (továbbiakban: Abh.) arra, hogy az „ítélt dolog” mint eljárási akadály alkotmányos érvényesülésének alapvető feltétele, hogy az adott döntés érdemi vizsgálat eredményeként szülessen meg, ugyanis a perbe vitt jogok érdemi elbírálását tartalmazó döntés igényt tarthat arra, hogy jogrendszerben véglegesnek ismerjék el (Indokolás [24]). Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság – áttekintve a Bv. tv. kártalanítási eljárásra vonatkozó rendelkezéseit – azt is megállapította, hogy e speciális büntetés-végrehajtási eljárásban az a döntés minősül érdemi döntésnek, amelyik kimeríti a kérelmet, tehát a fogvatartás körülményeit megvizsgálva, értékelve rendelkezik arról, hogy fennáll-e a kártalanítás jogalapja (alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények fennállásnak a feltétele), illetve igenlő válasz esetén az összegszerűségről is rendelkezik (Indokolás [37]). Tekintettel arra, hogy a támadott első- és másodfokú bírósági végzés érdemi vizsgálat nélkül elutasította, így ítélt dolog (*res iudicata*) címen nem képezi akadályát annak, hogy az indítványozó ismételten a rendes bírósághoz forduljon kártalanítási igényével.
- [19] 3.2. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését a támadott bírói döntések azért sértik, mert a Szegedi Törvényszéken – amely ügyében is eljáró – megváltozott a Bv. tv. érintett rendelkezéseinek az értelmezése. Az indítványozó szerint ugyanis e bíróság korábban az olyan kártalanítás iránti kérelmeket, mint amelyet az indítványozó is előterjesztett, érdemben vizsgálta és azok alapján kártalanítást ítélt meg. A megváltozott bírósági gyakorlat következtében pedig az indítványozó hátrányosabb helyzetbe került azon kérelmezőkhöz képest, akik lényegét tekintve vele azonos tartalmú kártalanítási kérelmet nyújtottak be, de ügyüket a Szegedi Törvényszék – változatlan jogi háttér mellett – időben korábban bírálta el.
- [20] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben rámutat, hogy gyakorlata szerint „a törvény előtti egyenlőség megsértésére önmagában az ítéletek ellentmondása miatt az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz nem alapítható” {3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint ugyanis „[a] bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie, nem pedig azáltal, hogy eltér bíróságok más ügyekben hozott döntéseitől” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]}. A hátrányos megkülönböztetés tilalma önmagában ezért nem alapozhatja meg a bírói jogértelmezés érdemi vizsgálatát, hanem az indítványozónak közvetlen alapjogi összefüggést kell igazolnia {lásd például: 3095/2016. (V. 12.) AB végzés, Indokolás [11]–[12]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést kizárólag akkor vizsgálhatja, ha a jogértelmezésnek van alapjogi (Alaptörvényben biztosított jogi) vonatkozása. A konkrét esetben ugyanakkor az indítványozó ilyen közvetlen alapjogi összefüggést nem jelölt meg, arra nem hivatkozott. Önmagában az a körülmény, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés eltér más ügyekben hozott bírói döntésektől, a bírói jogértelmezés alapjogi relevanciáját, és ezáltal a XV. cikk (1) bekezdése sérelmének a lehetőségét nem alapozta meg.
- [22] Az indítvány ezért az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [23] 3.3. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzésében megnyilvánuló jogértelmezés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Az eljáró bíróságok ugyanis – az indítványozó álláspontja szerint – azzal követtek el értelmezési hibát, hogy a Bv. tv. 436. § (10) és (11) bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések csak akkor alkalmazhatók, ha a (10) bekezdés a) és b) pontja egyidejűleg fennáll.
- [24] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben hangsúlyozza, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [25] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy az önkényes (*contra legem*) jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.
- [26] A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági ítélet érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés. Az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeit érintő kifogások ezért nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést, és nem minősülnek alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem. Az Alkotmánybíróság – figyelemmel a *res iudicata* kapcsán kifejtettekre is – nem tartotta indokoltnak olyan érdemi vizsgálat lefolytatását, amelynek a célja annak eldöntése, hogy a bíróság döntése összhangban állt-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [27] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/862/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3079/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.38.296/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Petia Csaba ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 46.K.32.220/2017/17. számú ítéletére kiterjedően – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.38.296/2018/9. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az alapügy előzménye, hogy a Kormány 2013-ban pályázati felhívást tett közzé a felszámolói névjegyzék megújítására. Az indítványozó, aki korábban is felszámoló szervezetként működött, az új névjegyzékbe történő felvételhez szükséges ponthatárt nem érte el, ezért a Felszámolók Névjegyzékét Vezető Hatóság (a továbbiakban: FNVH vagy hatóság) megismételt eljárásban az új felszámolói névjegyzékbe való felvételére irányuló kérelmét elutasította, egyben egy másik határozattal a régi névjegyzékből törölte. A hatóság a törléssel egyidejűleg az új felszámolói névjegyzékbe felvételt nem nyert, de a folyamatban levő ügyekben még eljáró felszámoló szervezetekről vezetett nyilvántartásba (továbbiakban: nyilvántartás) a csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 27/A. § (6a) bekezdése alapján 2014. március 15-i hatállyal az indítványozót bejegyezte.
- [4] Az indítványozó a névjegyzékbe felvételt elutasító és a névjegyzékből való törlést kimondó határozattal szemben keresetet terjesztett elő. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság mindkét határozatot hatályon kívül helyezte és a hatóságot új eljárásra kötelezte.
- [5] A megismételt eljárásokban a hatóság egyfelől a bejegyzési kérelmet ismételten elutasította, másfelől a régi felszámolói névjegyzékből a felperest törölte. A felperes mindkét határozatot keresettel támadta. A névjegyzékbe történő bejegyzést elutasító határozathoz kapcsolódó ügyben 2017. június 25-én született a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.K.33.390/2016/11. számú keresetet elutasító ítélete, valamint az azt hatályában fenntartó Kfv.II.37.909/2017/10. számú, 2018. november 28-án kelt kúriai ítélet.
- [6] A törlő határozatra vonatkozó közigazgatási perben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 15.K.34.105/2016/2. számú végzésében a támadott határozat végrehajtását a per jogerős befejezéséig felfüggesztette. A bíróság a 15.K.34.105/2016/8. számú végzésében a per tárgyalását a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 17.K.33.390/2016. számú perének jogerős befejezéséig, a Kúria előtti felülvizsgálat esetében a felülvizsgálati eljárás befejezéséig felfüggesztette.
- [7] 2.2. Az alapügy tárgyát képező eljárásban a hatóság a 2017. július 7. napján hozott FNVH/48368/2017-NFM iktatószámú határozatával az indítványozót a felszámolók névjegyzékéről szóló 114/2006. (V. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Fnj.) 5. § (1) bekezdés *i*) pontjára figyelemmel a nyilvántartásból törölte, mert vele szemben két éven belül háromszor jogszabálysértés vagy mulasztás miatt a felszámolási eljárásban eljáró bíróság jogerősen pénzbírságot szabott ki. Az indítványozó eljárási és anyagi jogi jogszabálysértésekre hivatkozással keresettel támadta az FNVH nyilvántartásból törlő határozatát. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi bíróság a keresetet elutasította, mert az Fnj. 6/B. § (2) bekezdése kifejezetten úgy rendelkezik, hogy az FNVH az Fnj.

5. § (1) bekezdésében meghatározott ok fennállása esetén a felszámoló szervezetet törli a nyilvántartásból. A per során nem volt vitatott, hogy a felperest két éven belül a felszámolási eljárásban eljáró bíróság háromszor jogerősen jogszabálysértés vagy mulasztás miatt pénzbírsággal sújtotta, ezért az alperesnek nem volt mérlegelési lehetősége a hatósági nyilvántartásból való törlést illetően.
- [8] 2.3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, arra hivatkozva, hogy a bíróság ítéletét nem valósághű tényállásra alapította, mert a felszámoló névjegyzékéből jogerős határozattal nem került törlésre, a felszámolói névjegyzék felállítására vonatkozó pályázat jogerősen nem került lezárásra. Álláspontja szerint a hatóság azt sem igazolta, hogy a nyilvántartásba felvételre került volna az indítványozó. Álláspontja szerint a jogerős ítéletnek a kereseti kérelem eljárási alapelvek sérelmére történő hivatkozásai alapján tett megállapításai tévesek és jogszabálysértők. A Kúria a jogerős döntést – a tényállás kiegészítése mellett – hatályában fenntartotta. Utalt arra, hogy felszámolói tevékenységet egy szervezet csak akkor végezhet, ha bejegyzik a felszámoló névjegyzékébe, vagy szerepel a nyilvántartásban. Mivel az indítványozó a keretszám miatt nem került be a névjegyzékbe, az FNVH köteles volt szerepeltetni a nyilvántartásban addig is, amíg a régi névjegyzékből való törlés és az új névjegyzékbe történő felvétel tárgyában folyó hatósági és közigazgatási peres eljárások jogerősen befejeződnek. A Kúria megerősítette a jogerős bírósági döntés azon értelmezését is, hogy az Fnj. 5. § (1) bekezdése kógens, a feltételek bekövetkezte esetén – amelyet az indítványozó nem vitatott – az FNVH egyetlen lehetősége a nyilvántartásból való törlés: nincs jelentősége annak, hogy az indítványozó két éven belül legalább háromszor miért követett el olyan jogszabálysértést vagy mulasztást, amelyekért a felszámolási eljárásban eljáró bíróság öt jogerősen pénzbírsággal sújtotta.
- [9] 3. Az indítványozó a kúriai ítélettel szemben alkotmányjogi panaszt nyújtott be annak alaptörvény-ellenességét állítva. Álláspontja szerint a Kúria megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az M) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XII. cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [10] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvének sérelmét arra alapítja, hogy az FNVH úgy állította fel az új felszámolói névjegyzéket, hogy az abba való bekerülésre irányuló pályázatok jogerősen nem zárultak le. Az indítványozó szerint addig, amíg a névjegyzékbe vételi eljárások jogerősen nem fejeződnek be, a felszámolót a visszavont jogosultsága megilleti, függetlenül a felszámolói névjegyzék létszámától. Az indítvány szerint azzal, hogy a nyilvántartásba felvette őt az FNVH, megfosztotta attól a lehetőségtől, hogy új megbízásokhoz jusson, ezzel pedig ellehetetlenítette a működését. Ezzel kapcsolatban kiemelte az indítványozó azt is, hogy a jogosultságának korlátozására a törvényi feltétel – a pályázati eljárások jogerős lezárása – bekövetkezte előtt került sor, ami megsértette a jogát ahhoz, hogy e korlátozásra és annak következményeire megfelelően felkészülhessen. E körben hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatára is, amelyből kiemelte, hogy korábban fennálló jogosultság elvonása során kiemelkedően figyelemmel kell lenni arra, hogy a tisztességes eljárás követelményei maradéktalanul teljesüljenek.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény M) cikkével és XII. cikk (1)–(2) bekezdésével összefüggésben egységes indoklást adott elő. Eszerint a vállalkozás szabadságának és a foglalkozás szabad megválasztásának sérelmét jelenti az, hogy az FNVH azelőtt törölte a névjegyzékből és helyezte a nyilvántartásba, hogy az új névjegyzékbe való felvételre irányuló pályázati eljárás jogerősen lezárult volna és mindezt az eljáró bíróságok nem vették figyelembe.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogának sérelmének alátámasztásául arra hivatkozott, hogy a hatóságok és a bíróságok egy működő vállalkozásától fosztották meg őt a névjegyzéki pályázatok lezárulta előtt. Az indítványozó álláspontja szerint a vállalkozás tulajdoni erejű jognak minősül. E vonatkozásban szintén az EJEB gyakorlatára hivatkozott.
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmével kapcsolatban az indítványozó szerint az FNVH valótlan tényállást rögzített, miszerint az indítványozó a felszámolói névjegyzékből törlésre került, a támadott ítéletek pedig nem vizsgálták azt, hogy az FNVH szabályosan törölte-e az indítványozót a névjegyzékből. Az indítvány szerint az FNVH a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) alapelveit is megsértette eljárása során.
- [14] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogával kapcsolatban egységes érvelést adott elő, hangsúlyozva, hogy ezen jogosultságok sérelmét a bíróságok annak kimondásával idézték elő,

hogy az indítványozó gazdasági ellehetetlenülése az FNVH eljárásától független volt. Értelmezése szerint az FNVH saját felróható magatartásával kívánta elérni az indítványozó névjegyzékből való eltávolítását. Előadta azt is, hogy a bíróságok elmulasztották értékelni a nyilvántartásból való törléséhez vezető, bírságot kiszabó három határozat jogszerűségét.

- [15] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [16] 4.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [17] Az indítványozó jogosult alkotmányjogi panasz benyújtására, mert az alapügyben fél volt, ami érintettségét megalapozza. Az indítványozó jogi képviselője szabályszerű meghatalmazást csatolt. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételének is megfelel, mivel a Kúria felülvizsgálati ítéletével szemben a jogorvoslat kizárt.
- [18] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a kúriai ítéletet 2020. február 25. napján vette át, a panaszt pedig 2020. április 23. napján nyújtotta be.
- [19] A panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított eleme az előzményi döntésekkel kapcsolatos, nem volt az alapeljárás tárgya. Ebből következően ezen indítványelem nem képezheti a jelen eljárás tárgyát sem.
- [20] 4.2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a B) cikk (1) bekezdésén nyugvó alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {lásd például: 3033/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [7]}. A panasz ugyan említi a felkészülési idő elégtelenségét, de azt nem olyan összefüggésben használja, mint amit a kellő felkészülési idő az Alkotmánybíróság értelmezésében jelent. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a kellő felkészülési idő követelménye a jogszabály megalkotása és hatályba lépése közötti időtartamra vonatkozik {lásd például: 3190/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [33]}, amit jelen ügyben az indítványozó fel sem vetett. Erre tekintettel megállapítható, hogy a B) cikk (1) bekezdésének alkotmányjogi panaszügyben történő alkalmazását meg-
alapozó körülmények nem merültek fel az alapügyben.
- [21] Szintén az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának hiánya merül fel az Alaptörvény M) cikkével kapcsolatban. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint sem az M) cikk (1) bekezdése {lásd például: 3480/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [23]}, sem (2) bekezdése {lásd például: 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [26]} nem hordoz az indítványozó jogosultságának minősülő tartalmat.
- [22] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdése nem alapvető jogot biztosít, „hanem elsősorban államcélról, közösségi értékről, illetve nemzetgazdasági szervező elvről rendelkezik és ennek megfelelően az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésére sem lehet alapítani” {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [14]; 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság a panasznak az EJEB gyakorlatával kapcsolatos részeit nem tekinti önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványelemeknek, mivel a panaszeljárásban – mint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve – alkotmányossági szempontú vizsgálatot folytathat le {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [7]}, tehát bírósági ítélet nemzetközi szerződéssel, illetve az EJEB gyakorlatával való összhangja hatáskör hiányában nem vizsgálható {3261/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ezen indítványelemek az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontjában támasztott követelménynek nem felelnek meg.
- [24] 4.3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltételek teljesülését is.

- [25] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, kifejezett kérelmet tartalmaz a sérelmezett bírói döntések megsemmisítésére, valamint – az alábbi kivételekkel – indokolást is előadott arra nézve, hogy az alapüggyel milyen kapcsolatba hozhatók az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezései.
- [26] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az indítvány nem tartalmaz indokolást. Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza, hogy „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. A kérelem tehát e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.
- [27] A fentiek alapján a panasznak kizárólag az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó részei felelnek meg a határozott kérelemmel kapcsolatos követelménynek.
- [28] 4.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [29] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog „egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, másként megfogalmazva a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga egy meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást.” {3238/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [24]} Ezen túlmenően „[a] vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne” {3238/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Önmagában az, hogy az alapügyben a bíróság az indítványozóra nézve kedvezőtlen döntést hozott, nem hozható összefüggésbe a vállalkozáshoz való alapjog alkotmányos tartalmával.
- [30] Az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az abban foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a panaszban foglaltak felvetik-e az FNVH határozatával összefüggő alaptörvény-ellenesség kételyét. Az indítványozó a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának sérelmével kapcsolatban a Ket.-ben foglalt alapelvek – tehát jogszabályi és nem alaptörvényi rendelkezések – megsértését állította, valamint az FNVH által megállapított tényállással összefüggő kifogást fogalmazott meg. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}, ekképpen az Alkotmánybíróság tartózkodik annak felülvizsgálatától. Megállapítható tehát, hogy a közigazgatási döntés alapjogsértő jellegét az indítvány még csak nem is valószínűsítette, kizárt a bírósági ítélet az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított alaptörvény-ellenességének értékelése.
- [31] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó arra vezette vissza, hogy az FNVH úgy állította fel a névjegyzéket, hogy az abba való bekerülésre irányuló pályázatok jogerősen nem zárultak le, ehhez kapcsolódóan azonban kizárólag olyan indokolást adott elő, amelynek lényege a saját és a Kúria eltérő jogértelmezése volt. Az indítványozó szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozza az is, hogy a bíróságok objektív kritériumnak tekintették az Fnj. 5. § (1) bekezdés *i*) pontjában törlési okként megjelölt háromszori bírságkiszabás tényét, s nem vizsgálták annak körülményeit. „A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítéléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint »az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára már nem rendelkezik hatáskörrel.«” {3459/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [44]}

- [32] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdekére kiható alap-törvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)*, *f)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/950/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3080/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VIII.20.045/2019/15. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Debreczi Géza ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Pfv.VIII.20.045/2019/15. számú közbenső ítélete, valamint a Fővárosi Ítéletábrla 7.Pf.20.045/2018/13. számú rész- és közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó (az alapügy I. rendű alperese) által bérbe adott lakás bérlője 2011-ben szénmonoxid-mérgezés következtében a lakásban elhunyt. A szénmonoxid felszaporodást a szomszédos ingatlanhoz tartozó, 2007-ben a III. és VI. rendű alperesek által szakszerűtlenül elvégzett kéménybélélesi munka okozta, amely során gondatlanságból elzárták az indítványozó lakásának égéstermék kivezetőjét. A lakásban 2007 és 2011 között nem történt meg a kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatás keretében a kémény ellenőrzése, mert a FŐKÉTÜSZ Kft. munkatársai ezen időszak alatt a lakásba nem jutottak be, erről a katasztrófavédelmi hatóságot rendszeresen tájékoztatták.
- [4] Az elhunyt bérlő két családtagja vagyoni és nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt pert indított. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítéletével a IV. rendű (FŐKÉTÜSZ Fővárosi Kéményseprőipari Nonprofit Kft.) és V. rendű (Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság) alperesek kártérítési felelősségét állapította meg. A bíróság a IV. rendű alperes terhére róta az ellenőrzések elmaradását, mivel álláspontja szerint amennyiben az évek során csak egy alkalommal a rutinellenőrzést elvégzi, úgy a kémény korlátozott átjárhatóságát észleli és a baleset nem következett volna be. Az V. rendű alperes tekintetében felróhatóan ítélte, hogy a hatósági átjelentés ellenére a szükséges intézkedések megtételét elmulasztotta, amelynek következtében az indítványozó nem szerzett tudomást arról, hogy a kéményellenőrzés nem történt meg. A bíróság álláspontja szerint a III. és VI. rendű alperesek munkaviszony keretében követték el a jogsértést, így a munkáltató felelőssége miatt őket nem terhelte kártérítési felelősség. Az indítványozó felelősségének megállapítását mellőzte, ezért vele, valamint a III. és VI. rendű alperesekkel szemben a keresetet elutasította.
- [5] A felperesek, valamint a IV. és V. rendű alperesek fellebbezésére másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú döntést részben megváltoztatta és megállapította az indítványozó, valamint a IV–V. rendű alperesek egyetemleges felelősségét. A másodfokú ítélet szerint az indítványozó mint tulajdonos a 27/1996. (X. 30.) BM rendelet 18. § (1) bekezdés a) pontja és a kötelező kéményseprőipari-közszolgáltatásról szóló 74/1997. (XII. 30.) Fővárosi Közgyűlési Rendelet (a továbbiakban: Főv. Kgy. rendelet) 7. § (1) bekezdése alapján köteles a kéményseprő-ipari közszolgáltatási tevékenység ellátásából fakadó munkálatok elvégzését tűrni és a munka akadálytalan, biztonságos végzéséhez szükséges előfeltételeket – így az érintett helyiségekbe való bejutás lehetőségét – biztosítani. A IV. rendű alperes az értesítési kötelezettségének nem megfelelően tett ugyan eleget, ez azonban nem mentesíti a felelősség alól az indítványozót, aki figyelmen kívül hagyta, hogy a lakásában évek óta nem történt meg a kémény ellenőrzése. Érvelése szerint az indítványozónak meg kellett volna győződnie arról, hogy erre sor került-e, a lakás tényleges használójától meg kellett volna követelnie az ennek elvégzését igazoló jegyzőkönyv felmutatását, ennek hiányában pedig lépéseket kellett volna tennie a szolgáltató irányába a kéményellenőrzés elvégzése érdekében, azonban ezt elmulasztotta. Összességében arra a következtetésre jutott, hogy

az indítványozó a kémény ellenőrzésére irányuló munka elvégzése során nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ezen felróható magatartásával okozati összefüggésben a felpereseket ért kárt – a közös károkozásból kifolyólag a IV–V. rendű alperesekkel egyetemlegesen – köteles megtéríteni.

- [6] A Kúria közbenső ítélete a jogerős rész- és közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria maradéktalanul egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az indítványozó bérbeadó tulajdonosként a kémény ellenőrzésére irányuló munka elvégzése során nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ami a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 339. §-a szerinti kárfelelősségét megalapozza. Alapítvánnyal hivatkozott az indítványozó arra, hogy a másodfokú bíróság által felhívott jogszabályok az ellenőrzésről való értesítés hiányában nem teremtenek kötelezettséget számára az ellenőrzés elvégzésére. Nem mentesíti a felelősség alól az sem, hogy a IV. rendű alperes nem tett eleget megfelelően az értesítési kötelezettségének. A lakás tulajdonosaként a jogszabályi előírás ellenére figyelmen kívül hagyta, hogy az évenkénti kötelezettség ellenére a lakásában évek óta nem történt meg a kémény ellenőrzése. A Kúria rámutatott, hogy a Főv. Kgy. rendelet 7. § (4) bekezdése szerint a tulajdonos köteles a használatot értesíteni a bejelentett kéményseprő-ipari munka végzésének időpontjáról. A Kúria álláspontja szerint tulajdonosként a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 7. § (2) bekezdésére figyelemmel is köteles volt a kéményellenőrzés lehetőségének biztosítására a lakásban található gázüzemű berendezések biztonságos használatának biztosítása érdekében.
- [7] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, XV. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikkére, a XXVIII. cikk (1), (4) és (7) bekezdéseire, valamint 28. cikkére hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a megjelölt döntésekkel szemben.
- [8] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, illetve a XV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó nem adott elő indokolást, a XXIV. cikk (1) bekezdésére való hivatkozást pedig – az Alkotmánybíróság főtktárának felhívása alapján átdolgozott indítványában – mellőzte.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az indítványozó azt kifogásolta, hogy a Kúria jogalkalmazása során nem érvényesült az ellenőrzésről való értesítésre vonatkozó „tudomásszerzés garanciája”. Aggályosnak tartja, hogy bár a bíróságok a IV–V. rendű alperesek tekintetében a jogszabályokban rögzített „értesítési lánc” megsértését megállapították, e tényt mégis figyelmen kívül hagyva állapították meg kártérítési felelősségét egy általános polgári jogi alapelv alkalmazásával.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelme vonatkozásában előadta, hogy a bíróságok az általában elvárhatóság elvéből levezetve, a nem definiált „lépéseket kellett volna tennie” fordulattal állapították meg felelősségét, amely valószínűsíthetően a közszolgáltató szerv, illetve a hatóság valamiféle ellenőrzését, felügyeletét, beszámoltatását jelentheti. Érvéle szerint ilyen kötelezettséget jogszabály nem írt elő számára, tehát jogszabályi rendelkezés hiányában állapították meg felelősségét.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog megsértését is állította, arra hivatkozva, hogy álláspontját szóban, rendes jogorvoslati fórum előtt nem fejthette ki, erre csak a rendkívüli jogorvoslati eljárás korlátozott, kontradiktórus jelleget nélkülöző keretei között került sor.
- [12] Az Alaptörvény 28. cikkére hivatkozással az indítványozó kifejtette, hogy a megjelölt bírói döntések jogértelmezése ellentétes a „józan ész” követelményével, hiszen a hirdetmény vagy levélládába dobott értesítés nyilvánvalóan csak a lakás jogszabályban is jelölt használatjának (lakó, bérlő) értesítését szolgálhatja, a tulajdonos kötelezettsége és felelőssége csak az értesítés második szakaszának, annak lakcímén való hatósági értesítést követően lépnek be.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [14] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, az ügy érdemében született sérelmezett bírói döntéseket, továbbá az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, valamint – az alábbi kivételektől eltekintve – azok indokolását. Az indítványozó a bírói döntés alapjául szolgáló eljárás I. rendű alperese volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.

- [15] Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető az indítványozó olyan Alaptörvényben biztosított jogának, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panasz lehetne benyújtani {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [16] Az indítványozó a XXIV. cikket az átdolgozott panaszában már nem hívta fel, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, illetve a XV. cikk (1) bekezdése sérelmét pedig csak állította, de egyszerű megjelölésén túl egyáltalán nem indokolta. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [17] A kifejtettek alapján az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül csak az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1), (4) és (7) bekezdésére alapított elemek tekintetében felel meg a panasz a határozott kérelem valamennyi követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [18] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [19] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését – különösen, ha az értelmezés a Kúria határozatában jelenik meg – el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja, tartózkodik attól, hogy a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok tevékenységét törvényességi-jogalkalmazási kérdésekben felülbírálja. „Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.” {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41]}.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdései vélt sérelme körében az indítványozó azt a bírói álláspontot vonta kritika alá, amely szerinte nem megfelelően értékelte a kézbesítési szabályok megsértését, és jogszabályi alap nélkül alkalmazta rá az általános kárfelelősségi szabályt.
- [22] A fentiekből kitűnik, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói mérlegelés és törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja. Az indítványozó tehát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte a megjelölt döntések megsemmisítését, hanem azt kívánta elérni, hogy az alapeljárásban elfoglalt bírói álláspontot szakjogi felülmérlegeléssel változtassa meg az Alkotmánybíróság {lásd: 3338/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az indítványozó által felvetett alkotmányjogi jelentőségű kérdések tekintetében az Alkotmánybíróság szintén megállapította, hogy azok a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó szakjogi kérdésekre irányulnak.
- [23] Az Alkotmánybíróság jogköre – a fentiekben hivatkozottak szerint – arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban foglaltakra tekintettel a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tartalmával a konkrét esetben nem áll alkotmányjogi összefüggésben {lásd: 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság értelmezésében a jogorvoslathoz való alapjog alkotmányos védelmi köre ugyanis a rendes jogorvoslatokra terjed ki {lásd: 3266/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog sérelmét arra tekintettel állította, hogy a másodfokú döntés által megállapított felelősségét csak a felülvizsgálati eljárás korlátozott, kontradiktórius jellegű keretei között volt lehetősége vitatni, álláspontját szóban, rendes jogorvoslati fórum előtt nem fejthette ki, ami szerinte szükségszerűen rá nézve hátrányos döntéshez vezetett.
- [25] Az Alkotmánybíróság az indítványozó XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos érveit – tartalma szerint kezelve – ugyancsak a XXVIII. cikk (1) bekezdésének keretei között tudta vizsgálni.
- [26] A fentiek figyelembevételével az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó felelősségének megállapítására vonatkozóan már a felperesek keresete és fellebbezése is tartalmazott kérelmet, ezzel szemben az indítványozónak az első- és másodfokú eljárás során nyilvánvalóan volt alkalma kifejteni álláspontját. A tényállást

az elsőfokú bíróság állapította meg, amely alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú döntéstől eltérő jogértelmezés és bizonyítékértékelés mellett állapította meg az indítványozó felelősségét. Az indítványozó mindezek helyességét vitató álláspontját az Alkotmánybíróság már jelen végzés [19]–[23] bekezdései alatt értékelte. Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az indítványozó nem adta indokát annak, hogy a felülvizsgálati eljárás szerinte korlátozott jellege és a szóbeli érvelés lehetőségének hiánya milyen kihatással lehetett a kúriai döntés érdemére. A Kúria részletesen vizsgálta a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat és kimerítő indokolást adott arra nézve, hogy miért értett egyet a jogerős döntéssel. Ekként nem merült fel arra vonatkozó kétség, hogy a felülvizsgálati eljárás során sérült volna az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga.

[27] Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

[28] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére azt visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1302/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3081/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény 14. § (3) bekezdése, valamint a Kúria Pfv.II.21.258/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó vadásztársaság jogi képviselője (dr. Gatter László ügyvéd) útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja alapján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és – tartalmilag – a 27. §-a szerint a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 14. § (3) bekezdése, valamint a Kaposvári Törvényszék 20.P.20.469/2018/14. számú végzése, a Pécsi Ítéltábla Pkf.V.25.049/2019/2. számú végzése, valamint a Kúria Pfv.II.21.258/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó vadásztársaság (felperes) 2007-től tíz éves üzemtervi időszakban haszonbérelője volt a 14-355350-405 kódszámú vadászterületre (továbbiakban: vadászterület) vonatkozó vadászati jognak. A vadászterület földtulajdonosi közössége (I. rendű alperes) a 2016. szeptember 13-án tartott földtulajdonosi gyűlésen hozott határozatával kizárta az indítványozó előhaszonbérleti jogát és egy másik vadásztársaságot (II. rendű alperes) jelölt ki új haszonbérelőnek, akivel 2017. március 1. napjától 2037. február 28-ig terjedő időszakra haszonbérleti szerződést kötött. Az indítványozó a határozat érvénytelensége és vele szembeni hatálytalanságának megállapítása iránt pert indított. Kérte többek között annak megállapítását is, hogy a szerződés közötté és I. rendű alperes között jött létre.
- [4] Az első fokon eljáró Kaposvári Törvényszék 2019. január 30-án kelt 20.P.20.469/2018/14. számú végzésével a pert a földtulajdonosi határozat érvénytelenségére és hatálytalanságára irányuló kereseti kérelmet az indítványozó perindítási jogosultsága hiánya miatt megszüntette.
- [5] A végzés indokolása szerint a Vtv. 14. § (3) bekezdése speciális rendelkezést tartalmaz, amely szerint a földtulajdonosi határozat megtámadása iránt az azzal egyet nem értő, kisebbségben maradt földtulajdonosok jogosultak pert indítani, ugyanakkor az indítványozó nem tartozik e körbe.
- [6] A másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla 2019. május 23-án kelt Pkf.V.25.049/2019/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését, a tényállás kiegészítése mellett, helybenhagyta. Az ítéltábla rámutatott, hogy a fellebbezésben felhívott Vtv. 16. § (4) bekezdése a földtulajdonosi határozatok megtámadására a nem földtulajdonos indítványozónak semmilyen jogcímen nem biztosít perindítási jogot, az előhaszonbérlettel kapcsolatos jogait az arra jogosult a Polgári Törvénykönyv előhaszonbérletre vonatkozó rendelkezései alapján érvényesítheti.
- [7] A jogerős végzéssel szemben az indítványozó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (1) bekezdés a) és b) pontja vonatkozásában kérte a felülvizsgálat engedélyezését, a Kúria azonban a felülvizsgálatot a Pp. 411. § (1) bekezdése alapján megtagadta.

- [8] 2.2. Az indítványozó az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdésére és 28. cikkére hivatkozva 2020. június 15-én terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra való felhívás keretében jelezte az indítványozónak, hogy panasza hiányos, nélkülözi a kellő, alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást, továbbá emlékeztette arra, hogy az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése és 28. cikke nem tartalmaz számára Alaptörvényben biztosított jogot, azokra alkotmányjogi panaszt nem alapíthat. Az indítványozó 2020. október 6-án érkezett indítvány-kiegészítésben a fentiek tudomásulvétele mellett módosította panaszát és vélt alapjogséreleme alapjaként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg.
- [9] Az indítvány-kiegészítésben előadott érvelése szerint amennyiben a Vtv. 14. § (3) bekezdése alapján csak a földtulajdonos támadhatja meg a vadászati földtulajdonosi gyűlésen hozott határozatot, akkor e jogszabályhely vagy annak értelmezése kizárja a haszonbérő perleési lehetőségét, még a vele szemben hozott határozattal szemben is. Álláspontja szerint mivel a Vtv. nem tartalmaz egyéb olyan rendelkezést, amely alapján az előhaszonbérletre jogosult vadásztársaság a kizárását tartalmazó földtulajdonosi határozatot megtámadhatná, a bírói döntések és a hivatkozott jogszabályi rendelkezés ellentétes a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal. Érvelése szerint az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése és 28. cikke alapján az igazságszolgáltatás eredménye nem lehet az, hogy tisztességtelen magatartás jogszerzést eredményezzen.
- [10] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [11] Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó rendelkezéseket, a támasztott jogszabályi rendelkezést és a sérelmezett bírói végzéseket. Az indítványozó a bírói döntések alapjául szolgáló eljárás felperese volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [12] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdés, 25. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], amelyekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá.
- [13] Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése, valamint a 28. cikke nem tekinthető az indítványozó olyan Alaptörvényben biztosított jogának, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [12/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [41]].
- [14] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés vagy bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezésével.
- [15] Ezen feltétel teljesülése kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza, illetve annak kiegészítése tartalmaz ugyan jogirodalmi hivatkozásokat, illetve bizonyos, az alapeljárásban is előadott szakjogi érveket, azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés állított sérelme vonatkozásában alkotmányjogilag is értékelhető indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd: 3201/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].
- [16] 4. A fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdésére visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyet

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1370/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3082/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.777/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Kfv.IV.37.777/2019/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.30.293/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] A Kormány 2013-ban pályázati felhívást tett közzé a felszámolói névjegyzék megújítására. A pályázaton az indítványozó jogelődje, aki maga is felszámoló szervezetként működött, is indult. A pályázatot az elbírálási határidő lejárta előtt néhány nappal visszavonták, és helyette a Kormány a Hivatalos Értesítő 2013. április 15. napján megjelent 2013. évi 16. számában a csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény 27/A. § (2) bekezdése, valamint a felszámolók névjegyzékéről szóló 114/2006. (V. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Fnj. rendelet) 3. §-a alapján új felszámolói névjegyzékbe történő felvételre nyilvános pályázatot (a továbbiakban: pályázat vagy pályázati felhívás) tett közzé. Az indítványozó jogelődje az új pályázaton is indult. Az Fnj. rendelet 4. § (1) bekezdése szerinti nyilvántartó szerv (a továbbiakban: alperes) megismételt eljárásban, a 2016. július 26. napján kelt, FNVH/6685-5/2016-NFM számú határozatával (a továbbiakban: alperesi határozat) megállapította, hogy az csak 133 pontot ér, a felszámolói névjegyzékbe történő felvételhez szükséges minimális ponthatárt nem érte el, ezért az új felszámolói névjegyzékbe való felvételére irányuló kérelmet elutasította.
- [4] Az indítványozó keresettel élt az alperesi határozattal szemben. A bíróság megismételt eljárásban hozott 15.K.30.293/2019/5. számú, 2019. március 26-án kelt ítéletével a keresetet elutasította. A pontszámítás egyes elemei körében a bíróság megvizsgálta az indítványozó által sérelmezett pontszámítás jogszerűségét. Megállapította, hogy az alperes határozata az értékelés egyes pontok körében az indokolás és a mérlegelés szempontjainak hiányosságai miatt a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (1) bekezdés ea) és ec) pontjaiba és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339/B. §-ba ütközik. Ez a jogsértés azonban az ügy érdemi elbírálására kihatással nem bír, mivel az alperes három értékelési szempont vonatkozásában a maximálishoz képest 1-1, azaz összesen 3 pont levonással sújtotta az indítványozót, amely pontok megadása esetén sem érné el a felperesi pályázat pontszáma (133+3=136 pont) a névjegyzékbe való felvételhez szükséges 144 pontot. Ezenfelül a bíróság nézete szerint jogszerűnek tekinthető az alperes azon értékelése, hogy a szakmai tervet az üzleti tervekkel szemben támasztott formai-tartalmi követelmények mentén, a határozatban felsorolt közgazdasági módszerekkel vizsgálta. Az alperes ezen értékelési elem körében az indítványozó szakmai tervét részletesen elemezte, okszerű és megalapozott indokolást adott, melyből kitűnik, hogy milyen mérlegelési folyamat vezetett ahhoz, hogy az indítványozó az elérhető 30 pontból 12 pontot szerzett. Ennek okán ezen indokolás megfelel a Pp. 339/B. §-ának. Mivel a határozat kizárólag az ügy érdemére ki nem ható eljárási okból jogszabálysértő, ezért a bíróság a keresetet elutasította.
- [5] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria alkotmányjogi panasszal támadott Kfv.IV.37.777/2019/6. számú, 2020. május 12-én kelt ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria utalt a hasonló tárgyú ügyekben kialakult gyakorlatára, amely szerint az új felszámolói névjegyzékbe történő felvételről szóló döntés az alperes hatáskörébe tartozik, amelyet mérlegelési

jogkörében hoz meg. Az alperes a feltárt tényállás alapján mérlegelési jogkörében rendelhet pontszámot a pályázati felhívásban meghatározott egyes szempontokhoz (Kfv.III.37.549/2017/16.). Így tehát a nyilvántartásba vételi eljárást lefolytató szervre, azaz jelen ügy alperesére hárult az olyan súlypontrendszer kidolgozása, mely biztosítja a Ket. szerinti eljárásban az egységes értékelési rendszer alkalmazása révén az átlátható, tisztességes ügyintézés és a Pp. 339/B. §-ának megfelelő tartalmú határozat meghozatalát (Kfv.IV.37.947/2017/7.). Jelen ügyre vonatkozóan mindebből az következik, hogy vizsgálható az eljárási szabályok betartása, a mérlegelés okszerűsége, a szempontok egységes alkalmazása, az önkényesség kizárása. Megállapítható, ha a szempontok kialakítása és alkalmazása nem sérti ezeket az alapvető elveket, továbbá a mérlegelés jogszerűségére vonatkozó meghatározott kritériumokat (eljárási szabályok betartását, okszerűséget, az alkalmazás egységességét), akkor külön jogszabályi rendelkezés nélkül a bíróságok részéről a döntés megkérdőjelezésének nincs alapja. A Kúriának sincs olyan hatásköre, ami alapján a szakmai terv és az üzleti terv viszonyának értékelését a felszámolói névjegyzékbe vétel elbírálásának szempontjaként a célszerűség alapján mérlegre tehetné, ha annak alkalmazásával az alapvető követelmények nem sérültek, illetve erre vonatkozóan bizonyítékok nem merültek fel. A Kúria mindezek alapján az alperes határozatát a közigazgatási szerv mérlegelési körébe tartozóan jogszerűnek értékelte, ezért a jogerős ítéletet a Kúria a hatályában fenntartotta.

- [6] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére hivatkozva állította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a közigazgatási hatóság és a bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, mert felszámoló szervezetként korábban rendelkezett a tevékenység végzésére jogosító „engedélyes javakkal”, amely jogosultságok az alkotmányos tulajdonvédelem köré tartoznak. A felszámolói névjegyzék megújítására szóló pályázati eljárásban az indítványozó szerint nem garantálták a tisztességes eljárást, ezért sérült a tulajdonhoz való joga, amely a jövedelemszerző tevékenységből történő kiesését eredményezte.
- [8] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megsértését alátámasztó indítványelemek két csoportba sorolhatóak: a) egyrészt magához a pályázati felhíváshoz kapcsolódóak, mert a felszámolói névjegyzék megújításáról szóló első pályázati felhívást visszavonták, az új pályázati felhívás nem határozott meg fix pontrendszert, túl nagy jelentőséget tulajdonított a szubjektív szempontoknak, s így az értékelés teljesen ellenőrizhetetlen, a bíráló bizottság és a közigazgatási hatóság közötti feladatmegosztás rendezetlen, ez eleve veszélyeztette a pártatlan eljárás lehetőségét; b) másrészt az indítványozó szerint az alperesi határozatnak nincs valódi indokolása, ezáltal az indokolt döntéshez való joga sérült.
- [9] Az indítvány szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az okozza, hogy a Kúria döntéséből sem állapíthatók meg a szubjektív pontszámok mérlegelésében szerepet játszó szempontok, ezáltal nem határozható meg, hogy mi volt az a mérce, amihez képest „ez az eredmény” jött ki, vagyis nem ellenőrizhető, hogy a hatóság döntése megfelel-e a Ket. 72. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt követelménynek. Hiányzik ugyanazon szubjektív pontok közös mércéje, illetve nem állapítható meg, volt-e ilyen közös értékelési pont. A bíróság döntése sem tartalmaz érdemi indokolást, az indítványozó nem kapott választ a felvetéseire.
- [10] Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a jogorvoslat kiüresedett, formális volt, így eleve nem is vezethetett eredményre. A keretszám feltöltésével az új névjegyzék már azt megelőzően kialakult, hogy a jogorvoslatok elbírálására sor került volna, a pályázaton nem nyert jogalanyok törlése a bírósági felülvizsgálat lezárta előtt megtörtént.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [12] Az indítványozó a Kúria Kfv.IV.37.777/2019/6. számú ítélete ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban alperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére. Az indítvány ekképpen megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének.

- [13] A panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított azon része, mely az első pályázat visszavonásával, a pályázatban megfogalmazott feltételrendszerrel, a döntéshozatal módjával, magával a pályázat kiírásával kapcsolatos {Indokolás [8] a) pont}, nem volt az alapeljárás tárgya. Ebből következően ezen indítványelem nem képezheti a jelen eljárás tárgyát sem.
- [14] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [15] 5.1. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismérvei mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben, a tulajdoni várományokat védi. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint önmagában a gazdasági vagy rendszeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]}. Önmagában a hosszabb vagy határozatlan időre szóló működési engedély alapján végzett gazdasági tevékenység és az abból származó rendszeres jövedelem nem jelenti egyúttal, hogy az adott gazdasági tevékenység megszerzett tulajdonnak vagy alkotmányosan védett tulajdoni várománynak tekinthető {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [19] és [24]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a felszámoló jogállás meghatározott időre illeti meg a felszámoló szervezetet, hétévenként új névjegyzék felállításra kell pályázatot kiírni [Fnj. rendelet 3. § (1) bekezdés]. A felhívott alkotmánybírósági gyakorlat értelmében tehát önmagában a hétévente megszűnő és csak eredményes pályázattal megújítható felszámoló státusz, illetőleg az ebből eredő, időben behatárolt jogállásból származó rendszeres jövedelem és nyereség, nem jelenti egyúttal, hogy ezen tevékenység megszerzett tulajdonként vagy tulajdoni jogból fakadó várományként lenne értékelhető.
- [17] 5.2. Az indokolás hiányával összefüggésben, a XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított indítványelemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjog-sértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. A jelen esetben nem merült fel annak a kételye, hogy a közigazgatási döntés alapjog-sértő volna. Megállapítható, hogy a döntést hozó hatóság határozatát részletesen megindokolta, a jogerős bírói döntés a határozatban szereplő érvekkel kimerítően foglalkozott, s ekképpen jutott a hatósággal azonos következtetésre.
- [18] 5.3. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét részben a mérlegelési szempontok és azok értékelésének hiányával, ezáltal a Ket. téves értelmezésével indokolta. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ítélkező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, és ezért nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {pl. 3052/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [11]}. Mérlegelési jogkörben hozott határozat esetén a mérlegelésben szerepet játszó szempontok és tények, valamint ezek alapjául elfogadott bizonyítékok kétségtelenül a megállapított tényállás részét képezik, ezért az Alkotmánybíróság értékelése szerint az indítvány a Kúria döntésének felülbírálatára irányult, s lényegében olyan, a bíróság jogértelmezési szabadságához tartozó kérdéseket vitat, melyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {3236/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}.

- [19] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó a jogerős bírói döntés érdemi indokolásának hiányára is hivatkozott. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő jogra vonatkozó indítvány elemhez kapcsolódóan a következőket állapította meg. A jogerős döntés álláspontját részletesen indokolva számot adott az indítványozó által vitatott körben a mérlegelési szempontokról és azok értékeléséről. A Kúria a felülvizsgálati kérelem kereteihez kötve kellő részletezettséggel értékelte az ott felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a jogerős döntést hatályában fenntartja.
- [21] 5.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggő indítványelemmel, az „üres, formailag sem teljesező” jogorvoslat kifogásával összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint „[a] jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A jogorvoslathoz való jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]}. Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben rámutat, hogy a jogsérelem orvosolhatósága az eljárás egészét vizsgálva biztosított volt, hiszen az indítványozó mind az előzményi eljárásban, mind az alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban a jogerős határozatok ellen keresettel, bírói úton igénybe vehető jogorvoslattal élhetett. Az indítványozó nem volt elzárva attól sem, hogy a jogerős döntés ellen rendkívüli perorvoslattal, felülvizsgálattal éljen. Mindezt bizonyítja, hogy az indítványozó az eljárás során élt is a jogorvoslati lehetőségeivel.
- [22] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére, azt visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1535/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3083/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.38.204/2019/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Kfv.II.38.204/2019/5. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 30.K.30.446/2019/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalkozhatók össze.
- [3] A Hivatalos Értesítő 2013. április 15-én megjelent számában a Kormány által az új felszámolói névjegyzékbe történő felvételre meghirdetett nyilvános pályázatra az indítványozó, aki maga is felszámoló szervezetként működött, pályázatot nyújtott be.
- [4] A Felszámolók Névjegyzékét Vezető Hatóság (továbbiakban: alperes) 2016. július 26. napján kelt, FNVH/6674-3/201-NFM számú – megismételt eljárásban hozott – határozatával az indítványozó új felszámolói névjegyzékbe való felvételre irányuló kérelmét elutasította. Megállapította, hogy az indítványozó pályázata a felvételhez szükséges 144 pontot nem érte el. Az indítványozó a határozat bírósági felülvizsgálata iránt pert indított, az alperes határozatának hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte.
- [5] A bíróság a megismételt eljárásban 2019. május 29. napján kelt, 30.K.30.446/2019/10. szám alatt hozott ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Indokolásában rámutatott arra, hogy a Kúria korábbi végzésében foglalt iránymutatása alapján arról kellett állást foglalnia, hogy az alperes az egyes részpontszámokat jogszerűen állapította-e meg. Leszögezte, hogy e körben az alperes határozatának a pályázati felhívás 3. a) pontjára vonatkozó formai-tartalmi szempontokat nem kellett vizsgálnia, mivel az a megismételt eljárás eredményeként nem volt módosítható. Ugyanakkor a pályázati felhívás 3. b) pontja tekintetében vizsgálta a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 72. § (1) bekezdés ec) pontjának és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 339/B. §-ának történő megfelelést. Hangsúlyozta, hogy sem az alapeljárásban, sem a megismételt eljárásban a pályázati kiírás megfelelését nem értékelhette. Kifejtette, hogy az alperes a megismételt eljárás során a Ket. alapelvi rendelkezéseit sem sértette meg, mert jogosult volt eltérni az alapeljárás pontszámaitól és részpontszámokat rendelni az adott pályázathoz. A bíróság pontról-pontra vizsgálta az indítványozó által sérelmezett pályázati szempontokat és az alperes által megállapított egyes részpontszámok indokolása körében leszögezte, hogy azok okszerűek, azokból a mérlegelési szempontok megállapíthatóak.
- [6] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria alkotmányjogi panasszal támadott Kfv.II.38.204/2019/5. számú, 2020. június 3-án kelt döntésével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria döntése szerint az indítványozó felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott az alperes mérlegelési jogosultságának hiányára, ugyanis ezt a kérdést a 33/2014. (XI. 7.) AB határozat (továbbiakban: Abh.) eldöntötte. Az Abh. [47] bekezdésében azt is kiemelte, hogy a felszámolók névjegyzékéről szóló 114/2006. (V. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Fnj. rendelet) 3. § (6) bekezdés d) pont *da)–di*) alpontjai, valamint a 3. § (8) és (8a) bekezdései határozzák meg a pályázati követelményeket, részletezik, hogy a pályázatok elbírálásánál milyen feltételeket kell vizsgálni. Az Fnj. rendeletben meghatározott feltételek garanciát jelentenek a pályázók számára. Az Abh. nyomán megállapítható, hogy az alperes az értékelő bizottság által elé tárt pontokhoz nincs kötve, attól eltérő döntésre is juthat, azonban a döntését minden esetben indokolni köte-

les. Az indítványozó érvelésével szemben az elsőfokú bíróság az egyes pontokban megjelölt kritériumok pontszámait és a vitatott tételeket részletesen megindokolta.

- [7] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére hivatkozva állította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a közigazgatási hatóság és a bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, mert felszámoló szervezetként korábban rendelkezett a tevékenység végzésére jogosító „engedélyes javakkal”, amely jogosultságok az alkotmányos tulajdonvédelem körébe tartoznak. A felszámolói névjegyzék megújítására szóló pályázati eljárásban az indítványozó szerint nem garantálták a tisztességes eljárást, ezért sérült a tulajdonhoz való joga, amely a jövedelemszerző tevékenységből történő kiesését eredményezte.
- [9] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megsértését alátámasztó indítványelemek két csoportba sorolhatóak: a) egyrészt magához a pályázati felhíváshoz kapcsolódóak, mert a felszámolói névjegyzék megújításáról szóló első pályázati felhívást visszavonták, az új pályázati felhívás nem határozott meg fix pontrendszert, túl nagy jelentőséget tulajdonított a szubjektív szempontoknak, s így az értékelés teljesen ellenőrizhetetlen, a bíráló bizottság és a közigazgatási hatóság közötti feladatmegosztás rendezetlen, ez eleve veszélyeztette a pártatlan eljárás lehetőségét; b) másrészt az indítványozó szerint az alperesi határozatnak nincs valódi indokolása, ezáltal az indokolt döntéshez való joga sérült.
- [10] Az indítvány szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az okozza, hogy a Kúria döntéséből sem állapíthatók meg a szubjektív pontszámok mérlegelésében szerepet játszó szempontok, ezáltal nem határozható meg, hogy mi volt az a mérce, amihez képest „ez az eredmény” jött ki, vagyis nem ellenőrizhető, hogy az alperes döntése megfelel-e a Ket. 72. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt követelménynek. Hiányzik ugyanazon szubjektív pontok közös mércéje, illetve nem állapítható meg, volt-e ilyen közös értékelési pont. A bíróság döntése sem tartalmaz érdemi indokolást, az indítványozó nem kapott választ a felvetéseire.
- [11] Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a jogorvoslat kiüresedett, formális volt, így eleve nem is vezethetett eredményre. A keretszám feltöltésével az új névjegyzék már azt megelőzően kialakult, hogy a jogorvoslatok elbírálására sor került volna, a pályázaton nem nyert jogalanyok törlése a bírósági felülvizsgálat lezárta előtt megtörtént.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [13] Az indítványozó a Kúria Kfv.II.38.204/2019/5. számú ítélete ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére. Az indítvány ekképpen megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének.
- [14] A panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított azon része, mely az első pályázat visszavonásával, a pályázatban megfogalmazott feltételrendszerrel, a döntéshozatal módjával, magával a pályázat kiírásával kapcsolatos {Indokolás [9] a) pont}, nem volt az alapeljárás tárgya. Ebből következően ezen indítványelem nem képezheti a jelen eljárás tárgyát sem.
- [15] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [16] 5.1. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismérvei mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint önmagában a gazdasági vagy rend-

szeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]}. Önmagában a hosszabb vagy határozatlan időre szóló működési engedély alapján végzett gazdasági tevékenység és az abból származó rendszeres jövedelem nem jelenti egyúttal, hogy az adott gazdasági tevékenység megszerzett tulajdonnak vagy alkotmányosan védett tulajdoni várománynak tekinthető {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [20] és [24]}.

- [17] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a felszámolói jogállás meghatározott időre illeti meg a felszámoló szervezetet, hétévenként új névjegyzék felállításra kell pályázatot kiírni [Fnj. rendelet 3. § (1) bekezdés]. A felhívott alkotmánybírósági gyakorlat értelmében tehát önmagában a hétévente megszűnő és csak eredményes pályázattal megújítható felszámolói státusz, illetőleg az ebből eredő, időben behatárolt jogállásból származó rendszeres jövedelem és nyereség, nem jelenti egyúttal, hogy ezen tevékenység megszerzett tulajdonként vagy tulajdoni jogból fakadó várományként lenne értékelhető.
- [18] 5.2. Az indokolás hiányával összefüggésben, a XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított indítványelemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjog-sértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. Megállapítható, hogy a döntést hozó alperes határozatát részletesen megindokolta, a jogerős bírói döntés a határozatban szereplő érvekkel kimerítően foglalkozott, s ekképpen jutott az alperessel azonos következtetésre.
- [19] 5.3. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a mérlegelési szempontok és azok értékelésének hiányával, ezáltal a Ket. téves értelmezésével indokolta. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ítélkező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, és ezért nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {pl. 3052/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [11]}. Mérlegelési jogkörben hozott határozat esetén a mérlegelésben szerepet játszó szempontok és tények, valamint ezek alapjául elfogadott bizonyítékok kétségtelenül a megállapított tényállás részét képezik, ezért az Alkotmánybíróság értékelése szerint az indítvány a Kúria döntésének felülbírálatára irányult, s lényegében olyan, a bíróság jogértelmezési szabadságához tartozó kérdéseket vitat, melyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {3236/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [20] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó a jogerős bírói döntés érdemi indokolásának hiányára is hivatkozott. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatát a konkrét ügyre vonatkoztatva a következőket állapította meg. A jogerős döntés álláspontját részletesen indokolva számot adott az indítványozó által vitatott körben a mérlegelési szempontokról és azok értékeléséről. A Kúria a felülvizsgálati kérelem kereteihez kötve kellő részletezettséggel értékelte az ott felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a jogerős döntést hatályában fenntartja.

- [22] 5.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggő indítványelemmel, az „üres, formailag sem teljesülő” jogorvoslat kifogásával összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint „[a] jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A jogorvoslathoz való jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]}. Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben rámutat, hogy a jogsérelem orvosolhatósága az eljárás egészét vizsgálva biztosított volt, hiszen az indítványozó mind az előzményi eljárásban, mind az alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban a jogerős határozatok ellen keresettel, bírói úton igénybe vehető jogorvoslattal élhetett. Az indítványozó nem volt elzárva attól sem, hogy a jogerős döntés ellen rendkívüli perorvoslattal, felülvizsgálattal éljen. Mindezt bizonyítja, hogy az indítványozó az eljárás során élt is a jogorvoslati lehetőségeivel.
- [23] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére, azt visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1591/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3084/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.942/2019/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria Kfv.IV.37.942/2019/6. számú ítélete, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 30.K.34.117/2018/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panaszban foglaltak az alábbiak szerint foglalkozhatók össze.
- [3] A Kormány a csőd eljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 27/A. § (2) bekezdése, valamint a felszámolók névjegyzékéről szóló 114/2006. (V. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 3. § alapján nyilvános pályázatot tett közé az új felszámolói névjegyzékbe történő felvételre. Az indítványozó, aki maga is felszámoló szervezetként működött, a névjegyzékbe történő felvétel iránt pályázatot nyújtott be.
- [4] A Felszámolók Névjegyzékét Vezető Hatóság (a továbbiakban: alperes) megismételt eljárásban a 2016. július 26. napján kelt, FNVH/6700-3/2016-NFM számú határozatával megállapította, hogy az indítványozónak az új felszámolói névjegyzékbe való felvételre érkezett pályázata 136 pontot ért el. Arra figyelemmel, hogy a pályázat az értékelések során kialakult alsó ponthatárt – 144 pontot – nem érte el, az indítványozó új felszámolói névjegyzékbe történő felvételre irányuló kérelmét elutasította. Az indítványozó az alperes határozatával szemben keresetet terjesztett elő.
- [5] A bíróság a megismételt eljárásban hozott 30.K.34.117/2018/9. számú, 2019. május 17-én kelt ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság kiemelte, hogy a pályázati szempontrendszer a Korm. rendeletben, illetve a pályázati felhívásban került rögzítésre. Az alperes az eljárása során új szempontrendszert nem dolgozott ki, ugyanakkor jogosult volt az egyes pályázati szempontokhoz részpontoszámot rendelni. Az alperes az alapügyben hozott ítélet iránymutatásának megfelelően járt el, amikor a pályázat egyes pontjait külön-külön pontozva határozta meg az indítványozó által elért összpontoszámot. Az alperes által megállapított egyes részpontoszámok határozati indokolása a bíróság szerint okszerű, abban a mérlegelési szempontok megállapíthatóak és világosak. A bíróság rögzítette, hogy az alperes a megismételt eljárásban az alapítéletben foglalt iránymutatásnak eleget tett, az indítványozó által a keresetében kifogásoltak alapján az alperes pontoszámot megállapító határozata nem jogszabálysértő.
- [6] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. A Kúria alkotmányjogi panasszal támadott Kfv.IV.37.942/2019/6. számú, 2020. május 26-án kelt ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét a hatályában fenntartotta. A felülvizsgálati döntés szerint az alperesnek a megismételt pályázati eljárása tekintetében a Kúria új eljárásra szóló iránymutatása keretei között kellett eljárni, illetőleg a bíróságnak az eljárás törvényességét értékelnie. A bíróság mindezek alapján az indítványozónak a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) alapvető rendelkezéseinek megsértésére vonatkozó kifogását nem találta megalapozottnak. Eképpen a törvény előtti egyenlőség, az indokolatlan különbségtétel, valamint a vonatkozó tények figyelembevétele kapcsán az alperes nem követett el jogszabálysértést.
- [7] A pontoszámok tekintetében az indítványozó az alperes bizonyítását hiányolta, ezzel összefüggésben Kúria utalt a hasonló tárgyú ügyekben kialakult gyakorlatára, amely szerint az új felszámolói névjegyzékbe történő felvétel iránti döntés az alperes hatáskörébe tartozik, amelyet mérlegelési jogkörében hoz meg. Az alperes a feltárt

tényállás alapján mérlegelési jogkörében rendelhet pontszámot a pályázati felhívásban meghatározott egyes szempontokhoz (Kfv.III.37.549/2017/16.). Így tehát a nyilvántartásba vételi eljárást lefolytató szervre, azaz az alperesre hárult az olyan súlypontrendszer kidolgozása, mely biztosítja a Ket. szerinti eljárásban az egységes értékelési rendszer alkalmazása révén az átlátható, tisztességes ügyintézés és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 339/B. §-ának megfelelő tartalmú határozat meghozatalát (Kfv.IV.37.947/2017/7.). A konkrét ügyre vonatkozóan mindebből az következik, hogy a közigazgatási szerv mérlegelésének felülvizsgálatakor vizsgálható az eljárási szabályok betartása, a mérlegelés okszerűsége, a szempontok egységes alkalmazása, az önkényesség kizárása.

- [8] A Kúria szerint az indítványozó ezekre vonatkozóan állításait nem támasztotta alá konkrét bizonyítékokkal. A pontozási rendszer alperes általi kialakításának indítványozói vitatása kapcsán a bíróság szerint az alperes eljárása nem önkényes, a szempontrendszer egyes elemeinek súlyát, az egyes elemek körében értékelendő kritériumokat, az egyes elemekre adható pontokat jogszerűen szabta meg. A Kúria mindezek alapján az alperes határozatát a közigazgatási szerv mérlegelési körébe tartozóan összességében jogszerűnek értékelte.
- [9] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésére, XXIV. cikk (1) bekezdésére, és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésére hivatkozva állította a támadott ítélet alaptörvény-ellenességét.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a közigazgatási hatóság és a bíróságok döntései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát, mert felszámoló szervezetként korábban rendelkezett a tevékenység végzésére jogosító „engedélyes javakkal”, amely jogosultságok az alkotmányos tulajdonvédelem körébe tartoznak. A felszámolói névjegyzék megújítására szóló pályázati eljárásban az indítványozó szerint nem garantálták a tisztességes eljárást, ezért sérült a tulajdonhoz való joga, amely a jövedelemszerző tevékenységből történő kiesését eredményezte.
- [11] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog megsértését alátámasztó indítványelemek két csoportba sorolhatóak: a) egyrészt magához a pályázati felhíváshoz kapcsolódóak, mert a felszámolói névjegyzék megújításáról szóló első pályázati felhívást visszavonták, az új pályázati felhívás nem határozott meg fix pontrendszert, túl nagy jelentőséget tulajdonított a szubjektív szempontoknak, s így az értékelés teljesen ellenőrizhetetlen, a bíráló bizottság és a közigazgatási hatóság közötti feladatmegosztás rendezetlen, ez eleve veszélyeztette a pártatlan eljárás lehetőségét; b) másrészt az indítványozó szerint az alperesi határozatnak nincs valódi indokolása, ezáltal az indokolt döntéshez való joga sérült.
- [12] Az indítvány szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az okozza, hogy a Kúria döntéséből sem állapíthatók meg a szubjektív pontszámok mérlegelésében szerepet játszó szempontok, ezáltal nem határozható meg, hogy mi volt az a mérce, amihez képest „ez az eredmény” jött ki, vagyis nem ellenőrizhető, hogy a hatóság döntése megfelel-e a Ket. 72. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt követelménynek. Hiányzik ugyanazon szubjektív pontok közös mércéje, illetve nem állapítható meg, volt-e ilyen közös értékelési pont. A bíróság döntése sem tartalmaz érdemi indokolást, az indítványozó nem kapott választ a felvetéseire.
- [13] Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a jogorvoslat kiüresedett, formális volt, így eleve nem is vezethetett eredményre. A keretszám feltöltésével az új névjegyzék már azt megelőzően kialakult, hogy a jogorvoslatok elbírálására sor került volna, a pályázaton nem nyert jogalanyok törlése a bírósági felülvizsgálat lezárta előtt megtörtént.
- [14] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek megfelel-e.
- [15] Az indítványozó a Kúria Kfv.IV.37.942/2019/6. számú ítélete ellen az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. A bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban alperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Megjelölte az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezéseket, a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett és indokolt kérelmet terjesztett elő annak megsemmisítésére. Az indítvány ekképpen megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének.
- [16] A panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított azon része, mely az első pályázat visszavonásával, a pályázatban megfogalmazott feltételrendszerrel, a döntéshozatal módjával, magával a pályázat kiírásával kapcsolatos {Indokolás [11] a) pont}, nem volt az alapeljárás tárgya. Ebből következően ezen indítványelem nem képezheti a jelen eljárás tárgyát sem.

- [17] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [18] 5.1. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint a tulajdon alkotmányjogi oltalma az értékgarancia és a közérdekű korlátozás ismerve mentén elsősorban az állam közhatalmi beavatkozásaival szemben nyújt védelmet. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben, a tulajdoni várományokat védi. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint önmagában a gazdasági vagy rendszeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]}. Önmagában a hosszabb vagy határozatlan időre szóló működési engedély alapján végzett gazdasági tevékenység és az abból származó rendszeres jövedelem nem jelenti egyúttal, hogy az adott gazdasági tevékenység megszerzett tulajdonnak vagy alkotmányosan védett tulajdoni várománynak tekinthető {3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [20] és [24]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a felszámolói jogállás meghatározott időre illeti meg a felszámoló szervezetet, hétévenként új névjegyzék felállításra kell pályázatot kiírni [Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés]. A felhívott alkotmánybírósági gyakorlat értelmében tehát önmagában a hétévente megszűnő és csak eredményes pályázattal megújítható felszámoló stáusz, illetőleg az ebből eredő, időben behatárolt jogállásból származó rendszeres jövedelem és nyereség, nem jelenti egyúttal, hogy ezen tevékenység megszerzett tulajdonként vagy tulajdoni jogból fakadó várományként lenne értékelhető.
- [20] 5.2. Az indokolás hiányával összefüggésben, a XXIV. cikk (1) bekezdésére alapított indítványelemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy gyakorlata szerint a bíróság csak akkor sérti meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt jogosultságot, ha a közigazgatási döntés alapjog-sértő voltát a felülvizsgálati eljárásban a bíróság elmulasztotta felismerni {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}. Megállapítható, hogy a döntést hozó hatóság határozatát részletesen megindokolta, a jogerős bírói döntés a határozatban szereplő érvekkel kimerítően foglalkozott, s ekképpen jutott a hatósággal azonos következtetésre.
- [21] 5.3. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét a mérlegelési szempontok és azok értékelésének hiányával, ezáltal a Ket. téves értelmezésével indokolta. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ítélkező bíróság jogértelmezési szabadságához tartozik, és ezért nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {pl. 3052/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [11]}. Mérlegelési jogkörben hozott határozat esetén a mérlegelésben szerepet játszó szempontok és tények, valamint ezek alapjául elfogadott bizonyítékok kétségtelenül a megállapított tényállás részét képezik, ezért az Alkotmánybíróság értékelése szerint az indítvány a Kúria döntésének felülbírálatára irányult, s lényegében olyan, a bíróság jogértelmezési szabadságához tartozó kérdéseket vitat, melyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {3236/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [22] A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó a jogerős bírói döntés érdemi indokolásának hiányára is hivatkozott. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érde-

me szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.

- [23] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatát a konkrét ügyre vonatkoztatva a következőket állapította meg. A jogerős döntés álláspontját részletesen indokolva számot adott az indítványozó által vitatott körben a mérlegelési szempontokról és azok értékeléséről. A Kúria a felülvizsgálati kérelem kereteihez kötve kellő részletezettséggel értékelt az ott felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a jogerős döntést hatályában fenntartja.
- [24] 5.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggő indítványelemmel, az „üres, formailag sem teljesülő” jogorvoslat kifogásával összefüggésben emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint „[a] jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A jogorvoslathoz való jog alapján a jogorvoslat ténylegességével összefüggő feltétlen követelmény, hogy az eljáró fórum az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassa és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja {17/2019. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [72]}. Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben rámutat, hogy a jogsérelem orvosolhatósága az eljárás egészét vizsgálva biztosított volt, hiszen az indítványozó mind az előzményi eljárásban, mind az alkotmányjogi panasszal érintett eljárásban a jogerős határozatok ellen keresettel, bírói úton igénybe vehető jogorvoslattal élhetett. Az indítványozó nem volt elzárva attól sem, hogy a jogerős döntés ellen rendkívüli perorvoslattal, felülvizsgálattal éljen. Mindezt bizonyítja, hogy az indítványozó az eljárás során élt is a jogorvoslati lehetőségeivel.
- [25] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére, azt visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1601/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3085/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉS

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.254/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője (dr. Szalay-Tóth Katalin ügyvéd, Z. Tóth Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2020. február 25-én meghozott Pfv.VI.20.254/2019/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntés ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] Az indítványozó előadta, hogy a Magyar Állam a tulajdonában álló, haszonbérleti jogviszonnyal terhelt szántóföldre nyilvános árverést követően a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Fftv.) 18. § (1) bekezdés e) és (4) bekezdés a) pontja alapján elővásárlásra jogosult perbeli II. rendű alperessel – mint haszonbérelővel – kötött adásvételi szerződést. Az indítványozó szintén elővásárlásra jogosult, az Fftv. 18. § (1) bekezdés c) és d), továbbá a (4) bekezdés b) pontja alapján, mely jogával élni is kívánt. Elfogadó nyilatkozatot tett, viszont – a nyilatkozat hiányossága miatt – az adásvételi szerződést nem vele kötötték meg.
- [3] Az indítványozó keresetet terjesztett elő, amelyben annak megállapítását kérte, hogy a létrejött adásvételi szerződés vele szemben hatálytalan, és a szerződés közte és az I. rendű alperes között jött létre. Ügyében megismételt eljárásra került sor, amelyben az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetének helyt adott, a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet pedig helybenhagyta.
- [4] A keresetnek helyt adó bíróságok érdemben vizsgálták az igényérvényesítésnek a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:223. § (2) bekezdése szerinti szubjektív határidejének megtartottságát és a hatálytalanság ténybeli megalapozottságát, és megállapították, hogy az I. rendű alperes megsértette az indítványozó Fftv. szerint gyakorolt elővásárlási jogát, amikor azt figyelmen kívül hagyva kötött a II. rendű alperessel adásvételi szerződést.
- [5] Az alperesek felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította, mert a jogsérelemről való tudomásszerzés időpontját az alsóbb fokú bíróságok által megállapított időponttól eltérően, korábbi dátumban jelölte meg, így ítélete szerint az indítványozó igényérvényesítése határidőn túl történt. Az alsóbb fokú bíróságok azt állapították meg, hogy nem volt igazolható, hogy az ingatlan-nyilvántartást vezető hatóság határozatát a felperes megkapta volna, így a felperes nem esett késedelembe a keresetlevél előterjesztésével, továbbá a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFA) 2016. július 18-án, illetve 2016. október 4-én kelt leveléből a felperes nem szerezhette hitelt érdemlő, kétséget kizáró tudomást arról, hogy az I. rendű alperes kivel kötött szerződést, illetve arról, hogy a felperesnek a pert kivel szemben kell megindítania, mivel több elővásárlásra jogosult is benyújthatott elfogadó nyilatkozatot. Ezzel szemben a Kúria ítéletében foglaltak szerint a tudomásszerzést a 2016. október 4-i keltezésű levél átvételétől kell számítani, mely a perben bizonyítást nyert. Így az igényérvényesítés határideje a levél átvételével megnyílt.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.VI.20.254/2019/9. számú ítélete megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó a pertörténet részletes bemutatását követően a bírói döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapította. Álláspontja szerint az alapjogsérelem abban áll, hogy a Kúria az igényérvényesítés kezdő időpontját egymással azonos jogi alap-

ból származó ügyekben, azonos tényállás mellett ellentétesen állapította meg, ami ezáltal a jogok rendeltetés-szerű gyakorlását nem teszi az állampolgárok számára egyértelművé, követhetővé. E körben a Kúria Pfv. VI.20.042/2018/12. számú ítéletére hivatkozott. Érvelése szerint amennyiben a Kúria a határidőt konzekvensen, a korábbi gyakorlatával azonos módon értelmezte volna, ellentétes tartalmú döntést kellett volna hoznia.

- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének lényegét abban jelölte meg, hogy a Kúria ugyanazon tanácsa egymással azonos jogi alapból származó ügyekben, azonos tényállás mellett eltérő döntéseket hozott, amely sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogot.
- [9] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}. Mindezek oka, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban garantált jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Erre figyelemmel a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3220/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben rámutat, hogy annak megítélése, hogy a Fftv. alapján fennálló elővásárlási jogában megsértett jogosultnak a szerződés hatálytalanságából eredő igényérvényesítésére előírt – a Ptk. 6:223. § (2) bekezdésben megszabott harminc napos – határidő mikor nyílik meg, olyan szakjogi kérdésnek minősül, melynek megítélése nem az Alkotmánybíróság, hanem az ügyben eljáró rendes bíróságok hatáskörébe tartozik {hasonlóan: 3482/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [11] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a Kúria hatáskörébe tartozik a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása, és az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárás során sem vonhatja el a Kúria hatáskörébe utalt jogegységessítő feladatot. Az ítélezés egységességének biztosításával kapcsolatos bírósági feladatokot a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) vonatkozó rendelkezései (25–44. §) határozzák meg. Ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – eltér a Kúria közzétett határozatától, akkor a Bszi.-ben előírt feltételek esetén jogegységi panasznak van helye. Alkotmányjogi panasz alapján önmagában az ítéletek ellentmondása miatt, alapjog sérelme hiányában az Alkotmánybíróság nem vizsgálja felül az ítéleteket akkor sem, ha azokat éppen a Kúria hozta {3195/2016. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [23]; 3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [12] 4. Az alkotmányjogi panasz mindezek alapján a hivatkozott Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben nem vet fel sem az egyedi ügyön túlmutató alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló, az alkotmányjogi panasz hatáskörben orvosolható alaptörvény-ellenességet, ezért azt az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, visszautasította. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróság mellőzte a rendes bíróság felhívását a sérelmezett döntés végrehajtásának felfüggesztésére.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/992/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3086/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21/399/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Dr. Herrmann Géza Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. Herrmann Géza) által képviselt ingatlanfejlesztő gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó kft.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 2. Az indítványozó kft. a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21/399/2018/4. számú ítélete ellen – a Győri Ítéltábla Pf.V.20.052/2018/4/I. számú ítéletére, valamint a Székesfehérvári Törvényszék 16.P.20.847/2016/27. számú ítéletére is kiterjedően – terjesztette elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2020. május 29-én, a Székesfehérvári Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó kft. az alkotmányjogi panaszt 2020. július 22-én kiegészítette. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel tartotta ellentétesnek.
- [3] 3. Az alkotmányjogi panaszról és a mellékletként csatolt dokumentumokból megállapítható, hogy az alapügy (bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított per) tárgya a korábban az indítványozó tulajdonában álló több budapesti ingatlannak – hamisított üzletrészátvétel szerződés alapján a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága által többségi tulajdonosként és ügyvezetőként bejegyzett – harmadik személy általi értékesítése miatti kártérítési igény érvényesítése volt. Az indítványozó kft.-t 2000. szeptember 7-én alapította két izraeli állampolgár (a továbbiakban: eredeti tulajdonosok). Az indítványozó kft. ingatlanbefektetési és -hasznosítási céllal jött létre, öt budapesti ingatlan volt a tulajdonában. Egy harmadik személy 2006. március 23-án – az indítványozó kft. eredeti tulajdonosai tudta nélkül és szándéka ellenére – hamisított okiratokkal, rosszhiszeműen megszerezte az indítványozó kft. üzletrészei 80%-át, és önálló aláírási joggal rendelkező egyedüli vezető tisztségviselője lett. A módosítást a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága a cégjegyzékbe bejegyezte, ám ezt a végzését csak az ügyvezetővé „újonnan kinevezett” harmadik személynek kézbesítette. A saját magát vezető tisztségviselőnek kinevező harmadik személy döntése alapján az indítványozó kft. a tulajdonában lévő összes ingatlant eladta, a vételárat pedig jogtalanul elsajátította.
- [4] 4. Az eredeti tulajdonosok 2010. augusztus 3-án beadványban tájékoztatták a Fővárosi Törvényszék Cégbíróságát, hogy a harmadik személy bűncselekmény útján szerezte meg az indítványozó kft. törvényes képviseletét. Az eredeti tulajdonosok törvényességi felüyeleti eljárás iránti kérelmet is benyújtottak, de ezt a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága elutasította, majd fellebbezésüket a Fővárosi Ítéltábla szintén elutasította. A bejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti pert az eredeti tulajdonosok – állításuk szerint – nem tudták megindítani, mert a jogvesztő határidőn belül nem szereztek tudomást a hamisított okiratokon alapuló cégbírósági végzésről. Időközben a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága 2011. május 11-én a harmadik személy ügyvezető megbízását meghosszabbította, a kisebbségi tulajdonos tudta nélkül. A cégbíróság utóbb arra hivatkozott, hogy egyszerűsített cégeljárársban az okiratok érvényességét nem vizsgálhatja. Az eredeti tulajdonosok 2011. augusztus 18-án a harmadik személyt az ügyvezetői pozícióból visszahívták, ő azonban – a valótlan tartalmú taggyűlési jegyzőkönyvet egyedül aláírva – e pozícióba ismét visszahelyezte magát. A cégbíróság végül csak 2013. március 13-án jegyezte be az eredeti tulajdonosok által megválasztott ügyvezetőt, miután a harmadik személynek meg kellett kezdenie korábban kiszabott jogerős szabadságvesztés-büntetését letöltését.
- [5] 5. Az új ügyvezető az eladott ingatlanokat illetően a jogsértő és érvénytelen ingatlan-nyilvántartási bejegyzések törlése, és az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapot helyreállítása iránt pert indított, de azt – a Kúria Gfv.

VII.30.014/2015/37. számú részítéletével záruló eljárásban – elvesztette. Ezt követően fordult az indítványozó kft. képviselője felszólító levéllel a Fővárosi Törvényszék elnökéhez, kártérítés iránti igény megfizetése miatt. A Fővárosi Törvényszék elnöke szerint a cégbíróság a jogszabályoknak megfelelően járt el, ezért a kártérítés iránti igényt elutasította. Az indítványozó kft. ezt követően terjesztett elő keresetet a Fővárosi Törvényszék ellen bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt.

- [6] 2.1. A Székesfehérvári Törvényszék a 2017. november 27-én kelt, 16.P.20.847/2016/27. számú ítéletével az indítványozó kft. keresetét elutasította. A bíróság az indokolásban egyrészt hivatkozott a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény korábban hatályos 29. § (1) bekezdésében, valamint a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény szintén korábban hatályos 30. § (2) bekezdésében foglalt, a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjével szemben fokozott gondossági kötelességet megfogalmazó szabályokra, és megállapította, hogy az eredeti tulajdonosok ezt a fokozott figyelmet, az indítványozó kft.-vel kapcsolatos ügyekben való felkészültséget és naprakészséget elmulasztották. Másrészt felhívta a bíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) elévülésről szóló rendelkezéseit, és kimondta, hogy az érvényesíteni kívánt kártérítési követelés már elévült. Végül harmadrészt, a régi Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdései alapján, arra is rámutatott a bíróság, hogy a bírósági jogkörben okozott kárért felelősséget „csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette”; márpedig az eredeti tulajdonosok határidőn belül nem éltek a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény 46. § (1) bekezdése szerinti, bejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti perrel, amellyel a kár elhárítható lett volna. Az elsőfokú bíróság így az indítványozó kft. kérelmét az elévülés mellett érdemben is alaptalannak ítélte.
- [7] 2.2. Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozó kft. fellebbezést nyújtott be, amely alapján eljárva a Győri Ítéletőktábla a 2018. április 12-én kelt, Pf.V.20.052/2018/4/I. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítéletőktábla szerint helyes volt az elsőfokú bíróság jogi következtetése az elévülés tekintetében. Nem találta alaposnak az indítványozó kft. hivatkozását az elévülés nyugvására, sem az elévülés megszakadására. Az elévülésre figyelemmel a kártérítési felelősség érdemi vizsgálatára nem is volt szükség.
- [8] 2.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, a Kúria azonban a 2020. február 26-án kelt, Pfv.III.21.399/2018/4. számú ítéletével azt hatályában fenntartotta. Nem tartotta helytállónak az indítványozó kft. azon érvelését, hogy az elévülés meg sem kezdődött a jogszerűen megválasztott és bejegyzett törvényes képviselő hiányában – ez az elévülés nyugvása körében értékelhető. A Kúria az alsóbb fokú bíróságokkal összhangban hangsúlyozta, hogy az elévülés kezdete minden egyes ingatlan vonatkozásában az elidegenítés időpontja, a károkozás ezzel következett be, és a kártérítés a régi Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján ekkor vált esedékessé.
- [9] 3. Az indítványozó kft. a Kúria ítélete ellen – a Győri Ítéletőktábla és a Székesfehérvári Törvényszék ítéleteire is kiterjedően – alkotmányjogi panaszt nyújtott be, kérve a bírói döntések megsemmisítését. Véleménye szerint gondatlanul és jogszabálysértően járt el a bíróság, amikor 2006. március 23-án a harmadik személyt többségi tulajdonosnak és ügyvezetőnek bejegyezte, ráadásul nem is kézbesítette szabályszerűen a végzést. Rámutatott, hogy éppen e jogsértő cégbírósági végzés, és a kézbesítés elmaradása miatt nem voltak az eredeti tulajdonosok abban a helyzetben, hogy a bejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti pert határidőben meg tudják indítani. Az alkotmányjogi panasz szerint a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága megszegte a bejegyzéskor hatályos, a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet bírósági irat kézbesítésére és cégeljárásra vonatkozó több szabályát és a korábban hatályos, a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény számos rendelkezését. Hasonló indokok alapján kifogásolta az indítványozó kft. a harmadik személy ügyvezetői megbízását meghosszabbító, szintén jogszabálysértő 2011. május 14-ei cégbírósági döntést is. Összefoglalva, amiatt kifogásolta a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága eljárását, mert az a cégmódosítások során meggátolta az eredeti tulajdonosokat, hogy a harmadik személy bűncselekményeiről határidőn belül értesüljön, és jogérvényesítési lehetőségeivel élhessen, valamint többször úgy módosította a cégjegyzéket, hogy arról az indítványozó kft. kisebbségben maradt tagja nem szerzett tudomást.
- [10] Az indítványozó kft. érveinek másik csoportja a kártérítési követelés elévülésének az eljáró bíróságok általi értelmezését kifogásolta. Értelmezése szerint a bejegyző végzés – amellyel közvetlen ok-okozati összefüggésben

az indítványozó kft. elvesztette teljes ingatlanvagyonát – érvénytelensége miatt ahhoz semmilyen joghatás, így az elévülés kezdő időpontja sem kapcsolódhat, és erre a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága sem hivatkozhat elévülési kifogásában. Hivatkozott arra is, hogy jogi személyként csak a törvényes képviselője útján tudja érvényesíteni a jogait, ebben azonban éppen a cégbíróság akadályozta őt, a harmadik személy ügyvezetőkénti jogszerűtlen bejegyzésével. Ez az állapot csak 2013. március 13. napján szűnt meg, az eredeti tulajdonosok által szabályszerűen megválasztott ügyvezető bejegyzésével; ezért az indítványozó kft. szerint ezt az időpontot kell az elévülés kezdő időpontjának tekinteni, nem pedig az egyes ingatlan adásvételi szerződések időpontjait. Az indítványozó kft. szerint az ingatlanok eladásakor nem volt olyan törvényes képviselője, aki az ekkor esedékké vált kártérítés iránt igényt érvényesíthetett volna. Az indítványozó kft. azt is kifogásolta, hogy a bíróságok nem vették figyelembe, hogy a kártérítési per megindítása előtt köteles volt megpróbálni az igényét más módon érvényesíteni, ezért indított pert először az elveszített ingatlanok tulajdonjogának visszajegyzéséért, amely pert végül a Kúria Gfv.VII.30.014/2015/37. számú részítéletével elvesztette. Az indítványozó kft. szerint ekkor következett be a károsodás, ezt követően nyújthatta csak be a keresetét a Fővárosi Törvényszék Cégbíróságával szemben, amelyet így elévülési időn belülinek kell tekinteni.

- [11] Az indítványozó kft. sérelmezte, hogy a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága megsértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát, mert eljárása során nem védte meg az indítványozó kft. és az eredeti tulajdonosok tulajdonát, és azt peres úton sem sikerült visszazerezniük. Ennek a kárnak a megtérítésére indította az indítványozó kft. a jelen alkotmányjogi panasz eljárás tárgyát képező kártérítési pert. Az indítványozó kft. azt is állította, hogy a támadott ítéletek sértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert az eljáró bíróságok elfogultak voltak az alperes Fővárosi Törvényszék irányába, prejudikáltak, valótlan tényállás alapján tett valótlan megállapításokkal akadályozták őt a jogérvényesítésben, a törvénytört eljárás ellenére kimentették a felelősség alól a Fővárosi Törvényszéket. Az alkotmányjogi panasz kifogásolta továbbá, hogy a bíróságok az eredeti tulajdonosokon kérték számon, hogy nem tettek eleget a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjével szembeni fokozott gondossági köteleységnek, ők azonban éppen a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága törvénytört bejegyző végzése következtében nem voltak sem ügyvezetők, sem többségi tulajdonosok. Az ügyben eljáró bíróság így a Fővárosi Törvényszék jogsértését az indítványozó kft. és az eredeti tulajdonosok mulasztásaként igyekezett feltüntetni.
- [12] Az indítványozó kft. az alkotmányjogi panaszban sérülni vélt rendelkezésként megjelölte a korábbi Alkotmány 13. § (1) bekezdését (tulajdonhoz való jog), valamint az 57. § (1) és (5) bekezdéseit (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, jogorvoslathoz való jog) is. Mivel azonban az Alkotmánybíróságnak a hatályos Alaptörvény rendelkezései alapján, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét vizsgálva kell eljárnia az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálatakor; és mivel az indítványozó az Alaptörvényből is megjelölte a tartalmilag azonos alapjogokat [XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], ezért az Alkotmánybíróság az alábbiakban az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az indítványozó kft. ez utóbbi hivatkozásait vette figyelembe.
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [14] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [15] 5. Az indítványozó kft. – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21/399/2018/4. számú ítélete átvételének időpontjához képest – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A Győri Ítéletábra jogerős ítélete ellen az indítványozó kft. határidőn belül nem terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, és az indítványában említett korábbi eljárásokat (törvényességi felüyeleti eljárás, az eladott ingatlanok tekintetében a jogsértő és érvénytelen ingatlan-nyilvántartási bejegyzések törlése, és az eredeti ingatlan-nyilvántartási állapot helyreállítása iránt per) követően sem fordult az Alkotmánybíróság-

hoz; ezért a jelen eljárásban az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban felsorolt sérelmeket csak a Kúria támadott ítéletének keretei között vizsgálhatta.

- [16] A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. Az indítványozó kft. alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó kft. az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott, megjelölve az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [17] 6. Megállapítható volt, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében alább felsorolt követelményeinek részben eleget tesz: a) tartalmazza a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kapcsán azt, hogy a bíróságok nem védték meg az indítványozó kft. ingatlantulajdonát, amivel neki vagyoni hátrányt okoztak; a XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán a harmadik személy jogszabálysértő ügyvezetőkénti bejegyzését, az eljárási szabályok megsértését és az elévülés értelmezését]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Kúria Pfv.III.21/399/2018/4. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény – egyes, de nem valamennyi – megjelölt rendelkezésével; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.
- [18] 7. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja szerint az alkotmányjogi panaszban egyértelműen meg kell jelölni az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; továbbá az *e)* pont szerint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [19] Az indítványozó kft. az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését mindössze felsorolta mint sérülni vélt rendelkezést, de ahhoz érdemi indokolást nem kapcsolt, ezért az indítvány e részének érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség.
- [20] A tulajdonhoz való jog [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét az indítványozó kft. mindössze azzal indokolta, hogy a korábbi eljárások során a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága az ő és az eredeti tulajdonosok ingatlantulajdonát nem védte meg, a harmadik személy által eladott ingatlanokat peres úton sem tudta visszaszerezni, valamint a jelen ügyben sem ítélte meg számára a bíróság kártérítést. Az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem tartalmaz olyan érvelést, amit az Abtv. idézett pontjai alapján alkotmányjogilag releváns indokolásnak lehetne tekinteni, ezért ebben a tekintetben sem volt lehetőség érdemi vizsgálatra.
- [21] 8. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [22] Az indítványozó kft. az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét amiatt állította, mert a Fővárosi Törvényszék Cégbírósága jogszabálysértő eljárással korábban a harmadik személyt többségi tulajdonosnak és ügyvezetőnek bejegyezte, ezt a végzést az eredeti tulajdonosoknak – több eljárási szabályt megszegve – szabályszerűen nem kézbesítette, így meggátolta azt, hogy a jogsértésre időben fény derüljön, és az indítványozó kft. vagy az eredeti tulajdonosok jogérvényesítési lehetőségeikkel élhessenek. Kifogásolta azt is, hogy az érvényesíteni kívánt kártérítési igény elévülését – annak kezdő időpontját, és az igényérvényesítés előfeltételének tekintett, az ingatlanok tulajdonjogának visszajegyzéséért indított per jelentőségét és az elévülés időtartama számítására gyakorolt hatását – az ügyben eljáró bíróságok tévesen értelmezték. Mindezek miatt az eljárást elfogultnak tartotta, és az véleménye szerint valótlan tényálláson alapul, és valótlan megállapításokat tartalmaz.
- [23] 8.1. A fent írtak szerint az Alkotmánybíróság az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszban foglalt érveket csak a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21/399/2018/4. számú ítélete vonatkozásában, annak keretei között vizsgálhatta. A Kúria ítélete indokolásának [30] bekezdése szerint: „A felperes felülvizsgálati kérelmének túlnyomó részében azt részletezte, hogy az alperes magatartásával milyen jogszabálysértéseket valósított meg az eljárása során. A jogerős ítéletet kizárólag a Ptk. 325. § (1) bekezdésére mint anyagi jogi szabály megsértésére hivatkozással támadta. A jogszabálysértés indokaként – kérelme tartalma szerint – azt adta

elő, hogy 2013. március 13-án került abba a helyzetbe – a jogszerűen megválasztott ügyvezető bejegyzésével –, hogy igényét érvényesíthette, ez minősül az elévülési idő kezdetének.” A [34] bekezdésben azt is megjegyzi az indokolás, hogy: „A felperes által a tárgyaláson megjelölt egyéb jogszabályhely, illetve előadott további indokok alapján a jogerős ítélet érdemi felülvizsgálatára nem volt lehetőség, mert azokat a felperes a Pp. [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény] 272. § (1) bekezdésében írt hatvannapos határidőn túl, elkésztetten terjesztette elő, a felülvizsgálati kérelem megváltoztatására pedig a Pp. 273. § (5) bekezdése szerint nincs lehetőség.” A Kúria a támadott ítéletben ezért az elévülés kezdő időpontját vizsgálta, és – a másodfokú bíróság döntésében foglaltakkal egyezően – arra a következtetésre jutott, hogy az minden egyes ingatlan esetében az adott ingatlan elidegenítése volt.

- [24] 8.2. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az alkotmányjogi panaszban foglalt azon érvek, amelyek a bíróságok korábbi eljárásokban (a harmadik személy jogszerűtlen bejegyzésétől az elidegenített ingatlanok tulajdonjogának visszajegyzéséért indított perig) elkövetett jogszabálysértéseit és mulasztásait állítják, ebben a konkrét alkotmányjogi panaszjárásban, e kúriai ítélet kapcsán nem vizsgálhatók, mert a támadott ítéletnek nem képezték a tárgyát.
- [25] Az elévülési idő számításával és tényállás megállapításával kapcsolatos kifogások pedig olyan szakjogi, jogértelmezési, illetve bizonyítékértékelési kérdéseket vetnek fel, amelyek vizsgálata a bíróságok hatáskörébe tartozik, és amelyeket a jelen ügyben eljáró mindhárom bíróság vizsgált is, és egybehangzón döntött róluk. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [38]; 3186/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy „[n]em vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” {3331/2020. (VIII. 5.) AB határozat, Indokolás [34]; 3472/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírói eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírói szervezet feletti „szuperbíró” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírói döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek {hasonlóan: 3472/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozó kft. ezen kifogása kapcsán sem talált olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [27] 9. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban, valamint 29. §-ában foglaltakra, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/996/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3087/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítélotábla 3.Bf.7/2020/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] A Fővárosi Törvényszék 2019. december 3-án kihirdetett 31.B.925/2019/7. számú ítéletével az indítványozót hivatali vesztegetés miatt tíz hónap börtönbüntetésre ítélte, amelynek végrehajtását két évi próbaidőre felfüggesztette. A vádlott tulajdonában lévő ingatlanban a 2016. évi kéményellenőrzés során szabálytalanságot észlelt a kéményseprőipari kft., ezért a vádlottat felhívták a szabálytalanság megszüntetésére. Mivel a szabálytalanság megszüntetésére a 2017-es évben sem került sor, így a kéményseprőipari kft. értesítette a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Közép-pesti Katasztrófavédelmi Kirendeltségét, amely 2017. október 2-án kelt 31150/11048/2017. számú végzésével nyilatkozattételre és iratbemutatásra hívta fel az ingatlantulajdonost, amelyre negyvenöt napos határidőt adott. A vádlott 2017. november 9-én tértivevényes levelet adott fel a Katasztrófavédelmi Kirendeltség számára, amelyben kifogást emelt a végzésben foglaltakkal szemben. A borítékban a kirendeltség postabontással foglalkozó ügyintézője egy húszezer forintos bankjegyet talált.
- [3] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2019. december 3-án kelt 31.B.925/2019/7. számú ítéletében megállapította a vádlott bűnösségét a hivatali vesztegetés büntetében, és tíz hónap két évre felfüggesztett szabadságvesztés büntetésre ítélte. A törvényszék azt állapította meg, hogy a vádlott a húszezer forintos bankjegyet az ügyben eljáró ügyintéző befolyásolása céljából helyezte el a levélben. A büntetéskiszabás során a törvényszék figyelembe vette a súlyosító és az enyhítő körülményeket is, ezért döntött a határozott ideig tartó szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztése mellett.
- [4] Az ítélet ellen az ügyész a kiszabott büntetés súlyosításáért, a vádlott és a védője is felmentésért jelentett be fellebbezést. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítélotábla nyilvános ülésen 2020. március 4-én meghozott 3.Bf.7/2020/9. számú végzésében helybenhagyta a Fővárosi Törvényszék elsőfokú ítéletét.
- [5] Az ítélotábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a jogszabályoknak megfelelően folytatta le, az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, a tényállás alapos és hiánytalan felderítése érdekében a szükséges és lehetséges bizonyítást felfolytatta. Az ítélotábla megállapította továbbá, hogy az elsőfokú bíróság eleget tett indokolási kötelezettségének. Az ítélotábla álláspontja szerint nem helytálló a vádlott és a védőjének azon hivatkozása, miszerint az ítélet hiányos, részben felderítetlen, és ellentétes az iratok tartalmával. Az ítélotábla egyetértett az elsőfokú bíróságnak a vádlott tudattartalmára levont következtetéseivel, miszerint a vádlott szándékosan tette a pénzt a borítékba. Ebből következően az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett a vádlott bűnösségére, megfelelően minősítette a cselekményt. Az ítélotábla kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket is megfelelően feltárta és alkalmazta, a büntetés nemét és mértékét a cselekmény jellegére és tárgyi súlyára is tekintettel helyesen választotta meg. Mindezekre tekintettel az ítélotábla helybenhagyta a törvényszék 31.B.925/2019/7. számú ítéletét.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt a Fővárosi Törvényszék 31.B.925/2019/7. számú ítéletével, valamint a Fővárosi Ítélotábla 3.Bf.7/2020/9. számú végzésével szemben. Indítványában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok eljárása nem felelt meg a tisztességes eljáráshoz való jog követelményeinek, az eljárás során súlyos szabálytalanságok történtek, és a bizonyítási eljárás során sem tartották be a vonatkozó szabályokat, emellett a bíróságok megsértették indokolási kötelezettségüket. Hivatkozott továbbá a fegyveregyenlőség elvének sérelmére, a jogállamisággal kapcsolatosan pedig a felkészülési idő hiányára.

- [7] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [8] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, melyet az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát személyesen nyújtotta be. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [9] 3.2. Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó feltételeknek csak részben felel meg. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában a kellő felkészülési idő követelményének sérelmére hivatkozik, de valójában a védelemhez való joggal összefüggésben sérelmezte azt, hogy álláspontja szerint nem állt a rendelkezésre kellő idő arra, hogy megfelelően fel tudjon készülni a védekezésre. Az indítványozó által előadottak semmilyen összefüggésben nem állnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányos követelményével. Így ez az indítványelem nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában megfogalmazott indokolási kötelezettség követelményének. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezés tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.
- [10] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmére hivatkozott az eljáró bíróság több vélt szabálysértésével és a bírósági határozatok indokolásával összefüggésben. Az indítványozó állítása szerint az eljáró bíróságok hiányosan folytatták le a bizonyítási eljárást, nem tettek eleget figyelmeztetési kötelezettségeiknek, nem indokolták megfelelően az érdemi határozatot, valamint tévesen állapították meg a büntetékiszabás során a súlyosító körülményt.
- [12] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás {lsd. bővebben 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a fegyverek egyenlősége és a védelemhez való jog követelményét nevesíti alapjogi sérelmének bemutatására, nélkülözi azonban az indítvány annak kifejtését, hogy mi az alkotmányos tartalma ezeknek a követelményeknek, ehhez képest a sérelmezett bírói döntés miatt ellentétes ezen részjogosítványok alkotmányos tartalmával. Ilyen összefüggések, érvek, indokok bemutatásának híján az indítványozónak a Fővárosi Ítéltábla végzésével, az indokolással szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság által még nem vizsgált alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [13] Az Alkotmánybíróság azt is vizsgálta, hogy az indítvány felveti-e a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó ténylegesen a Fővárosi Ítéltábla végzésének jogellenességére, a büntetőeljárásról szóló törvény egyes rendelkezéseivel ellentétes voltára alapítja panaszát. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alap-

- törvény 24. cikk) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [14] A jogértelmezés a bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [15] Az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában nem alapozza meg az alaptörvény-ellenességet, a kizárólag a jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben csak kivételesen vizsgálja {lásd például: 3387/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [17]; 3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [52]; 3113/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [14]}, ennek feltételei azonban jelen ügyben nem állnak fenn.
- [16] Az Alkotmánybíróság az indítványozó által felvetett bizonyítási problémákkal kapcsolatosan hangsúlyozta, hogy következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy „az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}
- [17] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1258/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3088/2021. (III. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.35.241/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Bacskai Edina ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Kfv.IV.35.241/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó 2013 júniusában az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Helyi Vidékfejlesztési Stratégiák LEADER fejezetének végrehajtásához 2013-ban nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 35/2013. (V. 22.) VM rendelet alapján pályázatot nyújtott be a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalhoz. A hivatal az indítványozó pályázatát kedvezően elbíráló határozatában a kötelezettségvállalás összegét 25 741 728 forintban határozta meg, az indítványozó első kifizetési kérelme 2014 májusában, utolsó kifizetési kérelme pedig 2015 májusában került benyújtásra. Az elsőfokú hatóság 2017. június 8-án helyszíni ellenőrzést tartott a beruházás helyszínén. Az ennek során jegyzőkönyvbe foglalt megállapítások alapján – az indítványozó azokra tett írásbeli észrevételei mellett – 2017. szeptember 25. napján kelt határozatában megállapította, hogy az indítványozó a kifizetéshez szükséges feltételek mesterséges megteremtése révén a támogatási rendszer céljaival ellentétes előnyökhöz kívánt jutni. A határozat erre tekintettel a támogatási jogosultság megszüntetéséről rendelkezett, és az indítványozót a jogosulatlanul igénybe vett támogatási összeg visszafizetésére kötelezte. Az indítványozó fellebbezéssel élt az elsőfokú döntéssel szemben, a későbbi alperes Agrárminiszter jogelődje, a Miniszterelnökséget vezető miniszter azonban az elsőfokú hatósági határozatot helybenhagyta. Az indítványozó a másodfokú döntéssel szemben keresetet terjesztett elő a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt. Az eljáró Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a keresetet elutasította, az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria a Kfv.IV.35.241/2019/2. számú végzésében megtagadta.
- [4] Az indítványozó a Kúria döntésével szemben alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a támadott végzés nem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy a felülvizsgálati kérelmet a Kúria miért nem fogadta be. Az indítványozó előadta, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt befogadási okok közül a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása mint felülvizsgálati indok tekintetében a Kúria végzése nem tartalmaz indokolást. Álláspontja szerint a támadott döntés indokolásának állított hiányosságából következik, hogy a Kúria az említett – a felülvizsgálati kérelem befogadását szerinte megalapozó – érvelését egyáltalán nem vizsgálta. Mivel ennek következtében, a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának hiányában az elsőfokú bíróságnak a keresetét elutasító döntése érdemi (felül)vizsgálat nélkül maradt hatályban, az indítványozó szerint a Kúria sérelmezett eljárása az Alaptörvény II. cikkében, XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben rögzített jogai sérelmét eredményezte.
- [5] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.

- [6] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője részére a Kúria végzése 2019. május 8. napján került kézbesítésre, alkotmányjogi panaszát pedig az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül, 2019. július 5-én nyújtotta be.
- [7] 3.2. Az indítványban a Kúria támadott végzésével szemben előadottak az alábbiak szerint tesznek eleget a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek: megjelölik az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozói jogosultságot megállapító törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntést [a Kúria a Kfv.IV.35.241/2019/2. számú végzéssel]; és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [II. cikk, XXIV. cikk (1) bekezdés, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései]. Az indítvány ezek közül az Alaptörvény II. cikkének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésnek sérelme tekintetében indokolást is tartalmaz; továbbá az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára vonatkozóan.
- [8] Az indítványozó a peres eljárás felpereseként nyilvánvalóan érintett [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésére, ezért a panasz a bírósági eljárást befejező egyéb döntés tekintetében az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt követelményeknek – a fent említett Alaptörvényben rögzített jogok tekintetében – eleget tesz.
- [9] Az indítvány a XXIV. cikk (1) bekezdését is megjelöli ugyan az Alaptörvénynek a bírói döntés által megsérteni vélt rendelkezései között, azonban annak vonatkozásában indokolást egyáltalán nem tartalmaz; így e tekintetben nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában meghatározott törvényi követelményeinek. Ezen Alaptörvényben biztosított jog tekintetében ezért az Alkotmánybíróság nem folytathatta le vizsgálatot.
- [10] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság (vagylagos) tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [11] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvénynek (a továbbiakban: Kp.) az ügy elbírálásakor hatályos [azóta 2020. április 1. napjától egy további ponttal kiegészült] 118. § (1) bekezdése értelmében a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata *a)* a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, *b)* a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, *c)* az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége vagy *d)* a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt szükséges. Az indítványozó előadta, hogy a felülvizsgálati kérelemben a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjára hivatkozással kérte annak befogadását; a támadott kúriai végzés indokolása azonban ezek közül az *a)* pontban foglalt feltétel tekintetében nem, a *d)* pontban rögzített – ellenben az indítványozó által nem hivatkozott – feltétel tekintetében viszont tett megállapítást.
- [12] Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvelés valamennyi alaptörvényi rendelkezés sérelme tekintetében azon alapul, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását úgy tagadta meg, hogy az indítványozó által megjelölt (a kérelme befogadását véleménye szerint kellően megalapozó) indokok közül az egyiket – abból következően, hogy arra a támadott végzés indokolása nem tér ki – egyáltalán nem is vizsgálta. Ez az indítványozó álláspontja szerint nem csak a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslatihoz való joga sérelmét, de egyben az emberi méltósága sérelmét is okozta. Érvelése szerint ugyanis az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltóságból következő önrendelkezési jogból adódóan „ön maga határozhatja meg, hogy bírósági eljárás keretében milyen döntés megállapítását kéri a bíróságtól”, amely kérelemhez azután az eljáró bíróság kötve van. Amennyiben azonban a bíróság az eljárás során a kérelem tárgyában nem hoz határozatot, vagy – mint állítása szerint az ő esetében is – részben (vagy akár egészében) a kérelemben foglaltaktól eltérő tárgyban hoz határozatot, azzal „megsérti közvetlenül a fél rendelkezési jogát és ezáltal emberi méltóságát” is.
- [13] Az Alkotmánybíróság korábban már több alkalommal folytatott le vizsgálatot a Kp. felülvizsgálati kérelem befogadásával kapcsolatos rendelkezéseivel, illetve az ahhoz kapcsolódó kúriai joggyakorlattal összefüggésben. Az Alkotmánybíróság előrebocsátja, hogy az ezen ügyekben kialakított azon következetes álláspontjától, miszerint „[a]nnak megítélése [...], hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül [3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás

- [21]; 3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [22]}” {lásd: 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]} a jelen ügyben sem kívánt eltérni.
- [14] Az Alkotmánybíróság a rendelkezésére álló iratok alapján megállapította, hogy az indítvány érvelése alapvetően téves előfeltevésen alapul, amikor azt állítja, hogy a támadott döntés indokolása a Kp. felülvizsgálati kérelemben megjelölt 118. § (1) bekezdés *a* és *b*) pontjai közül az *a*) pontban foglalt, a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosításával kapcsolatos feltétel megállapíthatósága tárgyában ne tett volna megállapítást, illetve, hogy a *d*) pontban rögzített, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezésre történő hivatkozással kapcsolatos megállapítás ehelyett került a végzésbe. Ezzel szemben megállapítható, hogy a támadott végzés indokolása kifejezetten azt rögzítette, hogy „a felperes a Kp. 118. § (1) bekezdés *a* és *b*) pontjai alapján kérte a felülvizsgálati kérelemének befogadását, ezek fennállását érdemben igazoló indokolást ugyanakkor nem terjesztett elő” {Kúria Kfv.IV.35.241/2019/2. számú végzése, Indokolás [7]}.
- [15] Megállapítható volt tehát, hogy a Kúria támadott döntése állást foglalt – mégpedig az indítvány érvelésével ellentétben a Kp. 118. § (1) bekezdés *a*) pontja vonatkozásában is – abban a kérdésben, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennálltak-e. A kialakult alkotmánybírósági gyakorlat alapján ez a jogalkalmazói döntés önmagában olyan szakjogi-törvényértelmezési – nem pedig alkotmányossági – kérdés, amelyben az Alkotmánybíróság következetesen tartózkodik a Kúria döntésének felülbírálatától. Kétségtelen, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés *a*) pontjában foglalt befogadási indok tekintetében a kúriai végzés indokolása nem ad további, annál részletesebb magyarázatot, mint hogy a Kúria az indítványozó által előadott érvelést nem tekintette ezen feltétel fennálltának megállapítását megalapozó indokolásnak. Ugyanakkor, pusztán ebből még nem következik, hogy az indítványozó vonatkozó érveit a Kúria ne vizsgálta volna meg kellő alaposággal; igaz, ezt a támadott döntés tömör indokolása alapján egyértelműen kizárni sem lehet. Az azonban megállapítható volt, hogy az az indítványozói érvelés, miszerint a Kúria a támadott végzésében egyáltalán ne bírálta volna el a felülvizsgálati kérelemben feltüntetett egyik indokot, nem helytálló, így a processzuális jellegű tisztességes (bíró-sági) eljáráshoz való jog sérelme ennek kapcsán nem merült fel; arra nézve pedig, hogy az ezzel kapcsolatban rögzített kúriai megállapítás esetleg más okból kifolyólag, azaz tartalmi értelemben került volna ellentétbe az Alaptörvény valamely rendelkezésével, sem az indítvány, sem pedig annak kiegészítése nem tartalmaz érvelést. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: amennyiben megállapítható lett volna, hogy a támadott végzés az indítványozó által megjelölt egyik befogadási ok vonatkozásában előadott indítványozói érvelést valóban nem bírálta el, az – mint olyan lényeges kérdéssel kapcsolatos eljárási jellegű hiányosság, amelynek az ügy mikénti eldöntésére nézve érdemi kihatása lehet – a saját következetes gyakorlata értelmében megalapozhatta volna a tisztességes (bíró-sági) eljáráshoz való jog sérelmének megállapítását. Azonban az a tény, hogy a támadott döntés indokolása – ugyan nem az indítványozó által elégségesnek tartott részletességgel, de – állást foglalt abban a kérdésben, hogy a felülvizsgálati kérelemben a Kp. 118. § (1) bekezdés *a*) pontja tekintetében előadott érvelés az ezen rendelkezésben rögzített befogadási feltétel fennálltát megalapozza-e, az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezt nem tette lehetővé.
- [16] A bíróságokra nézve az alkotmányosság szintjén is megfogalmazott indokolási kötelezettséggel kapcsolatos alkotmánybírósági gyakorlatot a 7/2019. (III. 1.) AB határozatra történő hivatkozással idéző indítványozói érvelés kapcsán az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy az említett határozatban kifejtetteket később számos ügy elbírálása során pontosította, kiegészítette, így az azóta következetesen érvényesülő gyakorlatának megfelelően „[a]z alkotmánybírósági gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie.” {Lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], legutóbb megerősítette: 26/2020. (XII. 2.) AB határozat} Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria az indítványban hivatkozott befogadási feltétel tárgyában állást foglalt; az ezzel kapcsolatban az indokolásban rögzített megállapítás pedig – különös tekintettel a döntés jellegére – az ott írtaknál részletesebb kifejtést nem feltétlenül igényel. Az indítványozó ezzel ellentétes álláspontot alátámasztó (tartalmi) érvelést az érintett befogadási feltétel vonatkozásában nem terjesztett elő. Mindezekre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben előterjesztett indítványozói érvelés az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem alapozta meg érdemi vizsgálat lefolytatását.

- [17] Mivel az alkotmányjogi panaszban foglalt érvelés valamennyi megjelölt alaptörvényi rendelkezés tekintetében arra a megállapításra épült, hogy a Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontjában írt befogadási feltétel vizsgálatát nem végezte el [ugyanakkor azt az indítványozó szerint a felülvizsgálati kérelemben nem hivatkozott d) ponttal „összekeverve” ez utóbbi tekintetében tett megállapítást], az Alkotmánybíróság az Alaptörvény II. cikkének, illetve XXVIII. cikk (7) bekezdésének indítványozó által állított sérelme tekintetében sem folytathatott érdemi vizsgálatot. Ezekkel összefüggésben mindazonáltal szükségesnek tartotta megjegyezni az alábbiakat.
- [18] Önmagában az, hogy a Kúria támadott döntése azt a megállapítást (is) tartalmazza, miszerint „a felperes a Kúria gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezésre való állítását nem konkretizálta, nem igazolta” éppen arra tekintettel, hogy az indokolás ezen állítást megelőzően a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontja tekintetében is állást foglalt, annak ellenére sem eredményezheti a támadott döntés alaptörvény-ellenességét, hogy ez valóban nem az indítványozó által említett befogadási feltételre, hanem a Kp. érintett rendelkezésének (azzal adott esetben összefüggésben is álló) d) pontjára utal. Amennyiben a Kúria a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat úgy értelmezi, mint amelyek tartalmilag egy, az indítványozó által jogszabályi hivatkozás szintjén meg nem jelölt (másik) befogadási feltételre vonatkoznak és ezek tekintetében is tesz megállapítást, az nem jelenti a kérelemhez kötöttség Kp.-ban is rögzített általános perjogi alapelvétől történő „eloldódását”, de semmiképpen ezen alapelv érvényesülésének szűkítését.
- [19] Függetlenül továbbá attól a körülménytől, hogy az indítványozó érvelése a fentebb részletesen kifejtettek okán az Alaptörvény általa hivatkozott egyik rendelkezése tekintetében sem volt alkalmas arra, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatát megalapozza, az Alkotmánybíróság egyrészt emlékeztet a XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos azon gyakorlatára, mely szerint „a jogorvoslathoz való jog nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel tehát nem hozható összefüggésbe {3233/2016. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3221/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [40]}.” {Utóbb pl. 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]} Másrészt felhívja a figyelmet arra is, hogy az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltóság ugyan közvetlen összefüggésben áll a mindenkit megillető önrendelkezéshez való joggal, azonban a peres feleket a bírósági eljárások során megillető perbeli rendelkezés jog, illetve az eljáró bíróságoknak az eljárási törvényekben ehhez kapcsolódóan megjelenő, általános perjogi alapelvként rögzített kérelemhez kötöttsége mindezekkel csak áttételesen hozható összefüggésbe. Az indítványozó azon hivatkozását, hogy a peres felek önmaguk jogosultak meghatározni, hogy bírósági eljárás keretében milyen döntés megállapítását kéri a bíróságtól, amely kérelemhez azután az eljáró bíróság kötvé van, ugyanis – azon túlmenően, hogy ez az állítás csak bizonyos megkötésekkel, a mindenkori jogszabályi előírások által lehetővé tett keretek között helytálló – a bírósági eljárások tekintetében valójában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog [illetve részben a bírák törvényeknek való, a 26. cikk (1) bekezdésében rögzített alávetettség], valamint az egyes eljárási törvények rendelkezései konkretizálják, garantálják.
- [20] A támadott bírósági döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [21] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel részben az Abtv. 29. §-ában, részben pedig az 52. § (1b) bekezdésében írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. február 16.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1206/2019.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető

HU ISSN 2062–9273